

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

ungdomars förväntningar på

Den Stora Kärleken

Socionomprogrammet

C-*u*ppsats

Författare: Rikke Andersen och Eva Barron

Handledare: Barbro Lennéer-Axelsson

Abstract

Titel Ungdomars förväntningar på Den Stora Kärleken
Författare Rikke Andersen och Eva Barron
Nyckelord Ungdomar, förväntningar, kärlek, genus.
E-postadress eva.barron@bredband.net

Uppsatsens syfte är att granska vilka förväntningar ungdomar har på sina framtida kärleksförhållanden. Vi önskar se om killar och tjejer förväntningarna ser lika eller olika ut, och i så fall hur. Våra frågeställningar lyder som följer:

Vilka förväntningar har ungdomar på Den Stora Kärleken i fråga om

- 1. tvåsamhetens villkor och innehåll?*
- 2. effekter på den egna psykiska hälsan?*
- 3. genus och jämställdhet?*
- 4. makt och kontroll?*

Vi använder enkäter med både kvantitativa och kvalitativa frågor som datainsamlingsmetod. Våra respondenter består av ungdomar mellan 15-19 år (födda 1990-1993) som nyttjar öppna kommunala mötesplatser i Gunnared, Göteborgs Stad.

Ungdomarna ger positiva bilder av sina förväntningar på Den Stora Kärleken, men präglas samtidigt av sina erfarenheter och den sociala verkligheten de lever i. De ser att de kommer att gynnas psykiskt, exempelvis genom att självförtroendet ökas och de räknar med att livet blir bättre i stort. Deras drömmar stämmer inte överrens med förväntningarna som är mer dämpade. Ungdomar visar en samstämmighet när det gäller att beskriva viktiga ingredienser i kärlek. Tjejer förväntar sig att anpassa sin tid i större utsträckning än killarna, men båda ser vikten av att behålla kontakten med sina vänner. Vänners betydelse kommer också fram då många oroar sig för hur de ska hantera situationen när de träffar någon och därmed drar sig lite ur gänget. I stort tycker ungdomarna att det är spännande att tycka olika och ser positivt på möjligheten att lära sig av sin partner. Den intimitet som kan uppstå i tvåsamhet är eftersträvad och ungdomarna ser fram emot att öppna sig för sin partner. Undantaget är killar som i större utsträckning undviker att visa sårbarhet. Särskilt killarna har dåliga kunskaper om vad jämställdhet är. Traditionella åsikter skiner genom i fråga om fördelning av pengar och fördelningen av hushållssysslor. Killarna visar större kontrollbehov än tjejer i förhållandet med Den Stora Kärleken.

Tack

Ett stort tack till Barbro Lenneér-Axelsson för inspiration och gott handledarskap.

Ett tack också till Tutta Andersen för ovärderlig hjälp med SPSS.

Tack till Karin Barron för kloka reflektioner och insikter.

Charlotta Green på RFSU Göteborg bidrog med sin kunskap och tid, vilket vi tackar för.

Personalen på ungdomsverksamheterna Lövgårdets fritidsgård, KulturATOM, Ungdomspalatset och Fjället har generöst hjälpt till med ungdomskontakter.

Tack till Mia Modig för att skapat utrymme för uppsatsskrivande.

Sist, men inte minst: ett stort TACK till alla hjälpsamma ungdomar som har bidragit med sina åsikter och tankar om deras förväntningar på Den Stora Kärleken!

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
1.1	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.2	BEGREPPSFÖRKLARINGAR	2
1.2.1	<i>Kulturella och sociala normer för kön</i>	2
1.2.2	<i>Kärlek</i>	3
1.2.3	<i>Den Stora Kärleken</i>	3
1.2.4	<i>Förväntningar</i>	3
2	TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	4
2.1	DET MODERNA SAMHÄLLET	4
2.2	SYMBOLISK INTERAKTIONISM OCH ROLLTEORI	6
2.3	PERSONAL CONSTRUCTS THEORY	7
2.4	FÖRVÄNTNINGSTEORI	9
2.5	KÄRLEK OCH PARFÖRHÅLLANDEN	9
2.6	GENUS, MAKT OCH JÄMSTÄLLDHET	11
2.6.1	<i>Killars position i kärleksförhållanden</i>	13
2.6.2	<i>Sexuella gränsöverskridanden</i>	14
3	METOD	16
3.1	GEOGRAFISKT OMRÅDE, FÖRVALTNING OCH STATISTIK	16
3.2	AVGRÄNSNINGAR	16
3.3	VAL AV METOD	16
3.4	URVAL	17
3.5	ENKÄTKONSTRUKTION	17
3.6	DEDUKTION	18
3.7	FÖRFÖRSTÅELSE	19
3.8	INSAMLING OCH BEARBETNING AV DATA	19
3.9	VALIDITET OCH RELIABILITET	20
3.10	GENERALISERBARHET	21
3.11	BORTEFALL	21
3.12	ETISKA ÖVERVÄGANDEN	22
3.13	REDOVISNING AV RESULTAT	23
4	RESULTAT OCH ANALYS	24
4.1	OBSERVATIONER OCH ERFARENHETER AV KÄRLEKSFÖRHÅLLANDEN	24
4.1.1	<i>Analys</i>	27
4.2	FÖRVÄNTNINGAR KRING EFFEKTER PÅ DEN PSYKISKA HÄLSAN	28
4.2.1	<i>Analys</i>	30
4.3	FÖRVÄNTNINGAR PÅ TVÅSAMHETENS VILKOR OCH INNEHÅLL	31
4.3.1	<i>Analys</i>	36
4.4	FÖRVÄNTNINGAR PÅ JÄMSTÄLLDHET	38
4.4.1	<i>Analys</i>	42
4.5	FÖRVÄNTNINGAR KRING MAKT OCH KONTROLL	43
4.5.1	<i>Analys</i>	52
4.6	UNGDOMARNAS YTTERLIGARE KOMMENTARER	56
5	REFLEKTION OCH SLUTORD	57
	BILAGOR	60

1 Inledning

Det finns lika många definitioner av kärlek som älskande. Begreppet väcker en mängd associationer och är något som har en betydande roll i vårt liv oavsett avsaknad eller överflöd. Kärleken är ständigt närvarande i musik, media samt i våra minnen och tankar. Ofta används den rentav för att beskriva meningen med livet. Många har nog själva skrivit en dikt eller ett brev med kärlek som tema. Kärleken kan betraktas som ett verb eller som ett känslomässigt tillstånd. Kärleksrelationer kan beskriva en passion eller ett praktiskt sätt att organisera sin vardag utifrån.

Med hänsyn till alla sätt att beskriva kärlek och all den betydelse den tillskrivs funderar vi på vilka förväntningar som egentligen finns på kärleksförhållanden. Vi reflekterar sällan över dessa utan de ses som givna i våra sociala sammanhang. Vi tror också att de förändras över tid i mötet med händelser och upplevelser i vardagen. Det är berikande att fundera över vilka mekanismer som kan ligga bakom människors förväntningar samt vilken roll normer, familjesituationer, psykologiska aspekter och samhällsstrukturer spelar. Hur påverkas våra förväntningar av våra könstillhörigheter och sociala roller?

Då vi i båda har arbetat med ungdomar har ett starkt intresse vuxit fram vad gäller deras tankar, livssituationer och villkor. I litteratur och kurser rörande ungdomar kretsar mycket kring sexualitet, alkohol och droger, vilket i sig är intressant och väsentligt. Vad vi dock har saknat är en djupare kunskap om ungdomarnas känslomässiga liv. Hur ser deras förväntningar kring det framtida livet som vuxen ut?

Vi beslöt att i denna undersökning kombinera tre ämnen som vi finner särskilt engagerande och som vi saknat specifik information om: kärlek, förväntningar och ungdomar. Utifrån vårt intresse för jämställdhetsfrågor har vi valt att lägga synliggöra tjejers och killars olika och lika förväntningar i hopp om att synliggöra strukturerna som bidrar till orättvisor.

Enligt Lenner-Axelson är ett av de viktigaste stegen som ett par bör ta hänsyn till, när de bestämt sig för att dela sina liv, att de samtalar med varandra om sina förväntningar på sin relation.¹ Förväntningar behöver medvetandegöras för att man ska kunna förstå sina egna val och upplevelser i sina förhållanden. Självkännedom leder till klokare val och medvetna beslut, som i sin tur kan leda till mindre risk för negativa förhållanden.

---

¹ Lennér-Axelson (1996)

1.1 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att granska vilka förväntningar ungdomar har på sina framtida seriösa kärleksförhållanden. Dessa förhållanden vi har valt att benämna Den Stora Kärleken. Mer specifikt har vi valt att studera hur detta förhåller sig bland ungdomar, födda mellan 1990-1993. Vi önskar se om förväntningarna ser lika eller olika ut för killar och tjejer, och i så fall hur.

Utifrån vår problemformulering och vårt syfte avser uppsatsen främst att besvara följande frågeställningar:

Vilka förväntningar har ungdomar på Den Stora Kärleken i fråga om

1. *effekter på den psykiska hälsan?*

Mer specifikt undersöker vi ungdomarnas förväntningar vad gäller kärlek och dess uttryckssätt och effekter vad gäller lycka, självrealisering och självkänsla.

2. *tvåsamhetens villkor och innehåll?*

3. Mer specifikt undersöker vi ungdomarnas förväntningar vad gäller tvåsamhet, gemenskap och kommunikation i parförhållandet.

4. *genus och jämställdhet?*

Mer specifikt undersöker vi ungdomarnas förväntningar vad gäller rollfördelning och syn på likheter respektive olikheter i parförhållandet.

5. *makt och kontroll?*

Mer specifikt undersöker vi ungdomarnas förväntningar vad gäller nivåer av kontroll, våld och konfliktlösning i parförhållanden.

Uppsatsen är av deskriptiv karaktär, men då vi kommer att anknyta till teorier som kan agera förklarande till våra fynd har den även inslag av förklarande aspekter. Vidare kan syftet sägas ha en emancipatorisk² karaktär genom att ge vuxna och ungdomsarbetare större kunskap om och förståelse för en så viktig del av ungdomarnas liv. Vi hoppas att resultaten kan ge en indikation på eventuella områden av ungdomarnas värderingar och förväntningar som stadsdelens ungdomsarbetare kan arbeta mer med.

1.2 Begreppsförklaringar

1.2.1 Kulturella och sociala normer för kön

Kulturella normer för kön kan beskrivas som outtalade regler som individen förhåller sig till när det gäller social interaktion. Dessa normer är ett analytiskt verktyg för oss att tolka och förstå de enkätsvar vi mottagit. Normer innefattar handlingar, värderingar, tankar och sätt att bete sig. Sociologen Erving Goffman definierar normer som en handlingsguide, stödd av sociala sanktioner som i sin tur också är normer; normer om normer. En förutsättning för en norms överlevnad och för att vi ska inordna oss under den är att normsystemet stöds av tillräckligt många så vi riskerar sanktioner vid normbrott. Normer kräver ett aktivt stöd, bejakande av dess rimlighet samt en villighet att sätta in sanktioner mot dem som bryter mot dem. Alltså är, enligt Goffman, normer byggda på människors icke helt frivilliga val att sanktionera normbrott. Om någon av oss bryter mot dem straffas vi av vår omgivning och om straff uteblir kan ytterliga fler personer straffas. Normer kan betraktas som ett sätt att hantera relationer och för att hantera olikhet och ojämlikhet. Konsensusprocessen som sker i spänningen mellan olika kulturer och grupper skapar normer.³

---

² Emancipatorisk; välgörande, befriande, frigörande.

³ Goffman (2005)

1.2.2 Kärlek

Svenska Akademiens ordbok förklarar *kärlek* som följer:

stark känsla l. böjelse för ngn, yttrande sig i en (oegennyttig) önskan om föremålets lycka o. välgång l. i glädje o. tillfredsställelse över att vara i dess närhet o. göra det till lags o. d.; innerlig tillgivenhet l. sympati (för ngn),; ofta motsatt: hat, avsky. *Kärlek till*, förr äv. *för ngn*. *Fatta, hysa* (förr äv. *draga*) *kärlek till* (förr äv. *för*) *ngn*. *Bevisa ngn kärlek*. *Omfatta ngn med* (*uppriktig*) *kärlek*. *Broderlig, faderlig, moderlig, sonlig kärlek*.⁴

Vi har valt att inte definiera kärlek för våra respondenter. De har fått skapa sin egen mening och innebörd i ordet det vill säga de utgår från de normer och diskurser som begreppet kärlek omges av. I uppsatsen finns ett avsnitt där kärlek diskuteras närmare då vi redogör för olika forskares tankar kring ämnet. En kärleksrelation betecknas i denna studie som ett förhållande mellan två människor som kännetecknas av en ömsesidig känslomässig gillande av erotisk karaktär. Den kan betraktas som tillfällig eller stadig av de inblandade.

1.2.3 Den Stora Kärleken

I denna uppsats används begreppet 'Den Stora Kärleken' om ett förhållande som betraktas av en själv och andra som seriöst då det förväntas pågå under en längre tid, präglas av ömsesidig kärlek och där sambo- eller äktenskap inte är uteslutet. Vi menar att begreppet 'Den Stora Kärleken' inte utesluter att en person kan ha *flera* förhållanden under sin livstid som han/hon i efterhand kommer definiera in under denna kategori. Vad vi söker i vår undersökning är ungdomarnas förväntningar på detta *seriösa* förhållande och därför har begreppet en öppnare definition i missivbrev; ”med det menar vi ett seriöst förhållande där man är ihop länge och kanske blir sambos eller gifter sig”. Det är här upp till respondenterna vad mer får inbegripas i deras definition av 'Den Stora Kärleken'.

1.2.4 Förväntningar

Förväntningar är ”förhoppningar (om) respektive farhågor” (för att något skall ske)”. Det är vad man väntar sig för framtiden⁵ – både den nära i tid och den längre bort. När det gäller förväntningar kring kärleksförhållanden är det vad som förmodas; hopp och önskningar samt rädslor och farhågor.

---

⁴ <http://g3.spraakdata.gu.se/saob> 090319

⁵ Ibid.

2 Teori och tidigare forskning

Av intresse för vår uppsats är vad som formar ungdomars förväntningar och hur dessa sedan påverkar deras val och möjligheter när det gäller framtida relationer. Med utgångspunkt i vårt syfte och för att svara på våra frågeställningar har vi valt att utgå från teorier kring det moderna samhället, symbolisk interaktionism, kärlek, genus, förväntningar och Personal Construct Theory. Det finns begränsat med forskning på ungdomars förväntningar och syn på kärlek samt deras reflektioner kring vuxnas relationer. Den huvudsakliga litteraturen kretsar mer kring sexualitet och dess uttryck. Diskussioner och texter med rubriken kärlek visar sig ofta mer handla om sex, som om dessa två inte gick att särskilja. Det kan verka naturligt att kärlek och sex är sammanflätade. Filosofen Robert Solomon skriver att romantisk kärlek inte rör sig om sex men den är beroende av sex och får sin näring ur den sexuella känslan. Kärleken använder sex som sitt medium och sitt språk enligt honom. Kärleksprojektet börjar med en sexuell attraktion och de är växelvis beroende av varandra.⁶ Psykologen Ethel Person menar att kärleken är en förutsättning för att sexualakten ska komma till sitt sanna uttryck.⁷ I denna uppsats fokuserar vi enbart på kärleken och inte dess uttrycksform, sexualiteten.

2.1 Det moderna samhället

I betraktandet av ungdomar behöver vi ha en förståelse för den tiden och kontext de lever i. Det utmärkande för samtiden är värdefullt i tolkandet av ungdomars utsagor och vår analys av deras förväntningar vad gäller kärleksförhållanden.

Det traditionella samhällets gemensamma referensram har, enligt pedagogen Thomas Ziehe fått minskad betydelse i och med ökande specialisering inom arbets- och vardagslivet. Det finns inte längre en dominerande tradition och ett "riktigt" sätt att leva, tänka och organisera sitt liv. Med ökat utbud av livsformer och produkter, står mångfalden i centrum. Ziehe menar att vi blir allt mer fångade i marknadens grepp och samtidigt friare i möjligheterna att utforma den egna identiteten. Ungdomar idag tvingas i större utsträckning än tidigare att reflektera över den egna framtiden, stilen, identiteten med mera. Denna process benämner Ziehe kulturell friställningsprocess och innebär en upplösning av traditionella sociokulturella norm- och värdesystem. Processen har dock två sidor, dels erbjuds nya möjligheter att förändra sitt liv och sina livsvillkor, dels uppstår inre konflikt och frustration över vem man är och vart man är på väg. Ett sådant perspektiv ska inte förstås som att klass och kön spelat ut sina roller. Ziehe vidhåller att de sociala möjligheterna att dra nytta av det moderna är ojämnt fördelade. Han beskriver med andra ord en allmän historisk och samhällig process som tar klassspecifika uttryck.⁸ Enligt Ziehe är det stora problemet för samtidens ungdomar att veta vem man är och att ungdomar tolkar sig själv och sin sociala verklighet med hjälp av de "mediapaket" de internaliserat genom media. Han talar om dessa självreferenser som reflexivitet vilket är en konsekvens av den pågående medialiseringen och avtraditionaliseringen. Parallellt med medialiseringen pågår just en avtraditionalisering, vilket innebär att unga människor i allt mindre utsträckning kan förlita sig på familjens eller bygdens traditioner i sin identitets- och livsstilskonstruktion, som i sin tur leder till att man blir mer mottaglig för marknadens reklam och media. Traditioner kan, enligt Ziehe, skydda individen från att påverkas av modets växlingar. Den kulturella friställningen kan å ena sida leda till frihet med stil- och identitetsexperimentering och å andra sidan till ett medie- och modeslaveri.⁹ Giddens menar däremot att man ofta väljer att adoptera sina föräldrars livsstil. Ungdomarnas uppväxtförhållanden och från tidig barndom inarbetade rutiner lägger grund för en identitetskänsla, tillhörighet och sammanhängande mening med livet och

---

⁶ Berg (1999); Solomon (1992)

⁷ Person (1991)

⁸ Ziehe (1989)

⁹ Lalander & Johansson (2002)

föräldrarnas livsstil överges därför sällan helt.¹⁰ I detta sammanhang är det intressant att undersöka hur ungdomar har betraktat sina föräldrars relation i förhållande till sina egna förväntningar på framtida kärleksrelationer.

Den senmoderna människan kännetecknas av upplevelser av maktlöshet, ambivalens och frustration. Individualiseringen som präglar vår samtidskultur innebär att individen i ökad utsträckning själv förväntas skapa sin egen identitet och livsprojekt. Man skall förvalta sin kropp, sitt liv och förverkliga så många drömmar som möjligt. Individualiseringen är en viktig aspekt av samhällets moderniseringsprocess. Många ungdomar längtar efter gemenskap, intimitet och kollektiva upplevelser, samt den acceptans som kan finnas i grupper, men värnar samtidigt desperat om sin individuella frihet att välja och skapa sin egen position, identitet och känsla av autenticitet. De är i första hand intresserade av att odla sin individuella stil, att bli något unikt och speciellt. I högt individualiserade samhällen känner många ungdomar att intima relationer och konkreta grupper blir än viktigare för att känna trygghet och tillhörighet och för att kunna forma en identitet.¹¹ Här ser vi hur det kan uppstå krockar mellan kraven från kompisgänget och ens partner. Dessutom kan det vara svårt att kombinera utvecklandet av en intim kärleksrelation och önskemålen att tillhöra en större gemenskap för att kunna ge uttryck för sin identitet.

I individualistiska kulturer har den sociala kontrollen i stor utsträckning internaliserats i människorna och identiteten är ett projekt som man själv är ansvarig för. Anthony Giddens beskriver detta som en kontinuerlig ”self monitoring”. Individens möjligheter att välja och skapa sig själv innebär ett långt större ansvar för egna handlingar och eventuella misslyckanden.¹² Detta menar vi rör en viktig aspekt av förväntningar kring kärleksrelationer och vi undrar om detta kan skapa en mentalitet där individer som hamnar i destruktiva förhållanden anses få skylla sig själva. Giddens menar man kontrollerar sig själv genom sitt samvete och den skräck som ångest och skuld känslor skapar.¹³ En upplevd stress över att verkligen träffa sin Stora Kärlek, eller att till och med nöja sig med en dålig parrelation, kan relateras till detta då det kan betraktas som ett misslyckande att inte träffa någon att dela sitt liv med.

I dag finns en uppfattning om att vi alla är unika och har speciella talanger som vi bör utveckla. Det var inget som ansågs viktigt i förmoderna samhällen. Då handlade det mer om ens sociala status och könstillhörighet. Idag är självförverkligande något fundamentalt. Det är en balans mellan möjligheter och risker. Det finns tusen potentiella sätt att leva på. Självförverkligandet karaktäriseras av att vara sann mot sig själv, att bli fri från beroenden. Naturligtvis betyder detta att parförhållandet blir omvärderat och utsatt, men för dem som hanterar det också fyllt av tillit och ärlighet. Utifrån temat i vår uppsats intresserar vi oss för hur denna frihet kan påverka ungdomarnas förväntningar på ömsesidiga önskemål om intimitet och nivån av kontroll i förhållandet.¹⁴

Giddens ser på det moderna samhället som en riskkultur. Inte för att det sociala livet i sig är mer riskfyllt, men för att i modernitetens värld tvingas framtiden hela tiden in i nuet. Självutvecklingen påverkas direkt av hur den globala världen är och hur sociala relationer framställs i media. Därför är individen hela tiden tvingad att reflektera över sin självidentitet. Enligt Giddens skapas människors identitet idag i stor utsträckning i konsumtionssfären – man kan köpa sig en identitet.¹⁵

Samtidigt som den ökande globaliseringen och individualiseringen skapar en grund för existentiell ovisshet och ångest ger de, för dem med tillräckliga resurser, stora frihetsgrader och möjligheter att

---

¹⁰ Berglund (2000)

¹¹ Lalander & Johansson (2002)

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Giddens (2005)

skapa ett liv på egna villkor. Exempelvis är man idag inte lika bunden som tidigare att ta över sina föräldrars jobb och/eller bostad, utan man har stora valmöjligheter när det gäller utbildning, var man vill bosätta sig i världen och val av livsstil generellt.¹⁶ Detta kan naturligtvis problematiseras utifrån socioekonomiska barriärer där alla inte har samma resurser och begränsningar.

Det moderna samhället har alltså fört med sig tanken om individens självuppfyllande. Därför finns bara möjlighet till intimitet i det moderna parförhållandet om det kan ske demokratiskt. Den strukturella källan till löftet om demokrati i intima relationer är framväxten av det rena förhållandet, vilket innebär att parrelationer i dag existerar bara för sin egen skull. Det viktiga i den rena relationen är förtroendet och eftersom förtroendet inte har något yttre stöd, så som släktens påtryckningar, så måste det byggas upp genom intimitet och öppenhet.¹⁷ Vi anser att dessa faktorer påverkar när i livet vi stadgar oss, det vill säga att vi idag inte behöver gifta oss vid 18 års ålder, utan kan vänta in den vi tror är den Rätte eller den Rätta.

2.2 Symbolisk interaktionism och rollteori

Symbolisk interaktionism är ett socialpsykologiskt perspektiv som betonar förväntningar på och tolkningar av beteende samt rollers betydelse vid användningen av symboler i det sociala samspelet. Sociala roller beskrivs med fokus på samspel, identitet, kommunikation, relationer och symboler. Den dramaturgiska skolan är en av flera riktningar inom symbolisk interaktionism, med Erving Goffman som en av de främsta företrädarna.¹⁸

Goffmans bidrag är en variant av rollteorin där metaforer från teatervärlden används för att förklara social interaktion. Det dramaturgiska perspektivet ser samspelet mellan människor som ett skådespel där alla är aktörer och publik på samma gång. Aktörens uppträdande syftar till att ge publiken en bestämd bild av honom/henne beroende på vilken roll som spelas. Genom publikens observationer och respons påverkas och anpassas aktörens vidare uppträdande för att aktörens budskap ska överensstämma med publikens tolkningar i största möjliga grad. Goffman menar alltså att individen alltid försöker kontrollera och styra informationsutflödet, som sedan formar det intryck andra får av honom/henne. Målet med intrycksstyrningen är, förutom att presentera sig själv i ett allmänt fördelaktigt ljus, att framställa sig själv på ett sätt som överensstämmer med gällande normer och regler för den situation individen befinner sig i och med den roll man spelar.¹⁹

Om vi definierar social roll som realiserandet av rättigheter och skyldigheter som är knutna till en given status kan vi säga att en social roll kommer att involvera, eller inbegripa, en eller flera roller och att var och en av dessa kan visas upp av den agerande individen vid en rad olika tillfällen inför en publik av likartat slag eller inför en publik som består av samma personer.²⁰

En och samma person kan alltså ha ett antal roller i det sociala dramat och kan i olika situationer ta på sig skilda delar av rollen. Exempelvis genom medlemskap på olika communities på Internet får ungdomarna ökad insyn i varandras olika roller och identiteter. De får tillgång till information om sin partner som tidigare har varit förbehållen andra privata relationer.

Roller kan enbart definieras utifrån relationer, vilket gör att de alltid ska ses i sociala sammanhang. För att människor ska kunna interagera behöver de information om varandra, vilket de får genom varandras beteende. Genom användning av olika symboler kan individer tolka och rätta sin förståelse efter varandra. Social interaktion kan på så sätt förklaras som individers ömsesidiga påverkan på varandras handlingar. En människas handlingar och andras reaktioner på dessa påverkar hennes

---

¹⁶ Lalander & Johansson (2002)

¹⁷ Giddens (1995)

¹⁸ Payne (1997)

¹⁹ Goffman (2004)

²⁰ Goffman (2004), s. 23.

beteende och självbild.²¹ Samhällets normer, värderingar och ideologier kommuniceras genom bland annat rättväsendet, massmedia, skola, familj och vänner. På så sätt underlättas förståelsen av samhällets uppbyggnad och hur individen ska fungera inom dess ramar.

Rollförväntningarnas betydelse stärks av samhällets benägenhet att värdera och sanktionera individen beroende på rollbeteendets överensstämmelse med rollförväntningarna.²² Förväntanstrycket fungerar alltså som en drivkraft till konformitet. Hur tydliga rollförväntningarna är och tolkningar och tänkesätt kring dem kan variera. Inför vissa roller råder förhållandevis samstämmighet och mer eller mindre oenighet inför vissa andra. Detta kan leda till att individen är osäker på vad en roll egentligen kräver och upplever *rollosäkerhet*.²³ Könnsrollerna är ett exempel där samhällsmedborgarna inte alltid är överens – hur de manliga och kvinnliga könnsrollerna ska gestaltas. Vissa tycker det är stor skillnad mellan dessa och andra anser att könnsrollerna mer ska likna varandra.

Könnsroller är ett exempel på *tillskrivna* roller. Individens medfödda kön bestämmer samhällets förväntningar på vilken könnsroll han/hon bör följa, vilket gör att rollen ligger utanför individens kontroll. *Förvärvade* roller är däremot frivilliga och reflekterar personliga egenskaper, möjligheter och ansträngningar. Exempelvis bestämmer individen mer eller mindre själv sitt yrkesval.²⁴

När en roll är oförenlig med en annan uppstår en *rollkonflikt*. Av intresse för vår uppsats är att titta närmare på hur självständighetsideal kan krocka med förväntningar och önskingar att bli omhändertagen och uppvaktad. Denna typ av rollkonflikt kallas *intra*konflikt och uppstår när individer har motstridiga förväntningar på en och samma roll. *Inter-rollkonflikt* uppstår däremot när det riktas oförenliga förväntningar på en individs olika roller.²⁵ Ett exempel på detta är om kärleksobjektet och vännernas krav upplevs motstridiga. När roller, beteende och förväntningar överensstämmer med varandra och med omgivningens uppfattningar talar man däremot om *rollkomplementaritet*.²⁶

En *rollförlust* uppstår när en roll ”avslutas”, till exempel när man inte längre är singel och går in i ett förhållande.²⁷ Det kan påverka en persons status i sitt sociala sammanhang.

2.3 Personal Constructs Theory

Personal Constructs Theory (PCT) är en psykologisk teori om mänsklig kognition som grundades av psykologen George Kelly i USA på 1950-talet. Teorin fokuserar på människans personliga sätt att konstruera sin verklighet – hur hon förväntar sig den, tolkar, förstår och aktivt formar den baserad på tidigare erfarenheter och observationer. PCT har visat sig användbar inom en rad olika discipliner, exempelvis inom kognitiv vetenskap, utbildning, arkitektur, omvårdnad, socialt arbete, organisatorisk utveckling, sociologi och teknologi.²⁸

Konstruktioner utvecklas som inre föreställningar av verkligheten för att kunna förstå världen runt omkring. Förväntningar och förutsägningskraft är psykets främsta drivkraft. Kelly liknade människan vid en vetenskapsman i den bemärkelse att hon ständigt konstruerar och reviderar teorier och modeller om hur världen fungerar för att kunna förutse händelser.²⁹ Vi har alla föreställningar om förväntningar på kärleksrelationer som bygger på de observationer och erfarenheter vi har med oss helt från barndomen. Modifieringen av dessa teorier fortsätter under hela livet.³⁰ Dessa konstruktioner är, som teorins namn indikerar, personliga. Händelser som är förenliga med en konstruktion bekräftas inte per definition då

---

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Payne (1997)

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

²⁶ Payne (1997)

²⁷ Angelöw & Jonsson (2000)

²⁸ <http://www.pcp-net.de/info/about.html> 090318.

²⁹ Kelly (1955)

³⁰ <http://www.pcp-net.de/info/about.html> 090318.

det alltid finns flera sätt att förstå verkligheten.³¹ Människans konstruktioner har en kraftig påverkning på vad hon väljer att fokusera på.³²

En människas erfarenhet mäts inte genom antalet händelser hon erfar, utan genom hur hon har låtit dessa påverka och revidera hennes förväntningar och konstruktioner. Exempelvis avgör inte antalet kärlekspartners man har haft hur lycklig man blir i nästa kärleksrelation eller ens förmåga att hantera fram- och motgångar. Istället är det beroende av om och hur man tar till sig och bearbetar ny kunskap. Förmågan att förvänta sig händelser som reproduktioner av tidigare upplevelser, och att känna igen dem när man möter dem är medfödd. En människa som exempelvis har sett våld i föräldrahemmet kan lättare tolerera våld i den egna kärleksrelationen. Genom att bekräfta sina förväntningar kan människan hantera situationer som liknar tidigare händelser hon varit med om. Detta benämns enligt PCT för *konstruktiv alternativism*, vilket utgör teorins filosofiska grund.³³

Alla teorier byggs upp genom ett konstruktionssystem och varje konstruktion är bipolär.³⁴ Människor placerar varandra någonstans mellan konstruktionens ytterligheter. Människans hjärna är full av sådana konstruktioner och teorier och många av dem är omedvetna.³⁵

En individ existerar inte utan en grupp. Varje människas *kärnidentitet*³⁶ innefattar ett relativt stabilt mönster av uppfattade likheter och skillnader mellan henne själv och andra. På samma sätt som hon kategoriserar andra efter bipolära konstruktioner kan hon bara förstå sig själv i kontrast till andra. Med andra ord utgår hon från sig själv som standard/prototyp.³⁷ En människas sociala liv påverkas av de jämförelser hon ser mellan sig själv och andra.³⁸ Vi tänker oss att våra respondenter också utgår från sin egen förförståelse och föreställningar vad gäller kärleksförhållanden och tolkar andras kärleksförhållanden därefter. Avvikelser från egna erfarenheter anses som bekräftande av regeln. Ens egna omständigheter är helt enkelt betraktade som normen.

Människans förväntningar på framtiden testas ständigt. Möten mellan olika grupper och individer bildar en oavbruten serie experiment där alla involverade söker bekräfta sina verklighetskonstruktioner. Enligt PCT är samhället möjligt på grund av att människor vet vad de gör och kan anpassa sig till olika händelser. De vet vilket beteende som är lämpligt och meningsfullt i bekanta situationer, ser likheter mellan händelser, förstår vilka regler som kan tillämpas, och anpassar sitt beteende därefter.³⁹ Impulskontroll är ett exempel på detta där frustration inte automatiskt leder till våld, utan vi kan välja andra och mer konstruktiva och tillåtna konfliktlösningsmetoder. Människan skapar teorier, ofta stereotypiska sådana, om andra och försöker även kontrollera dem eller pålägga andra sina teorier för att göra deras beteende mer förutsägbart.⁴⁰ Detta kan illustreras med föreställningar om vad som betraktas som kvinnligt och manligt. För en grupps medlemmar kan meningarna bakom olika handlingar vara osynliga, vilket beror på att de anses vara "naturliga" och prövas därför sällan. I en sådan sociologisk analys har gruppen sitt eget, tagen för givet, sätt att leva.⁴¹

Effektiv interpersonell kommunikation och förståelse kräver att människan kan dra korrekta slutsatser om hur andra använder sina personliga konstruktioner för att tolka sina egna erfarenheter. När man använder en erfarenhetskonstruktion som påminner om en annan människas konstruktion liknar deras processer varandra psykologiskt. En rad forskningsresultat visar att när personer analyserar på

---

³¹ Kelly (1966) i Fransella (2003)

³² <http://www.pcp-net.de/info/about.html> 090318.

³³ Kelly (1966) i Fransella (2003)

³⁴ Kelly (1955)

³⁵ Fransella & Neimeyer i Fransella (2003)

³⁶ Författarnas egen översättning av Adams-Webbers begrepp '*core role*' *identity* i Fransella (2003)

³⁷ Adams-Webber i Fransella (2003)

³⁸ Kelly (1955)

³⁹ Kalekin-Fishman i Fransella (2003)

⁴⁰ <http://www.pcp-net.de/info/about.html> 090318.

⁴¹ Kalekin-Fishman i Fransella (2003)

liknande sätt underlättar det för kommunikation och ömsesidig förståelse. Både likheter och olikheter i de personliga konstruktionssystemens innehåll och struktur är på så sätt viktiga delar i bildandet, utvecklingen och upprätthållandet av rollrelationer, role relationships.⁴² Här ser man vikten av att i ett kärleksförhållande kunna lyssna och dela med sig av sina känslor, vilket också är något som tas upp i vår undersökning.

2.4 Förväntningsteori

Förväntningsteori är en motivationsteori inom den kognitiva sfären som berör samspelet mellan individers tankemönster och deras omgivning. Teorin används vanligen i samband med organisationer, arbetsmotivation, belöningsystem och arbetsprestation. Professorn i förvaltningskunskap Victor Vroom menar att det är viktigt att ställa individens handling och motivation i relation till de uppsatta mål individen själv har och den organisationen har. På så sätt ökar vår förståelse för individens handlande.⁴³ Motivationen antas bero på om individen tror att ett visst beteende ska resultera i något som denne värdesätter och önskar.⁴⁴ Detta kan bidra med en förståelse av de olika krav människor har på kärleksrelationer och vad de nöjer kontra inte nöjer sig med. Mer specifikt säger förväntningsteorin att en individs motivation beror på tre faktorer: en individ måste tro att dennes ansträngning leder till en god prestation, att prestationen belönas samt att belöningen tillfredsställer individens personliga mål och behov. Förväntningsteorin konstaterar att motivationen är stor om individen kan förvänta sig att deras ansträngningar kommer att utmynna i tillräckligt gynnsamma belöningar.⁴⁵ Relevant för vår undersökning är kopplingen mellan hur mycket arbete olika individer önskar lägga ner på sin kärleksrelation för att få den att fungera och vad de tror att det kan leda till.

De två olika varianterna av förväntningar inom förväntningsteori är *handlingskonsekvens* och *ansträngningskonsekvens*. Den förstnämnda rör vikten av att individen ska kunna se ett samband mellan sitt agerande och den konsekvensen i form av belöning och bestraffning den medför. Individen förväntar sig att ett visst beteende ger upphov till en viss belöning. Ansträngningskonsekvens innebär att de ansträngningar individen gör på en arbetsuppgift förväntas ge ett positivt eller negativt resultat. Om individen tilldelas en uppgift som inte känns möjlig att genomföra kan detta i sin tur alltså påverka motivationen negativt. Individen har en förväntan att lyckas eller misslyckas.⁴⁶ I vår undersökning är vi intresserade av att utläsa vilka förväntningar ungdomarna har på relationen med Den Stora Kärleken, vilket enligt denna teori kommer att ha en direkt påverkan på kvaliteten i deras kärleksrelation.

2.5 **Kärlek och parförhållanden**

Barbro Lennéer-Axelsson talar om den inlärda drömmen eller en förhoppning många har om att hitta den "rätte" vilket skulle leda till en positiv omfattande livsomställning. Vår föreställning om kärlek påverkas av hur förhållandet mellan föräldrarna ter sig i hemmet, men möter också konkurrens från massmedia och populärkultur. Hon menar vidare att mäns och kvinnors förväntningar skiljer sig åt, vilket bland annat kan förklaras med att de uppfostras olika, hur man sett sina föräldrar bemöta varandra och vilken generation man tillhör.⁴⁷ Sociologen Lena Berg lyfter fram hur svårt människor tycker det är att sätta ord på vad som anses vara kärlek. Hon ser två huvudsakliga sätt att beskriva kärlek. Den ena är som ett mysiskt under som kan rädda världen från förfall och det andra sättet är av mer praktiskt karaktär där vi organiserar sin vardag".⁴⁸ Den litteratur och de teorier vi har tagit del av bekräftar detta. I följande avsnitt redogör vi för några forskares syn på kärlek i modern tid.

---

⁴² Adams-Webber i Fransella (2003)

⁴³ Vroom (1964)

⁴⁴ Jacobsen & Thorsvik (2002)

⁴⁵ Vroom (1964)

⁴⁶ Arvidsson (2001)

⁴⁷ Lennéer-Axelsson (1996)

⁴⁸ Berg (1999)

Person, filosofen George Simmel, och socialpsykologen Erich Fromm talar var och en på sitt sätt om människans behov av tvåsamhet och den uppslukande kärleken. Simmel ser kärleken som en förändrande kraft där en ny identitet formas genom kärleken till någon annan. Subjektets kärlek måste omsluta objektet och bli helt uppslukad av objektets tillvaro för att identiteten ska uppfattas som "sann". Den *sanna kärleken* är ett symbiosliknande förhållandet och kärlek betraktas som ett komplicerat projekt där individerna närmast upphör att vara subjekt och objekt för att bli ett.⁴⁹ Person beskriver människans längtan efter tvåsamheten och beskriver kärleken som en kraft belägen i människans kropp som får sitt utlopp genom interaktion med andra. Människans kärlekspotential behöver väckas av andra för att komma till uttryck. Person menar att känna empati, närhet och identifikation med andra är viktiga aspekter för ett fungerande samliv med andra, vilket också är ett måste för att kunna lämna ensamheten. Hon skriver om emotionell telepati som en ett fritt flöde mellan två själar eller till och med en sammansmältning av dem. I diskurser om kärlek talas det indirekt om tvåsamhet och det exklusiva kärleksparet förväntas inte vara vilket "vi" som helst, utan en ny identitet uppstår.⁵⁰ Fromm beskriver kärleken som livsnödvändig för människan. Han betraktar kärlek som en aktiv omtanke om välbefinnande hos den man älskar. Kärleken är en positiv kraft som befriar människan från ensamhet och visar vägen till intimitet och närhet med en annan människa. Att forma ett "vi" är människans starkaste behov och att inte längre vara ensam är att bryta en isolering.⁵¹

Diskurser handlar om en grupp människors gemensamma föreställning om verklighetens sammanställning och föremål för tolkningar är fenomen skapade av människor som till exempel texter, handlingar och yttranden. Berg menar att människors tolkningar och upplevelser kan sägas studsa mot en social och kulturell resonansbotten och den kan det skrivas fram meningsdefinitioner som bland annat har med kärlek att göra. Diskurser kan användas för att förstå meningskapande processer och för att få ett grepp om det implicit sagda om kärlek. Berg beskriver förhållandet mellan diskurser som ett pussel.⁵² Aktuella pusselbitar i denna uppsats är kärlek, psykisk hälsa, intimitet, genus, jämställdhet samt makt och kontroll.

Solomons synsätt bryter mot de tre ovan nämnda genom att han inte ser en universellt delad förståelse av kärlek. Han tar avstånd från både en idealiserad och funktionell bild av kärlek och menar att kärlek är och ska vara privat. Vi ska alla påverka dess nyskapande genom våra egna behov och från våra egna utgångspunkter".⁵³ Solomon menar att vår bild av kärlek främst handlar om tankar, bilder, föreställningar och idéer, vilket skapar idealbilder som är alltför svåra att uppnå. Han ser att massmedia förmedlar en bild av kärlek som "förmåga att förhandla, att uttrycka sina känslor, att be om vad man vill ha, dela på hushållsarbetet, planera fritiden och klara ut sexuella olikheter".⁵⁴ Solomon menar att kärlek är ett mer komplicerat projekt än så.

Giddens beskriver tre typer av kärlek: den passionerade, den romantiska och den sammanflödande. Den passionerade kärleken bryter mot vardagen och individen kan inte styra över den. I den romantiska kärleken ses den gemensamma berättelsen, som skapas av kvinnan och mannen, som ett ideal. Två personer blir till en och äktenskap har inte längre en ekonomisk grund utan en romantisk sådan. Mannen och kvinnan har skilda roller och håller till i olika sfärer; kvinnan placeras i den privata sfären och mannen i den offentliga. Giddens menar att det romantiska kärleksidealet idag trängs undan av den moderna sammanflödande kärleken, där kärleksförhållandet förväntas präglas av jämlika

---

⁴⁹ Simmel (1981)

⁵⁰ Person (1991)

⁵¹ Fromm (1977)

⁵² Berg (1999)

⁵³ Solomon (1992)

⁵⁴ Solomon (1992) s. 21.

villkor och ömsesidig närhet. Relationen är det centrala och personerna i relationen är utbytbara.⁵⁵ Detta stämmer överrens med sociologen Ingrid Bosseldals beskrivning av hur både man och kvinna förväntas vårda kärleken och öppna sig för varandra. Sökandet efter en speciell person håller på att ersättas med sökandet efter en speciell relation.⁵⁶ Familjeterapeuterna Anne-Marie Furhoff och Lilly Olsson menar att vårt begär och sökande efter helhet kan sammankopplas med tanken om ett utvecklande liv tillsammans med en partner. De ser det som en kulturell företeelse.⁵⁷ Lennéer-Axelsson menar att samlevnadsreglerna inte längre är homogena, vilket kan medföra olustiga överraskningar och krossade drömmar för många, som kan möta på svårigheter när de ska praktisera sina åsikter om kärlek och samlevnad i det verkliga livet.⁵⁸ I sin forskning ser Bosseldahl att när relationen inte fungerar förklaras det med att det var fel på ens egna eller partners känslor eller de personliga omständigheterna som någon av dem befann sig i. Individerna ger alltså inte uttryck för att idealbilden av förälskelse och kärlek kan ha varit "fel". I Bosseldahls studie gav människor uttryck för en positiv färgad idealbild av förälskelse, som beskrevs som en extraordinär positiv känsla där två människor går upp i varandra och upplever total tillit. Denna utopiska bild och deras personliga erfarenheter skapade en tydlig diskrepans. Det som inte överrensstämmer med idealbilden kallas istället för något annat.⁵⁹ Vi hänvisar till våra specifika intressen eller omständigheter och menar att det inte har att göra med strukturella fenomen, till exempel att man mår bra av att göra sig snygg, men ser inte att det hänger ihop med ett behov av att bli bekräftad av andra.

Sociologen Gisela Helmius menar att vi byter partner för att bevara tron på kärleken. Vi intalar oss att det blir annorlunda i nästa förhållande som kommer vara den rätta kärleken. Den stora kärleken innebär självförverkligandets fullbordan, enligt samhällets allmänt rådande föreställningar.⁶⁰ Vi undrar om detta är något som kommer att skina igenom i ungdomarnas utsagor. Hur låter de sina erfarenheter påverka förväntningar på framtida förhållanden? Påverkas deras idealbild av förälskelsen och/eller kärleken eller tror de att en ny relation med en ny människa är vad som behövs?

I Bergs analys av hennes informanternas utsagor uppfattas kärlek som en god, förändrande och pålitlig kraft. Konstruerandet av "vi-et" blir början till slutet av vara ensam och dess egen historia ackumuleras genom att till exempel årsdagen då "vi-et" uppstod firas. Hon menar att det bland annat kan betyda att våra förväntningar på att kärleks-viet ska vara ömsesidig leder till tolkningar som hindrar oss att se att vår partner behandlar en illa. Denna förståelse av kärleken kan försvåra för människor att ta in och se att utnyttjande kan förekomma i kärlekens namn.⁶¹ Förekomsten av våld i kärleksrelationer och att den utsatte ofta har svårt att greppa att beteendet inte handlar om kärlek är ett tydligt exempel på detta.

2.6 Genus, makt och jämställdhet

Genus är ett begrepp som ursprungligen är hämtat ifrån engelskans *gender* och det kan översättas som *socialt kön*, det vill säga den konstruerade delen av kön. Det är inte det biologiska könet, utan det rör sig om de sociala och kulturella faktorerna som skapar ett genus. Det handlar om föreställningar, tankar och förväntningar kring de två könen.

Sociologen Yvonne Hirdman har myntat begreppet *genusordning*, som är den ordningsstruktur i samhället som underordnar kvinnan i förhållande till mannen. Hirdman formulerar det som det kulturellt gjorda könet istället för det sociala könet, då hon anser att begreppet socialt har använts i

---

⁵⁵ Giddens (1995)

⁵⁶ Bosseldal (1995)

⁵⁷ Furhoff & Olsson (1997)

⁵⁸ Lennéer-Axelsson (1996)

⁵⁹ Bosseldal (1995)

⁶⁰ Helmius (1990)

⁶¹ Berg (1999)

alltför många sammanhang och därmed tappat sin kraft. Eftersom kunskapen kring könsrelationer ständigt utvecklas och byggs på är betydelsen av begreppet *genus* ej konstant. Genussystemet grundar sig på följande två logiker: dikotomin, det vill säga isärhållandets tabu där manligt och kvinnligt inte bör blandas; och hierarkin: det är mannen som är norm. Det är i första hand män som är människor och därmed utgör de normen för det normala och det allmängiltiga. För att konkretisera detta talar Hirdman om ett *genuskontrakt* som är de ömsesidiga föreställningarna som omedvetet existerar mellan könen. Det kontrakt som tydligt förklarar vad som är manligt och vad som är kvinnligt följer med från generation till generation. Genussystemet är den process som via genuskontrakt skapar ny segregation, ny hierarkisering.⁶²

Sociologen Fanny Ambjörnsson menar att istället för att intressera sig för enskilda individers upplevelser talar man om ett meningssystem, som är nära länkat till makt och bestående av de två motsatta och uteslutande kategorierna manligt och kvinnligt, i vilka alla människor placeras. Hon sammanfattar tre logiker som bär upp genusystemet: kvinna och man ses som två separata och ömsesidigt uteslutande kategorier, med exempelvis olika egenskaper knutna till sig; mannen innehar en dominerande position i och med typiskt manliga egenskaper, som tillskrivs en normerande ställning; och den obligatoriska heterosexualiteten, det vill säga den tidigare nämnda heteronormativiteten.⁶³ Vi undrar hur ungdomars förväntningar ser ut vad gäller likheter respektive skillnader mellan könen och vilka egenskaper de anser könen ska bidra med i kärleksförhållandet.

Professor Judith Butler menar att genus blir till genom upprepningar då det ständigt måste återskapas i handling och tanke för att vara övertygande. Butler talar om imiterandet av kön efter de manliga och kvinnliga diskurserna och utgår ifrån ett förhållningssätt där kön, liksom etnicitet, klass och sexualitet, är diskursivt, vilket innebär att människan utgår ifrån föreställningen kring könets binära uppdelning och vad som är kvinnligt och manligt.⁶⁴ Denna föreställningsvärld döljs av tron på könets naturliga skillnader. Diskurserna är vår verklighet och ska inte betraktas som medvetna val. Diskurserna förändras i samspel med samhällsutvecklingen och ser därför olika ut under olika tidsepoker. Människans identitet kan liknas vid skilda masker, som hon väljer att handla eller imitera utefter. Enligt Butler finns det bakom denna enbart ett tomrum, vilket innebär att maskerna är människans identitet. Identiteten blir härmed någonting man lär sig genom att härma eller imitera, alltså inte ett härmande utav något original utan ett härmande utav föreställningen om ett original. I den meningen blir imitationen det som ger människorna en mening i livet, en identitet och en strukturerad ordning att leva utefter. Utan detta skulle det leda till enorm ångest och känslor av vilsenhet. Genus är alltså, enligt Butler, en konstruktion som döljer sitt ursprung. Vi har skapat en mask som vi betraktar som ett original men ser inte att den är av oss skapad och inte av naturen given. De som ifrågasätter könets naturliga existens eller imiterar fel straffas.⁶⁵ Vi undrar om ungdomarna har funderingar om uppfattade självklara skillnader mellan könen, till exempel olika behov och beteendemönster.

Sociologen Robert Connell ser hur manligheten konstrueras både i interaktion med det egna könet och med det motsatta könet. Han använder begreppet "hegemonisk maskulinitet" för att beskriva den dominerande maktformen när det gäller maskulinitet. Den är positionerad högst upp i hierarkin och som män ser fördelar med att efterlikna. Det är en fantasifigur som ingen förkroppsligar, men alla män måste förhålla sig till den antingen genom att vara medlöpare eller underordnade. Mäns överordning i förhållande till kvinnor garanteras genom upprätthållande av idealbilden, den hegemoniske mannen. Connell menar att genus handlar om sociala relationer, där människan drivs till att agera. Han talar om hur flickor tidigt får lära sig att vara åtråvärda inför sina medmänniskor. Bland annat genom

---

⁶² Hirdman (1988)

⁶³ Ambjörnsson (2004)

⁶⁴ Butler (1990)

⁶⁵ Ibid.

populärkulturen matas de med bilder på de hon ska vara. Genom att vi ser könsskillnader som något naturligt och medfödd väcker det starka känslor när någon bryter mot dem.⁶⁶

Psykologen Hanne Haavind och sociologen Carin Holmberg är två forskare som på varsitt håll undersökt hur patriarkatet upprätthålls och reproduceras i heterosexuella parförhållanden. Parförhållanden är än idag strukturerade utifrån manlig överordning och kvinnlig underordning, trots att det inte längre föreligger formella hinder för jämställdhet. En orsak till detta menar de är att det är kärleksförhållandet som bekräftar mannens och kvinnans könsidentiteter.⁶⁷ De normativa ramarna är, enligt Haavind, av mer generell art. Kvinnor kan göra allt, bara de gör det relativt underordnat de män de önskar identitetsbekräftelse från. Hon anser att kvinnor och män har ett tyst kontrakt om att dölja kvinnans underordning. Haavind ser kärleken mellan könen som ett känslomässigt tillstånd som får den manliga dominansen och den kvinnliga underordningen att framstå som positiv och eftertraktansvärd för båda parter. Haavind menar att skillnader baserade på kön inte uppfattas som legitima idag, vilket leder till att de hålls dolda. Kvinnan ser förhållandet från sin underordnade position och ser inte kärlek som något som försvagar henne. Att sköta till exempel hemarbetet ses inte som en påtvingad plikt, utan något som görs för att kärleksförhållandet ska realiseras. ”Den maskulina dominansen och den feminina underordningen har bytt namn och blivit osynlig. Nu heter det kärlek, val, enighet, lojalitet, nödvändighet, trivsel, logik o.s.v.”⁶⁸

I sin avhandling konstaterar Holmberg att mäns och kvinnors särskilda sätt att visa kärlek är sammanvävd med de hierarkiska skillnader som finns i samhället. Processerna som konstruerar kön och makt i förhållanden kan inte särskiljas från parrelationens grundval, alltså det som kallas kärlek.⁶⁹

En studie av sociologen Ingrid Bossedal undersöker hur den manliga överordningen och den kvinnliga underordningen grundläggs i förälskelsefasen och redan innan de konstituerat ett parförhållande. Bossedal menar att genom att studera människors föreställningar om och upplevelser av förälskelse kan samspelet mellan kärleksideologi och praktik studeras. Hon har forskat kring mäns och kvinnors eventuella skillnader när det gäller föreställningar om och upplevelser av förälskelse och vilken betydelse dessa skillnader har för deras sätt att förhålla sig till varandra. Män och kvinnor definierar förälskelse på liknande sätt, men skillnader framträder när det gäller vad de ser som särskilt positivt. Kvinnor betonar de känslor som rör samhörighet medan män i större grad betonar sina drömmar om den de är förälskade i. Bossedal menar att hon kompletterar Haavind och Holmberg genom att ta i beaktelse hur människor inte bara tolkar varandra och relationen utifrån en könslig tolkningsram, utan också utifrån sin idealbild av förälskelse. I parförhållandet får vi vår könsidentitet bekräftad, men den blir också en del av drömmen om det förälskade idealtillståndet.⁷⁰

2.6.1 Killar position i kärleksförhållanden

Peggy Giordano, som är professor i sociologi, menar att pojkars syn på romantik och förhållanden har utforskats mindre i jämförelse med flickors. Hon har tillsammans med kollegor därför undersökt just detta och funnit att pojkar i heterosexuella romantiska relationer är mindre självsäkra, men merhängivna sina relationer än vad som traditionellt lyfts fram. Killar är lika emotionellt engagerade som sina flickvänner, men när det gäller fynden vad gäller inflytande och makt kan de anses oväntade sett ifrån den vanligare synen på inbalans mellan könen. Pojkar har lägre självförortroende i förhållandet och mindre inflytande över relationen. När pojkar gör transitionen från samkönad vänskap till kärleksförhållandet saknar de erfarenhet i intima sätt att relatera. Giordano menar att i den traditionella

---

⁶⁶ Connell (2002)

⁶⁷ Holmberg (1993)

⁶⁸ Haavind (1985), s. 21.

⁶⁹ Holmberg (1993)

⁷⁰ Bosseldal (1995)

synen på pojkar där de strävar efter autonomi, tas inte hänsyn till de anpassningar pojkar som flickor kontinuerligt gör när de skapar nya intima relationer. Pojkar kan sägas ha ett underläge när det gäller att kommunicera sina behov till sin partner och hantera konflikter. Tjejer visar ofta större självsäkerhet och skicklighet när det gäller att orientera sig i relationens intima värld då de oftare upplevt likande dynamik i vänskapsrelationer. Killar förväntas i större utsträckning ta initiativ vilket bidrar till ökad osäkerhet. Kraven från partnern om intimitet och de egna önskemålen om en sådan krockar med socialisationsmönster där killar uppmuntars undvika och förneka känslomässighet. Killar kan i vissa avseenden ses som mer beroende av sina kärleksrelationer och partners då tjejer många gånger har andra intima relationer där deras känslomässiga behov tillfredställs.⁷¹

2.6.2 Sexuella gränsöverskridanden

Kärleksrelationer förväntas bygga på intimitet och känslomässig närhet samtidigt som man som ung kvinna ska värna om sin personliga och kroppsliga intimitet. Berg menar att dessa förväntningar kan hamna i konflikt med varandra och då försvåra möjligheten att sätta gränser mot kränkande beteende. En upptagenhet av att bli sedd och bekräftad av killar kan leda till att det man själv vill hamnar i skymundan, men också ens gränser för personlig och kroppslig integritet.⁷²

Joel Rutschman och Fredrika Sjögrens uppsats *Ungdomars syn på ja och nej i sexuella situationer*⁷³ utforskar hur ramarna för de traditionella sexuella relationerna förändras och hur ungdomar idag förhåller sig till hur man säger ja och nej i en sexuell situation utifrån ett socialt konstruerat regelverk. Att vara ungdom innebär att man ibland bryter mot gränser och på detta sätt testar sig fram vilket kan leda till problematiska gränsdragningar i sexuella situationer. I sin undersökning såg de tydliga skillnader mellan killars och tjejers sätt att hantera ja och nej i sexuella situationer. De menar att de killar och män de undersökt uttrycker en slags allmän ordning eller, som författarna kallar det, en *konstitutiv regel*; att killar alltid vill ha sex och att de vill ha det på en gång. Studiens informanter ger stort utrymme till unga killars vilja att ha sex. Att en kille inte vill ha sex framstår för dem som helt osannolikt. Eftersom killar anses att jämt vilja vara positiva till att ha sex blir det accepterat för en kille att insistera på sitt ja i en sexuell situation. Det är inte något som nödvändigtvis anses vara positivt, men ändå något som tjejer bör acceptera. Att en kille kan tjata till sig sexuellt umgänge kan förstås som en konstitutiv regel. Sociala och normer kring killar och sexualitet leder till att de i någon mån ansvarsbefrias i sexuella situationer. Deras intentioner och beteenden förklaras ofta utifrån olika förmildrande omständigheter. När det gäller tjejer menar Rutschman och Sjögrens att det verkar finnas olika typer av ”nej” som de kallar *otydliga nej* och *tydliga nej*. Om hon uttrycker ett otydligt nej så är hon fortfarande tillgänglig, men vid ett tydligt nej signalerar hon att hon inte är det. De regulativa reglerna leder till att hennes nej tenderar att uppfattas som otydliga i stor utsträckning. Vidare är den konstitutiva regeln att hon är tillgänglig och därmed inte kan säga nej. I spänningsfältet där hon outtalat är tillgänglig och uttalat kan säga nej skapas en kompromiss där nej blivit otydlig. Mot bakgrunden av hur de konstitutiva och regulativa reglerna samexisterar kan man förstå kommentarer som ”*Hon var ju som med på det fast hon inte ville*”.⁷⁴

Operation kvinnofrids kampanj ”Okejsex.nu-kampanjen” pågick hösten 2007 och riktade sig till 15–30-åringar i Stockholms län. Kampanjen handlade om sex och var gränserna går för vad som är ok sex och vad som inte är ok sex. Cirka 800 mail togs emot från ungdomar. Josefin Grände, sakkunnig utredare på Brottsförebyggande rådet, som såg ett tydligt mönster och det handlade om ”tjatsex”. Det innebar att killen utnyttjade ett överläge, att tjejerna hade svårt att definiera det som hänt som övergrepp och att övergreppen har brist på giltighet i samhället och den närmaste omgivningens ögon. Tjejer beskrev olika tekniker killar använde för att övertala till sex. Grände lyfter fram att när man

⁷¹ Giordano (2006)

⁷² Berg (2002)

⁷³ Rutschman & Sjögren (2007)

⁷⁴ Rutschman & Sjögren (2007)

är tillsammans med någon upplever tjejer en skyldighet att ha sex och att killar har rätt till sex. Ju närmare relation man har till den som begått övergreppet ju svårare har man att se det som just ett övergrepp. Övergrepp är ogiltiga även i tjejernas egna ögon då de kan ha berättat för personer i sin omgivning, men inte blivit lyssnade på eller blivit skuldbelagda. Det gör att tjejerna känner att de inte har rätt att må dåligt över det som har hänt eller att de inte har rätt att få stöd eller att göra en polisanmälan. Våldet behöver sättas in i ett sammanhang då föreställningar om kön och sexualitet hänger ihop med sexuellt våld och dessa föreställningar skapar utrymme för våldet. Enligt social norm ska killar vara sexuella, initiativtagare och aktiva. Många killar kan uppleva att de inte *får* säga nej till sex, vilket väcker funderingar kring hur många övergrepp som sker där killar har sex fastän de inte vill men där de känner att de måste just för att de är killar.⁷⁵

Sociologen Stina Jeffner ser våldtäkt som en extrem handling, men hennes konklusion är att det verkar finnas sociala normer som möjliggör gränsöverskridningar. Hennes slutsats är att det ungdomar på ett principiellt plan förstår som våldtäkt omtolkas i mötet med konkreta exempel. I teorin anser alltså ungdomar att allt efter ett nej bör definieras som våldtäkt, men när det kommer till verkligheten upplever ungdomarna att det finns ett förhandlingsutrymme där våldtäkt förstås som något annat. Hit hör bland annat sättet att säga nej, kärlekens betydelse, alkoholpåverkan och definitionen av en tjej som hora. Dessa faktorer utgör ett förhandlingsutrymme mellan det som ungdomar förstår som våldtäkt och det de förstår som bra eller legitimt sex. Återkommande i avhandlingen är hur ungdomar i sina berättelser förklarar upplevda skillnader mellan tjejer och killar på ett individuellt plan. Förståelsen av olikheter knyts till den enskilda pojkens mognad, ålder eller personlighet. Flickor som talar om pojkars större benägenhet till att slåss ser dem inte som uttryck för en önskan om makt eller utrymme, vilket hade varit ett alternativ. Jeffner menar vidare att ungdomar upplever att flickor och pojkar är och skall vara olika. Principen om könens isärhållande, det vill säga tanken om könens naturliga olikheter, kan fungera döljande av de maktaspekter som olikheterna kan vara uttryck för. Ungdomars ”dubbla förståelse av kön” innebär att kön ges en avgörande betydelse på generell nivå, men ses annorlunda i förhållande till enskilda individer. Ungdomar ser skillnader, men uttrycker trots det att det egentligen inte finns skillnader.⁷⁶

---

⁷⁵ <http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,7671,00.html> 090410

⁷⁶ Jeffner (1998)

3 Metod

3.1 Geografiskt område, förvaltning och statistik

De verksamheter där vi har utfört vår enkät tillhör stadsdelsförvaltningen Gunnared som ligger i nordöstra Göteborg. Tillsammans med grannstadsdelen Lärjedalen benämns ofta denna del av Göteborg som Angered. 21 628 människor bor i Gunnared, som består av de fyra miljonprogrambostadsområdena Angered Centrum, Rannebergen, Gårdsten och Lövgärdet. Gunnared är känd för sin vackra natur naturreservatet Vättlefjäll. Medelinkomsten är låg, liksom utbildningsnivån och stadsdelen har ett högt ohälsotal. Förvärvsintensiteten är ringa då enbart 52 % i åldern 20-64 år har ett arbete eller annan sysselsättning. Bland utrikesfödda är förvärvsintensiteten ännu lägre, 41 %. I jämförelseindex kan man bland annat utläsa att arbetslösheten är 58 % högre i Gunnared än i övriga Göteborg samt att medelinkomster enbart uppnår 73 % av övriga Göteborgs.⁷⁷

Jämförelseindex (Göteborg 100)

	Gunnared
arbetslösa	158
ohälsotal	145
eftergymnasial utbildning	48
medelinkomst	73
familjer med ekonomiskt bistånd	371
förvärvsintensitet	73

3.2 Avgränsningar

Det skulle kunna ligga nära till hands att problematisera både etnicitet och religion i anknytning till vårt uppsatsämne och val av geografiskt område. Vi har dock valt bort detta då vi betraktar ungdomarna som en normal grupp ungdomar i stadsdelen.

Vi har inte tagit upp möjligheten att ungdomarna kan ha någon annan könsidentitet än kille respektive tjej. Vidare har vi valt att inte problematisera sexuell läggning, men vi har anpassat vår datainsamlingsmetod utifrån en medvetenhet om de skillnader som förekommer. Vi ville att enkäten skulle vara inkluderande för alla ungdomar oavsett sexuell läggning. Av den anledning kontaktade vi en kvinna vid RFSU⁷⁸, som vi visste hade mycket kunskap om just sexuell läggning och uttryckssätt för att ta del av hennes expertis kring våra frågeformuleringar. Frågorna är genomgående formulerade utifrån ”du” och ”din partner”. I databearbetning, resultat och analys utgår vi däremot, för enkelhetens skull, från en heteronormativ syn. Detta innebär att vi exempelvis har tolkat killarnas svar på frågor om partner som att det gäller flickvänner och tvärtom. Polygami och olika syn på relationer utanför tvåsamheten tas inte heller upp.

Det finns lite tidigare forskning kring ungdomars förväntningar på kärleksförhållanden. Däremot finns det många undersökningar kring ungdomar och sexualitet. Därför önskade vi att lägga uppsatsens fokus på den emotionella sidan av kärleksförhållanden och sexualitet kommer endast att belysas utifrån ett maktperspektiv.

3.3 Val av metod

Syftet med vår undersökning var att få kunskap om vilka förväntningar ungdomar i stadsdelen Gunnared har på seriösa kärleksförhållanden när det gäller kärlek, psykisk hälsa, tvåsamhet, genus och jämställdhet samt makt och kontroll. Utifrån vår problemformulering, det utforskande syftet och frågeställningarna, samt resurstillgång, tidsperspektiv och uppsatsens storlek har vi bedömt att en kombination av kvantitativ och kvalitativ metod passar bäst för att besvara uppgiften. Enligt Steinar

⁷⁷ Göteborgsbladet 2006 (april) Göteborgs stadskansli.

⁷⁸ Möte med Charlotta Green, RFSU Göteborg 090305.

Kvale används kvalitativa och kvantitativa metoder omväxlande i samhällsvetenskaplig praktik.⁷⁹ Sam Larsson menar att kvantitativa och kvalitativa datainsamlingsmetoder kan kombineras genom exempelvis att ha med öppna frågor i en kvantitativ enkät.⁸⁰ Denna studie är huvudsakligen av kvantitativ karaktär, då vi använt oss av enkät, men ungefär hälften av frågorna är öppna. Vi ville varva kvantitativa och kvalitativa enkätfrågor för att få en så hel bild av respondenternas respektive svar som möjligt. Den statistiska delen av enkätundersökningen kunde på så sätt kompletteras med de öppna frågornas innehållsanalys. Genom våra frågor om förväntningar på Den Stora Kärleken, har vi fått ta del av ungdomarnas subjektiva förhållningssätt, tankar och förväntningar. Larsson menar att man kan kvantifiera kvalitativ data för att se särskilda mönster som är intressanta för studieresultaten.⁸¹

En fördel med att använda enkäter som datainsamlingsmetod är att man på kort tid enkelt kan få in mycket information. Vid frågor med fasta svarsalternativ kan dessutom svaren förstås snabbt och lätt. Svar på öppna frågor kräver mer arbete vid bearbetning och analys. Den största nackdelen med enkätundersökningar anser vi vara att man inte har möjlighet att ställa eventuella följdfrågor för att kunna fördjupa eller klargöra vissa svar.

3.4 Urval

Utifrån vårt syfte ansåg vi att ett icke-slumpmässigt urval var att föredra, närmare bestämt ett bekvämlighetsurval. Vi beslöt oss för att uppsöka verksamheter i Gunnared med ungdomar som målgrupp. Mer specifikt bestod dessa av stadsdelens alla öppna kommunala mötesplatser för ungdomar och vi besökte dem en kväll i taget. Alla verksamheter informerades i förväg om vår studie och fick ta del av enkäten per mail. Vi valde att fokusera på ungdomar födda mellan 1990 och 1993 då det är denna åldersgrupp som täcks av alla valda verksamheter. Ungdomar som befann sig i de olika öppna verksamheterna och som vi bedömde vara inom rätt åldersgrupp tillfrågades att besvara vår enkät.⁸²

Verksamheterna uppskattar antalet ungdomar som regelbundet deltar i den öppna verksamheten till 400. Av dessa utgör vår målgrupp ett begränsat antal. Totalt har 57 ungdomar besvarat vår enkät. Av dessa är 27 tjejer och 30 killar.

3.5 Enkätkonstruktion

När vi skulle konstruera vår enkät började vi med att formulera ett stort antal frågor som vi tyckte skulle vara intressanta och användbara för uppsatsen. Vi försökte beakta att svaren vi sökte genom frågorna skulle kunna ge oss så tillförlitliga och sanningsenliga svar som möjligt. Därför var det viktigt att enkäten i sin helhet skulle ge en så klar, sanningsenlig och nyanserad bild som möjligt av respondenternas tankar om och förväntningar på Den Stora Kärleken. Bland annat var det då betydelsefullt att undvika ledande och värdeladdade frågor. Detta gäller flera delar i enkäten: frågeformuleringarna, frågornas sammanställning och ordningsföljd samt frågornas olika svarsalternativ.⁸³ Bland annat var vi noggranna med att vissa frågor inte skulle stå för nära varandra, då det skulle kunna innebära risk för självcensur hos respondenterna – att de skulle svara det de trodde var ”politiskt korrekt”. Vidare var det viktigt för oss att anpassa språket efter våra respondenter, exempelvis genom att använda ett enkelt språk med ord ungdomarna känner till och att undvika krångliga formuleringar.⁸⁴ Detta för att minimera risken för slarviga svar, att vissa frågor inte skulle besvaras alls samt för att visa respekt för ungdomarna som respondenter. Även antalet frågor och variationen på frågornas svarsalternativ var betydelsefullt för att inte trötta ut respondenterna och

---

⁷⁹ Kvale (1997)

⁸⁰ Larsson i Larsson (2005)

⁸¹ Ibid.

⁸² Trost (2001)

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Ibid.

minska deras svarsbenägenhet.⁸⁵ Trots detta valde vi att genomföra vår enkät med ett relativt stort antal frågor för att få plats med jämförande frågor och för att kunna belysa uppsatsens problemområde från olika perspektiv. Frågor av olika karaktär har dock varvats för att skapa variation och för att förhindra ”systematiska svar”. I övrigt försökte vi skapa ett tilltalande och professionellt frågeformulär där frågornas ordningsföljd skulle ge ett systematiskt och väl genomtänkt intryck.⁸⁶

Missivbrevet fick utgöra frågeformulärets förstasida och innehöll information om vem som skulle utföra studien, studiens syfte, tillvägagångssätt, ungdomarnas anonymitet, hur svaren skulle komma att hanteras samt författarnas respektive telefonnummer och för studien gemensamma mailadress.⁸⁷

Enkäten bestod av totalt 28 frågor exklusive delfrågor. Inledningsvis ställde vi några sakfrågor om respondenternas bakgrund, som kön, födelseår och bostadsort (stadsdel).⁸⁸ Det var viktigt för oss att få reda på om respektive respondent var kille eller tjej då vi önskade göra genomgående jämförelser av insamlat data utifrån könstillhörighet. Då det kan vara svårt att se hur gamla ungdomarna faktiskt är var det även viktigt för oss att fråga om deras födelseår. Detta både ur etisk synvinkel⁸⁹ och för att vi inte ville ha ett för stort åldersspann att arbeta med. Slutligen frågade vi om det var något respondenterna tyckte att vi hade glömt att fråga om.

Våra enkätfrågor med fasta svarsalternativ var huvudsakligen attitydfrågor med två eller fyra svarsalternativ. För att tvinga respondenterna att ta ställning till våra olika påståenden uteslöt vi ”vet ej”, ”ingen uppfattning” eller ”det beror på” som svarsalternativ vid enkätkonstruktionen.⁹⁰ Ett problem med attitydfrågor är att de fasta svarsalternativen ger onyanserade svar och kan dölja olika värderingar och inställningar hos respondenterna.⁹¹ Därför valde vi att komplettera dessa med en hel del öppna frågor där respondenterna formulera sina svar med egna ord.

Enkäten har strukturerats kring temana genus, makt och kärleksdiskurser. Det är detta material som uppsatsens analys bygger på.

För att se om vår enkät hade en bärkraft bad vi först ett antal professionella att läsa igenom frågorna. Detta för att upptäcka eventuella oklara formuleringar och för att kontrollera att frågorna var lätta att förstå. Med deras konstruktiva kritik utarbetade vi den enkätversion vi sedan kom att använda för en provenkät bland ungdomar. En pilotundersökningsgrupp ska motsvara den egentliga undersökningsgruppen.⁹² Två ungdomar på en av stadsdelens kommunala mötesplatser för ungdomar svarade på vår pilot och gav frågorna och enkäten i sin helhet enbart positiva kommentarer. De såg inga oklarheter bland frågorna och hade inga förslag på förändringar eller andra frågor. Dock upptäckte vi själva ett påstående i behov av förtydligande för att undvika en negation.

3.6 Deduktion

Uppsatsen har en deduktiv ansats. Vi hade redan i våra avgränsningar och i utformningen av enkäten tankar om vilka teorier som skulle kunna vara användbara i analysen av de data vi skulle samla in. Befintliga teorier användes på så sätt som hjälp i utformningen av studiens enkätformulär.⁹³ När man utgår från deduktiv metod finns en risk att man enbart samlar in data som bekräftar forskarens hypoteser – en sorts självuppfyllande profetia. I genomgången av insamlade data gjordes dock spännande upptäckter som ledde till sökning efter ytterligare någon teori för att kunna belysa just dessa fynd.

---

⁸⁵ Trost (2001)

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ En undersökning med ungdomar under 15 år, d.v.s. födda 1994 och senare, skulle kräva tillstånd/godkännande från deras föräldrar. www.vr.se 090218

⁹⁰ Trost (2001)

⁹¹ Ibid.

⁹² Patel & Davidsson (2003)

⁹³ Larsson i Larsson (2005)

3.7 Förförståelse

All forskning är normativ i större eller mindre grad eftersom den egna förförståelsen är en integrerad del av en själv. Dessutom är man inte medveten om all sin förförståelse. Varje tolkning föregås av vissa förväntningar eller förutfattade meningar.⁹⁴ Uppsatsprocessen påverkas och färgas genomgående av vår förståelse gällande våra livs- och yrkeserfarenheter samt utbildningar. Vi vill klargöra vilken förförståelse vi hade med oss i undersökningen. Rikke Andersen har många års studier i skilda ämnen bakom sig samt erfarenhet av arbete kring relationer och sexualitet inom RFSU. Hon genomförde sin praktik inom Socionomprogrammet på en ungdomsverksamhet i den aktuella stadsdelen. Eva Barron har arbetat tio år med förebyggande och kurativt ungdomsarbete i samma stadsdel. Vi har därmed en större förståelse för ungdomarnas verklighet då våra arbeten har gett oss insikt i tonårsproblematik och hur ungdomar i dessa åldrar brukar tänka och förhålla sig till Den Stora Kärleken. Utan förkunskaper inom ämnet kan förståelsen av empirin begränsas, samt ge svårigheter att hitta teoretiska kopplingar. Vår förförståelse har kunnat bidra till att vi har ställt, för denna grupp, relevanta frågor. Men större förkunskaper kan även begränsa infallsvinklar och leda till försämrade uppmärksamhet på centrala faktorer. Vi har påmint oss själva om detta faktum under arbetets gång. Vi har under uppsatsprocessen försökt att inte låta oss styras av detta utan vara öppet undrande och frågande.

3.8 Insamling och bearbetning av data

Enkätens praktiska genomförande kallas ”enkät under ledning”. Med det menas att författarna fanns på plats när respondenterna svarade på enkäten och att vi kunde svara på eventuella frågor eller oklarheter i enkäten.⁹⁵ Vi besökte stadsdelens alla kommunala fritidsverksamheter för ungdomar tillsammans en kväll åt gången. På så sätt fick vi tillfälle att även muntligt informera respondenterna om missivbrevets innehåll. Som ett extra tack till villiga respondenter erbjöd vi varm choklad och bullar medan de fyllde i enkäten. Problematiska förstaintryck, fördomar, stereotyper och kulturskillnader påverkar atmosfär och kommunikation?

De flesta av ungdomarna fyllde i enkäten i grupp i en avskild lokal, vilket vi tycker innebar både fördelar och nackdelar. Ungdomarna diskuterade ofta livligt kring de olika frågorna. Vi tror detta ledde till mer genomtänkta och utförliga svar, men kan även ha bidragit till att svaren vinklades åt samma håll som de olika diskussionerna. Ungdomarna kunde dessutom ofta se varandras svar, något som kan ha påverkat och vinklat svaren på så sätt att de har censurerat sig själva på grund av att de andra kunde se svaren, eller att de inspirerades av vad kompisarna hade svarat. Många ungdomar verkade dock inte rädda för att visa/meddela att de hade en annorlunda uppfattning än sina kompisar och vi tror diskussionerna ledde till ett större engagemang i våra enkätfrågor.

Alla enkäter anonymiserades och numrerades för att underlätta inmatningarna i dataprogrammet samt för att enkelt kunna hitta en specifik enkät om felaktigheter i inmatningarna eller andra frågetecken kring specifika respondenter senare skulle upptäckas. Redan i utformningen av enkäten hade vi i åtanke att de insamlade svaren sedan skulle kodas och försökte därför formulera våra frågor för att underlätta detta. Svaren på frågor med fasta svarsalternativ kodades och matades manuellt in i Excel för att sedan konverterades detta till det statistiska analysprogrammet SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) version 16. Detta arbete gjorde vi tillsammans för att undvika eventuella inmatningsfel. Via SPSS kördes deskriptiv statistik. I databearbetningen delade vi in respondenterna efter kön för att kunna göra jämförande statistik mellan killar och tjejer. Genom korstabellerna letade vi efter samband, likheter och skillnader mellan olika variabler och kön.

Vi har valt att lyfta fram de resultat som vi fann mest intressanta, vilka redovisas i resultatkapitlet utifrån uppsatsens olika teman. Då resultaten kan upplevas svårtolkade och översködliga

---

⁹⁴ Widerberg (2002)

⁹⁵ Patel & Davidson (2003)

konverterade vi resultaten/dem från SPSS över i Excel för att göra enkla och klara tabeller. Vi sammanställde svaren från den kvalitativa enkätdelen efter respektive fråga.

De kvalitativa frågorna matades in i Excel manuellt för att sedan genomgå en innehållsanalys. Vi analyserade våra data mot bakgrund av uppsatsens frågeställningar och ett utarbetat analyschema, där de kvantitativa och kvalitativa frågorna ingick. Datamaterialet genomlästes noga flera gånger för att vi skulle finna möjliga och kreativa tolkningar i ungdomarnas svar.⁹⁶ Slutligen vävdes kvantitativa och kvalitativa data samman i en gemensam analys för en mer detaljerad och deskriptivt framställning av resultaten. Representativa citat har valts ut för att illustrera respondenternas svar. På så sätt kan läsaren dra egna slutsatser om analysen är rimlig eller inte.⁹⁷

3.9 Validitet och reliabilitet

För att åstadkomma tillförlitliga resultat är det nödvändigt att studien har både hög validitet och hög reliabilitet. Detta gäller vid användning av såväl kvalitativ som kvantitativ metod.⁹⁸ Enligt Kvale är validitet en kvalitetskontroll som genomförs under studiens alla stadier.⁹⁹ För att uppnå hög validitet och reliabilitet bör hela undersökningen präglas av en strävan efter dessa mål.

Hög validitet innebär att man i en undersökning så nära som möjligt lyckas mäta det man avsett att mäta.¹⁰⁰ I vår studie innebär det att få en tillförlitlig kunskap om ungdomar i Gunnareds förväntningar på Den Stora Kärleken. En svaghet med enkätundersökningar är att frågorna formuleras på förhand och att det inte är möjligt att rätta till eventuella misstag efter datainsamlingen. Det kan exempelvis röra sig om osmidiga formuleringar som gör att de data man samlar in inte ger svar på frågeställningarna. Sådana brister i enkätutformningen ger missvisande empiri, vilket innebär en sänkt validitet.¹⁰¹ Vi har därför strävat efter att formulera enkätens alla frågor på ett sätt som minimerar misstolkningar och att undvika ledande och värdeladdade frågor. Det kan problematiseras att vi genomgående använder begreppet *Den Stora Kärleken*. Detta kan ha påverkat ungdomarnas svar på så sätt att de kanske inte ifrågasatte om de själva tror det finns en sådan och därmed svarat på ett annorlunda sätt. Vidare är det viktigt att anpassa språket i enkäten för att undvika missförstånd eller för att fokus inte hamnar på konstiga ord och formuleringar i frågorna.¹⁰² Vi är medvetna om att fråga 25, 26 och 27¹⁰³ kan påverka studiens validitet på grund av långa formuleringar, men har försökt ha det i beaktande under datainsamlingen genom att ouppfordrat förbereda respondenterna på dem och förklara närmare. Respondenterna ska ges utrymme att hitta ett passande svarsalternativ samtidigt som alternativen inte ska vara för många och oöversiktliga.¹⁰⁴ Slutligen innebär validering en kontroll av tillförlitligheten i den studie som genomförts och att rimligheten av tolkningar som gjorts bedöms.¹⁰⁵ Vi menar inslaget av både kvantitativa och kvalitativa frågor i enkäten var med på att höja uppsatsens validitet genom att bidra till säkrare tolkningar.

Med begreppet reliabilitet menas att mätinstrumentet är stabilt och tillförlitligt samt oberoende av variationer som plats, tid och undersökaren.¹⁰⁶ Vår enkätundersökning ska, med andra ord, kunna göras om av andra, med andra ungdomar, i andra kombinationer av stadsdelens öppna kommunala mötesplatser för ungdomar och komma fram till samma resultat.

---

⁹⁶ Larsson i Larsson(2005)

⁹⁷ Kvale (1997)

⁹⁸ Elofsson i Larsson(2005)

⁹⁹ Kvale (1997)

¹⁰⁰ Elofsson i Larsson (2005)

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Se bilaga 1

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Kvale (1997)

¹⁰⁶ Elofsson i Larsson (2005)

Vi kände till personalen och en del av ungdomarna, vilket vi anser har underlättat datainsamlingen. Vår uppfattning är att detta inte har sänkts undersökningens reliabilitet, utan att en annan undersökare kanske skulle behöva längre tid för datainsamlingen, men slutligen få samma svar.

Hög reliabilitet innebär att man har lyckats undvika slumpmässiga fel.¹⁰⁷ I databearbetningen av våra kvantitativa data använde vi oss av SPSS. Enkäterna numrerades fortlöpande för kontroll av data och eventuella mönster. Vi har på så sätt försökt undvika slumpmässiga fel vid databearbetningen och därmed höja undersökningens reliabilitet.

Det finns för- och nackdelar med att genomföra en enkätundersökning i grupp där ungdomarna kan prata med varandra under tiden som de fyller i enkäten. Dessa omständigheter i omgivningen kan ha stört ungdomarna genom distraktioner¹⁰⁸, men även möjliggjort för många deltagande då känslan av trygghet kunde behållas i den egna miljön. En del diskuterade med varandra, satt tätt och kunde ofta se varandras svar, vilket kan ha påverkat i båda riktningar. Vår uppfattning är att respondenternas svar blev mer genomtänkta. Trots information om konfidentiell hantering kan man inte helt utesluta att vissa respondenter kan ha upplevt rädsla för att bli igenkända, vilket kan ha påverkat svarens sanningshalt.

3.10 Generaliserbarhet

Det är viktigt att reflektera över i vilken utsträckning allmänna slutsatser kan dras utifrån en undersökning. Vi anser att våra resultat ger en bra indikation på hur förväntningarna på Den Stora Kärleken ser ut bland ungdomar som nyttjar öppna fritidsverksamheter i denna specifika stadsdel. Resultaten är dock inte representativa för populationen, utifrån vårt *bekvämlighetsurval* och vår datainsamlingsmetod, och de är därmed inte heller statistiskt generaliserbara.¹⁰⁹ Vår förhoppning är att undersökningen kan bidra till en mer nyanserad bild av denna viktiga del av dessa ungdomarnas liv, att den kan vara en inspirationskälla för ungdomar, föräldrar och vuxna som arbetar med ungdomar och öppna upp för diskussioner som rör ämnen kring makt, jämställdhet etc.

Vi har undersökt skillnader respektive likheter mellan tjejer och killar, men inte granskat skillnaderna inom könen. Detta innebär en risk att genom vår undersökning bidra till att ytterligare cementera eller befästa idén om att tjejer och killar är olika "varelser". Det kan hända att det i vissa avseenden finns större skillnader *inom* könen än mellan dem, som vi utifrån vårt tillvägagångssätt har missat i vår undersökning

Vid stora bortfall är det nödvändigt att analysera om detta berodde på särskilda anledningar, som kan göra svaren missvisande. Ett exempel på detta är en av våra enkätfrågor om jämställdhet: *vad betyder jämställdhet för dig?* Denna fråga hade störst bortfall, där så många som nio (30 %) killar och tre (11 %) tjejer inte har svarat. Det är viktigt att som forskare ifrågasätta bakgrunden för detta, vilket vi gör i resultatredovisningen, och om det antal svar som insamlats kan vara representativt för helheten.

3.11 Bortfall

Utifrån studiens bekvämlighetsurval, tillvägagångssätt vid datainsamling och utifrån att vi inte gör anspråk på generaliserbarhet har vi valt att inte dokumentera externbortfall. Redovisning av detta skulle inte bidra till att öka studiens trovärdighet.

Det totala internbortfallet i studien är 4,8 %, vilket är att anse som en mycket tillfredsställande svarsfrekvens. Av dessa är 69 % killar och 31 % tjejer. Killarnas totala internbortfall är 5,2 % och tjejernas är 2,5 %.

---

¹⁰⁷ Lundahl & Skärvad (1992)

¹⁰⁸ Elofsson i Larsson (2005)

¹⁰⁹ Jacobsen Holme & Solvang (1997)

Enkäten hade 15 öppna och 12 slutna frågor. Inom de slutna frågorna önskade vi svar på 90 frågor eller påståenden. Bortfallet på de öppna frågorna är 12,9 %. Av dessa är 82 % killar och 18 % tjejer. Killarnas bortfall är 20 % och tjejernas är 4,9 % på de öppna frågorna.

Bortfallet på enkätens slutna frågor är 3,2 %. Av dessa är 59 % killar och 41 % tjejer. Killarnas bortfall är 3,6 % och tjejernas är 2,8 % på de slutna frågorna.¹¹⁰

Genom vår datainsamlingsmetod ”enkät under ledning” delade ut enkäterna personligen och kunde därmed påverka det inre bortfallet och den generellt höga svarsfrekvensen i övrigt. Vi har försökt minimera risken för konstruerade och icke-sanningsenliga svar genom medvetenhet i frågeformuleringar, deras ordningsföljd samt genom att vara närvarande och uppmuntra respondenterna under tiden de besvarade enkäten. Vid den manuella inmatningen av data tyckte vi inte att vi kunde urskilja några sådana svarsmönster. Vi är överlag mycket imponerade över våra respondenters engagemang i att ge utförliga svar.

Internbortfall kan bero på att respondenterna inte önskade svara på frågorna eller att de inte kunde hitta ett passande svarsalternativ till de slutna frågorna. Det kan även bero på otydliga eller felaktiga formuleringar av frågorna.

3.12 Etiska överväganden

Då vi använder levande människor som kunskapskälla har vi ett etiskt ansvar. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådets (HSFR), som sedan 2001 uppgått i den statliga Vetenskapsrådet, ger stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom alla vetenskapsområden.¹¹¹ Rådet har utvecklat fyra forskningsetiska principer i humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning nämligen; informations-, samtyckes, konfidentialitets- och nyttjandekravet. Dessa principer har varit vägledande i utformandet, genomförandet och analysen vad gäller vår undersökning. På så sätt har vi strävat efter att skydda respondenterna och minska deras utsatthet. Informationskravet handlar om information till respondenterna om undersökningens syfte, vad medverkan innebär, dess frivillighet och annan väsentlig information. Samtyckeskravet innebär att personen själv ska avgöra om han/hon ska delta i undersökningen. Om respondenterna är under 15 år eller om undersökningen är av etiskt känslig karaktär krävs samtycke även från vårdnadshavare. Konfidentialitetskravet lyfter upp vikten av att behandla informationen respondenterna gett med yttersta anonymitet och sekretess. Forskaren har ett ansvar att avidentifiera sina respondenter och känsligt material ska inte lämnas ut. Nyttjandekravets princip innebär att den insamlade informationen enbart får användas i nämnt vetenskapligt syfte och får inte lämnas ut till annan person eller myndighet med annat syfte.¹¹²

Etiska överväganden skall tas i beaktanden under hela forskningsprocessen, även i planeringsstadiet.¹¹³ I utformandet av enkäten gick vi igenom alla frågor och ställde oss frågan om de var etiskt försvarbara utifrån våra syften och rådets principer. I samband med vår enkät gav vi ut ett missivbrev där vi beskriver undersökningens syfte, att medverkan är frivillig, att det är anonymt, att enbart vi tar del av enkäterna, vilka vi är, hur vi kan kontaktas, vilken institution vi kommer från samt namn på vår ansvariga handledare på institutionen. Eftersom att vi delade ut enkäten personligen kunde vi också ge ut denna information på plats och få ett muntligt samtycke. Respondenterna är alla över 15 år och då vi bedömer att materialet inte är av särskild känslig natur fanns inget behov av att inhämta tillstånd från vårdnadshavare. Enkätutformandet garanterar konfidentialitet för svarandena.

---

¹¹⁰ Kontakta gärna författarna för en mer detaljerad redovisning av internbortfall.

¹¹¹ Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Utgivare: Vetenskapsrådet www.vr.se 2009-03-12

¹¹² Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Utgivare: Vetenskapsrådet www.vr.se 2009-03-12

¹¹³ Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Utgivare: Vetenskapsrådet www.vr.se 2009-03-12

Ungdomarna satt huvudsakligen i grupper när de fyllde i enkäten, vilket stärkte konfidentialiteten gentemot oss. För att öka konfidentialitet för respondenterna lades enkäterna direkt i en mapp tillsammans med de tidigare ifyllda. Vi kan i bearbetningen av materialet inte avgöra vilken verksamhet respektive respondent befunnit sig på. Respondenterna har kunnat fråga oss om eventuella oklarheter under ifyllandet, vilket innebär då att vi kunnat se deras svar. Vi anser inte att det kompromissat deras anonymitet i nämnvärt utsträckning så vi inte använt eller diskuterat denna information på något sätt. Då Eva Barron haft en anknytning till en av verksamheterna genomfördes enkäten där av Rikke Andersen.

Etiska aspekter har också beaktas i analysen av materialet. Då vi inte enbart tittar på gruppen och dess sammanslagna svar utan även lyfter fram individer har vi tagit särskild hänsyn för att säkerhetsställa att individen inte kan identifieras. Flera informanter uttryckte en önskan att få återkoppling angående våra resultat, vilket vi också erbjuder i vårt missivbrev. Vi kommer att sammanställa en lättläst sammanfattning av undersökningen samt dela ut kopior till de olika verksamheterna.

Kvale menar att det är viktigt att reflektera kring hur studien kan bidra till att förbättra situationen för den grupp som undersöks.¹¹⁴ Vi tänker oss att det också innebär att tänka igenom vilka negativa känslor kan väckas. I formulerandet av frågorna har vi försökt vara noga med att de inte ska "riva upp sår", till exempel vad gäller att eventuellt ha blivit övergiven av sin "stora kärlek". Vi ser inte att vår undersökning kan bidra till att försämra något i deltagarnas liv, men kanske kan den väcka tankar hos dem och i bästa fall leda till ökad självkänedom.

3.13 Redovisning av resultat

En enkätundersökning med aktuella antal frågor ger mycket statistik det vill säga procentsatser och siffror. För att synliggöra och åstadkomma en lättåtkomligare översikt har vi skapat figurer av utvald data. Det vi valt att illustrera är de viktigaste fynden som bäst bidrar till att svara på våra frågeställningar. Vi vill påminna läsaren här om att i en begränsad enkätundersökning som denna motsvarar 3-4% en individ. För att underlätta läsningen varierar vi mellan procentsatser och bråk under redovisningen. Siffror skrivs med bokstäver till och med nio och därefter i siffror.

---

¹¹⁴ Kvale (1997)

4 Resultat och analys

4.1 Observationer och erfarenheter av kärleksförhållanden

Vi utgår från att ungdomarnas förväntningar på förhållandet med Den Stora Kärleken i hög grad baseras på tidigare observationer och erfarenheter, i enlighet med Personal Constructs Theory. Med det här som utgångspunkt bad vi respondenterna att jämföra vad de hoppas på med sin Stora Kärlek och hur deras föräldrar och andra för ungdomen viktiga vuxna har/hade det, samt eventuella egna tidigare relationer och sedan nämna vilka likheter och skillnader de önskar med sin Stora Kärlek. Dessa svar kommer sedan vara en del av tolkningsbasen i analysen av uppsatsens olika teman.

I tabellen nedan sammanställs de olika exempel ungdomarna lyfter upp. Samma ungdomar kan ha uppgett en eller flera av dessa faktorer.

Tabell 1

	Föräldrar	Andra vuxna	Tidigare förhållande	Totalt
Kärlek/visa kärlek	9	6	8	23
Respekt	6	2	9	17
Hålla ihop	8	6	1	15
Tillit/förtroende	4	2	8	14
Humor/roligt ihop	3	8	3	14
Kommunikation	3	3	6	12
Omtanke/förståelse	3	3	5	11
Umgås mycket	3	2	3	8
Romantik	3	1	2	6
Jämlikhet	2	2		4
Jämställdhet	3	1		4
Lycka	1	3		4
Jobb/pengar	3	1		4
Ärlighet		1	2	3
Trohet		2	2	2
Samarbete	2			2
Tröst	1			1

Kärlek och att visa kärlek tas upp av en hög andel tjejer och då oftast som en bristvara i relationerna omkring sig. Tillit och förtroende är också en faktor som mer än dubbelt så många tjejer belyser.

Två killar och fyra tjejer nämner både likheter och skillnader som de önskar med sina föräldrars relation.

Tjej: Mina föräldrar hittade sin stora kärlek vid mycket tidig ålder och de håller ihop än idag. Jag hoppas också på att kunna hitta min snart så att vi kan bygga en framtid ihop såsom mina föräldrar gjort. Jag skulle i alla fall se till att hålla kärleken till liv så länge det bara går trots att jag förstår att man kan tröttna lite såsom mina föräldrar ser ut att ha gjort ibland. Men det gäller att hitta på nya saker och vara romantiska mot varandra och absolut inte ta varandra för givet. Då tror jag det kan fungera bra!

Två ungdomar angående sina egna och föräldrarnas relationer:

Kille: Likheter: kärleken, jämlikheten och samarbetet. Skillnad: åldern och tystheten

Kille: *Likheter: det ska vara kärlek i familjen mellan barnen och föräldrarna. Skillnader: ge mina barn och fru det som jag aldrig fick*

Fem tjejer och en kille nämner exempel på både likheter och skillnader som de vill ha med andra vuxnas kärleksförhållanden.

Kille: skillnader: bråken, elaka ord och hoten. Likheter: passion och skratt.

En ungdom utgår från två olika relationer i sin släkt och skriver:

Tjej: skulle inte vilja ha deras relation. De har så bestämt och stressigt liv. Man ser dem knappt mysa och kyssa varandra". Om par två: dom gör roliga aktiviteter tillsammans hela tiden och har det bra tillsammans. Så skulle jag vilja ha det

Fyra killar och en tjej uppger att de inte har egna erfarenheter av seriösa förhållanden och att de därför inte har något att jämföra med. En kille och tre tjejer ger exempel på både likheter och skillnader som de önskar med sin Stora Kärlek.

Kille: likheter: respekt, ha kul och öppenhet. Skillnader: att ljuga och bråka.

Tjej: likheter: romansen, humorn, omtanken, trivseln, förståelsen. Tilliten och kommunikeringen var dock inte det bästa. Det var nog det som fattades lite, som var tvunget att byggas på men det gick inte så bra. Olikheter: tillit och kommunikering.

Två killar och fem tjejer tar enbart upp exempel på likheter med sina föräldrars relation som de önskar i sitt förhållande med sin Stora Kärlek.

Tjej: lika mycket kärlek och förtroende för varandra

Kille: mina föräldrar är min förebild för dom har bra jobb och lever lyckliga

Kille: jag vill ha det som dom: delar allt lika, pratar om saker när dom har problem

Tjej: behandlar varandra med respekt, har roligt tillsammans

Tre killar och en tjej nämner endast likheter de önskar i jämförelse med andra vuxnas kärleksrelationer.

Tjej: vi ska vara lika lyckliga som alla andra är, jag vet inte mer

Två tjejer och en kille svarar att de önskar att relationen med deras Stora Kärlek ska vara ungefär som deras tidigare kärleksförhållanden.

Tjej: ungefär som de som var innan fast lite bättre. Allt har sina tider.

Kille: likheter = man ska kunna lita på sin partner och det ska vara mycket kärlek

Tjej: I mitt tidigare förhållande tjafsade jag och ANONYM nästan aldrig. Ifall det hände, löste vi det alltid genom att prata om saker. Det kändes skönt och bra. Så skulle jag vilja ha det med min stora kärlek

Sju killar och 10 tjejer nämner bara exempel på olikheter i jämförelse med sina föräldrars relation.

Tjej: att det blir bättre faktiskt. Åtminstone till att det håller och att det förekommer mer respekt och tillit

Tjej: jag hoppas att jag och min stora kärlek är mer känslofulla framför andra och inte bråkar lika mycket

Totalt tar fyra tjejer och tre killar upp våld och bråk som en brist i föräldrarnas relation som de själva inte önskar med sin Stora Kärlek.

Kille: vi ska ha mer jämställdhet. Absolut inget våld! Kunna kommunicera, trösta och stå upp för varandra

Nio tjejer och en kille tar bara upp exempel på saker från andra vuxnas kärleksrelationer som de vill ska vara annorlunda i sina egna förhållanden

Tjej: att han inte blir knarkare, alkoholist eller grovt misshandlar mig!

Kille: inte vara otrogen! Inte ge upp, fortsätta kämpa, ha tålmod, inte behöva bråka för varje sak

Tre av killarna och fem av tjejerna tar upp våld eller bråk. Sju killar och tio tjejer nämner enbart negativa erfarenheter från tidigare förhållanden

Kille: att inte ha två män

Tjej: mer respekt, vara trogen, mycket kärlek

Yjej: det skall vara mer allvarligt och jag vill vara kär

Tjej: mer tillit, mer respekt, mer kärlek, mer känslor. Vill att han ska gilla mina vänner

Tre tjejer och tre killar skriver att de med sin Stora Kärlek inte önskar något bråk, våld eller att bli dåligt behandlade. En tjej svarar att hon hoppas hennes partner kommer

Tjej: att respektera personen om hon säger nej till sex

Tjej: bli behandlad bättre, känna mig önskad och trygg och älskad

Tre killar och två tjejer säger att de inte önskar att något ska vara likt deras föräldrars relation i förhållandet med sin Stora Kärlek.

Tjej: inget, jag vill själv bygga upp mitt förhållande så det blir speciellt på mitt sätt

Kille: jag vill inte ha något gemensamt mellan min mamma och pappas relation med min tjej

Tjej: de är nu skilda och levde i ett ohälsosamt förhållande där pappa var mannen i huset och alltid hade sista ordet. Skulle det hända mig skulle jag hellre vara singel.

Fyra tjejer och två killar riktar kritik mot sina fäder.

Tjej: att min stora kärlek älskar barn och blir en bra pappa. Inte bara är en pappa som status och för att han tvungen utan han har lika mycket ansvar som jag har. Det är 50 % var

En kille och två tjejer riktar specifik kritik mot: sina grannar, kompisar, respektive en kärleksrelation i släkten. Killen skriver att

Kille: mina grannar är alkoholister. Jag vill inte bli en sådan person

Två killar och två tjejer uppger att de har klara förebilder från någon kärleksrelation i släkten. En kille skriver att

Kille: jag vill ha det likadant som min mormor o morfar för de har älskat och älskar fortfarande varandra lika mycket efter 51 år".

Tjej: jag vill inte ha något likt mina andra förhållanden".

I en del av ungdomarnas svar på våra frågor framgår det inte klart huruvida de exempel de nämner rör sig om brister eller styrkor de har observerat hos föräldrar eller andra vuxnas respektive egna kärleksrelationer. På frågan gällande jämförelser med föräldrarnas relation gäller detta åtta killar och tre tjejer. I jämförelse med andra vuxnas kärleksrelationer rör det sig om åtta tjejer och åtta killar. Slutligen är åtta killars och sex tjejers svar otydliga om det handlar om bra eller dåliga erfarenheter från tidigare kärleksrelationer. Alla dessa svar går ändå att tolka som exempel på faktorer de önskar

kontra inte önskar för sig själv med Den Stora Kärleken. Här citeras några ungdomars tankar i anknytning till sina föräldrars relationer:

Kille: *respekt och hålla ihop*

Kille: *Vara mer hemma med familjen och älska alla*

Tjej: *+ mer kärlek. - mindre bråk*

Kille: *Umgås, ha tid för varandra. Kunna respektera varandra för de man är inte för de man egentligen ska vara. Inte bråka mycket och framförallt inte hemma när barnen är närvarande*

I samband med jämförelser med andra vuxnas kärleksrelationer och med utgångspunkt i tidigare kärleksrelationer nämns exempelvis :

Tjej: *att man överlag har det bra*

Kille: *viktigast är att vara med varandra och ha kul*

Med utgångspunkt i tidigare kärleksrelationer nämns exempelvis:

Kille: *vara med varandra*

Tjej: *Jag önskar att en man tar hand om dig, inte bara säger saker för att det ska låta bra utan för att han menar det. Jag hör hellre sanningen, att han inte vill ha mig än att bara låtsas för att han tycker synd, det sårar bara ännu mer*

Tjej: *Att han ska ta mig med storm*

4.1.1 Analys

Det är av intresse hur ungdomars dessa idéer, åsikter och förväntningar har för påverkan på ungdomarnas framtida relationer. Ungdomarnas svar på de tre frågorna om de egna önskemålen utifrån hur de sett att andra har det i sina förhållanden är en del av vad de konstruerar sin verklighet utifrån. Dessa erfarenheter påverkar förväntningar och konstruktioner som sedan används i bemötandet av nya situationer. När ungdomen uppmärksammar bristande respekt i närståendes relationer kan det skapa önskingar om att ha det bättre i sin egen relation. Samtidigt kan det leda till lägre förväntningar då denna brist på respekt upplevs som normalt. Detta är ett exempel på begreppet *konstruktiv alternativism*, det vill säga att man tror de egna relationerna kommer att bli ungefär likadana.¹¹⁵ Det leder i sin tur till att man accepterar en brist på visad respekt i sitt eget förhållande trots att man önskade något annat.

På de nyss nämnda frågorna kom det totalt in 12 svar från tjejer och fyra från killar med exempel på både likheter och skillnader de önskar. Vi anser att det finns flera förklaringar till killarnas lägre frekvens. För det första kan det bero på tjejernas lägre internbortfall och att de överlag har utfylligare svar, vilket i sin tur kan bero på vilka förväntningar de har på sin roll som tjejer: att till exempel vara ”duktiga” och att tillfredsställa andras behov.¹¹⁶ En annan förklaring kan vara att tjejerna är mer erfarna när det gäller kärleksförhållanden och djupa vänskapsrelationer, vilket innebär att de är skickligare på att diskutera och problematisera kring dessa.¹¹⁷ Detta kan kopplas till att killar kan anses vara i ett verbalt underläge och därigenom gått miste om diskussioner och problematisering av kärlek och kärleksrelationer.¹¹⁸ Killar erbjuds också färre tillfällen till att diskutera och reflektera. Till exempel är det betydligt vanligare inom skolans och fritidsgårdarnas värld att anordna samtalsgrupper för tjejer än för killar. En tredje förklaring kan vara att tjejerna har en större benägenhet att observera och har därmed sett och/eller erfarit fler kärleksförhållanden än killarna. Genom att orättvisor i ett

¹¹⁵ Kelly (1966) i Fransella (2003)

¹¹⁶ Goffman (2004)

¹¹⁷ Giordano, Manning & Longmore (2006)

¹¹⁸ Ibid.

samhälle där det brister vad gäller jämställdhet kanske ser tjejerna dessa tydligare än killarna. Utifrån Personal Constructs Theory kan detta förstås som att tjejernas större observationsbenägenhet kan leda till att de har mer avancerade konstruktioner kring kärlek, ideal och förväntningar.¹¹⁹ Denna koppling stärks av att tjejerna också i större utsträckning svarade korrekt på dessa frågor, alltså att de förstod vad vi frågade efter. Vi vet också att fler tjejer bland våra respondenter i större utsträckning har egna erfarenheter av kärleksförhållanden.

Klart framgår ändå att ungdomarna, såväl killar som tjejer, har tänkt till när de har svarat på våra frågor kring deras förhoppningar utifrån vad de sett i andras relationer. Svaren är varierande och visar på ett intresse att reflektera kring relationer. Flera reflekterar kring praktiska ting, som förhoppningar om jobb och pengar, men svaren handlar i större utsträckning om relationernas känslomässiga innehåll. Drömmar om en relation som håller och där man bemöter varandra med kärlek återkommer i ungdomars utsagor. Utifrån teorier kring modernitet kan önskingarna förstås som hopp om att ens relation ska hålla. Driften att höra till ett sammanhang är starkt och i en föränderlig värld vill man ha en stabil relation som bidrar till grundtrygghet.¹²⁰ Våra möjligheter i det moderna samhället att byta partner skapar känslor av osäkerhet. Utifrån romantiska ideal kan också Den Stora Kärleken definieras just utifrån att det är en relation som håller livet ut, vilket bidrar till dess värde och ideal.

Vi ser att ungdomarnas utsagor om andras relationer kommer påverka deras egna framtida kärleksrelationer och också deras låga respektive förväntningar på olika ingredienser såsom välbefinnande, tvåsamhet och kontroll. Dessa undersöker vi närmare i följande avsnitt.

4.2 Förväntningar kring effekter på den psykiska hälsan

Utvalda frågor i vår undersökning rör respondenternas förväntningar vad gäller den påverkan Den Stora Kärleken har på ens psykiska hälsa. Här fokuserar vi på ungdomarnas förväntningar på kärlek och dess uttryckssätt, lycka och självkänsla.

När det gäller i vilken ålder ungdomarna tror att de kommer bli tillsammans med sin Stora Kärlek förväntar sig endast 11 % killar och 26 % tjejer att detta kommer ske innan de fyller 20 år. Blott en kille förväntar sig vara äldre än 30 år. Övriga uppger åldersspannet mellan 20 och 30 som förväntad. En kille och fem tjejer uppger att de redan har träffat sin Stora Kärlek.

På frågan om vad ungdomarna tror förändras i människors liv när de träffar Den Stora Kärleken tar de upp saker som att man får en förändrad syn på livet och nya prioriteringar, man växer och mognar, känner glädje och att ens känsla av självsäkerhet påverkas. Andra saker som tas upp är frihet, framtidsplaner, svartsjuka, förändrade relationer till vänner och familj samt förbättrad kontakt med andra. Tjejerna talar i en större utsträckning än killarna om glädje. 22 % av tjejernas svar handlar om att de tror det innebär livsomvälvande förändringar när man träffar Den Stora Kärleken, medan bara 11 % killar svarar i sådan riktning. I allmänhet kretsar svaren kring tvåsamhet, det väntas stora positiva förändringar. Få problematiserar eller talar om negativa förväntningar.

Kille: Kanske kommer allt att förändras och inget bli som förut

Tjej: man inser värdet i livet och kärleken. Man mognar till sig på sätt och vis och man lär sig hantera en del saker inom kärleken också

Tjej: Det beror ju på vad som händer i deras liv men oftast så brukar det ju vara att man måste följa partners väg. Sånt händer när man är kär och det kan kännas rätt. De man hade som närmast blir inte lika nära längre. Man kan ibland ta den stora kärleken före alla andra utan att man själv märker det och det kan skapa många konflikter

---

¹¹⁹ <http://www.pcp-net.de/info/about.html> 090318.

¹²⁰ Lalander & Johansson (2002)

På frågan om vad respondenterna framförallt hoppas på när de träffar Den Stora Kärleken svarar ungdomarna med fokus på tvåsamheten och lyfter upp vikten av att hålla ihop. Här tar tjejer upp trohet i större utsträckning och de beskriver också med fler ord hur killen ska vara. En tjej nämner barn och sitt hopp om familjens acceptans av hennes förhållande. Jämlikhet tas enbart upp av en kille och indirekt av en tjej. I fler av killarnas svar figurerar drömmar om det perfekta livet och den perfekta kvinnan.

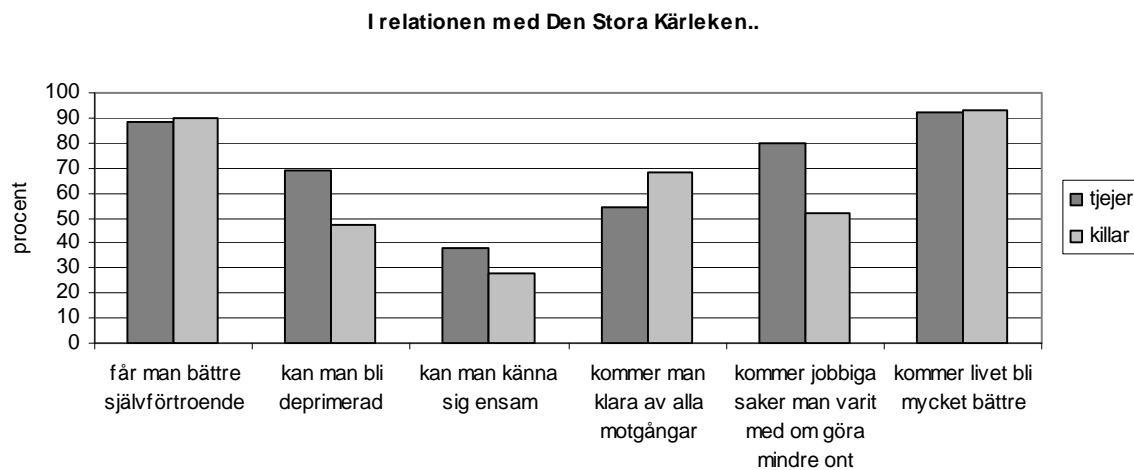
Kille: *Att vi bara kan vara i fred. Göra det vi vill, hur vi vill och när vi vill. Utan familj och annat som lägger sig i*

Kille: *Jag blir glad och kommer att tänka om jag är lyckligaste människan i hela världen*

Tjej: *Att förhållandet håller. Att man får uppleva det stora i kärlek. Behöver nog inte förklara varför, det säger nog allt*

Tjej: *Att han förstår mig helt. Att han stannar hos mig och inte kommer vara otrogen*

Figuren som följer redogör för ungdomarnas syn på effekten Den Stora Kärleken kan ha.

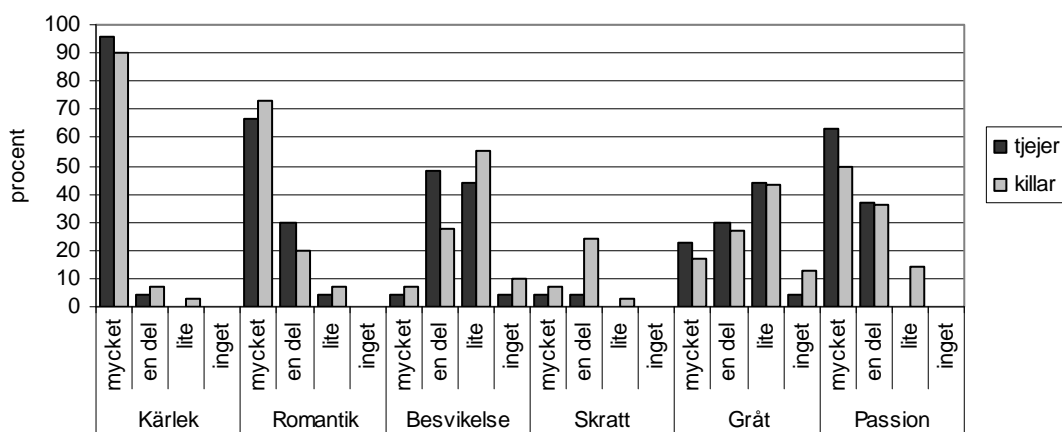

Figur 1

Vad gäller påståendet om att man får bättre självförtroende i relationen med Den Stora Kärleken och att livet blir mycket bättre håller nästan alla ungdomar med. I relationen med Den Stora Kärleken tror 54 % av tjejerna och 68 % av killarna att de kommer klara av alla motgångar. 69 % av tjejerna mot 52 % av killarna förväntar sig att jobbiga saker man varit med om kommer att göra mindre ont. Samtidigt anser 69 % av tjejerna respektive 47 % av killarna att man kan bli deprimerad i relationen med sin Stora Kärlek. På påståendet om man kan känna sig ensam svarar 38 % av tjejerna och 28 % av killarna att de håller med.

I figuren som följer åskådliggörs hur mycket av olika känslor och känslouttryck ungdomarna räknar med i relationen till sin Stora Kärlek.

I förhållandet med din Stora Kärlek hur mycket av följande alternativ tror du att du kommer att uppleva?

figur 2

Ungdomarnas svar kan förstås som att det finns enorma förväntningar på kärlek och skratt. Även när det gäller passion och romantik visar ungdomarna vad som kan ses som höga förväntningar. De mer negativa aspekterna som kan ingå i ett förhållande tas också upp här. Mycket gråt förväntas av 23 % av tjejerna respektive 17 % av killarna, men det bör också tilläggas att 13 % av killarna förväntar sig ingen gråt alls. 7 % av killarna och 4 % av tjejerna förväntar sig mycket besvikelse.

4.2.1 Analys

På frågan om när ungdomarna förväntar sig träffa sin Stora Kärlek svarar alla utom tre på frågan. Alla andra uppger en ålder eller säger att de redan är ihop med denne. Att svarsfrekvensen är så hög tolkar vi som att ungdomarna har en positiv förväntan att i framtiden faktiskt träffa en Stor Kärlek. Både killar och tjejer har en överväldigande förväntan på kärlek, något som tydligt visar på den moderna tidens kärleksideal där förhållanden ska byggas på känslomässiga och inte ekonomiska grunder. Det stämmer väl överens med Lenneer-Axelssons påståenden om den inlärda drömmen många har att träffa den "rätta" och "rätte"¹²¹ och Simmels tankar kring den sanna kärleken.¹²²

Över 50 % av tjejerna och 81 % av killarna tror de kommer att träffa sin Stora Kärlek mellan 20 och 30, vilket vi tolkar som förväntningar byggd på realitet då de stämmer väl överens med åldrarna som människor i vårt samhälle stadgar sig idag. Det är intressant att koppla Ziehes tankar kring modernisering till den sagda ålder man förväntar sig träffa Den Stora Kärleken som är betydligt senare än vad som skulle ha varit möjligt eller praktiskt i tidigare samhällen. Här kan nämnas att äktenskap var en förutsättning för ett accepterat sexualliv. Den kulturella friställningen och individualiseringen ger oss möjligheter att vänta in Den Stora Kärleken i jämförelse med att behöva stadga sig för att säkerhetsställa trygghet eller försörjning.¹²³

Om man lägger ihop antalet tjejer respektive killar som uppger att de redan är tillsammans med sin Stora Kärlek med dem som förväntar sig att träffa denne innan de fyller 20 år ser vi att siffrorna är mycket olika mellan könen: 44 % tjejer och 15 % killar. Tjejerna tror alltså i tre gånger så hög utsträckning att de kommer träffa sin Stora Kärlek redan under tonåren. Detta kan förklaras utifrån det faktum att tjejer och kvinnor generellt sett är yngre än sin partner. Betraktas detta fenomen utifrån ett

¹²¹ Lenneer-Axelsson (1996)

¹²² Simmel, G (1981)

¹²³ Ziehe (1989)

genusperspektiv kan man dra paralleller till flera teoretiker. Sedd från Hirdmans *genussystem*¹²⁴ och Ambjörnssons resonemang kring logiker som bär upp genussystemet¹²⁵ kan vi förstå killarnas högre ålder utifrån en högre hierarkisk rang. En ålderskillnad mellan individerna i ett parförhållande underlättar reproduktionen av manlig överordning och kvinnlig underordning vilket tillfredställer ungdomarnas behov att bekräftelse kring könsidentiteter och rollförväntningar.¹²⁶

Svaren i undersökningen visar på vad man kan uppfatta som realistiska förväntningar vad gäller påverkan på ens välbefinnande. Ungdomarna ser att man kommer att möta motgångar, men att livet ändå kommer att bli mycket bättre efter man har mött Den Stora Kärleken. Självförtroendet kommer att förbättras, men man kan fortfarande känna sig ensam ibland. Det finns höga förväntningar på skratt, kärlek, passion och en förståelse för att besvikelse och gråt också ingår i ett förhållande även med Den Stora Kärleken. Vi ser en generellt positivt präglad bild av Den Stora Kärleken.

Tjejer har en märkbart högre förväntan på passion och skratt, men också en högre förväntan på besvikelse i sina relationer. Kan det här förstås som att tjejerna har vetskap om att killarna förväntar sig mindre av de nyss nämnda beståndsdelarna och att tjejerna därmed att de kan bli besvikna? Satt i relation till mannens dominerande position kan den sammanflödande kärleken, med jämställdhet och ömsesidighet som ideal, kasta ett annat ljus över tjejernas högre förväntan av besvikelse. Bristen på jämställdhet och den sammanflödande kärlekens ideal är oförenliga och kan skapa en medveten eller omedveten känsla av besvikelse hos tjejerna. Att ifrågasätta manlig överordning som norm kompliceras av tjejers inlärd önskan att vara åtråvärda för andra¹²⁷ samt vår strävan att dölja den illegitima underordningen.¹²⁸ Tjejernas omedvetna anpassning till killarnas villkor bäddar för känslor av besvikelse. Kanske ser de en frustration hos sina mammor kring arbetsdelning och andra orättvisor i förhållandet mellan föräldrarna. Killar lever mer som tidigare och slipper därmed ”underkasta” sig själva. Tjejer är mer vara att problematisera kring jämställdhet. Det *mediapak*¹²⁹ ungdomar internaliserar har troligen också en påverkan på skillnaderna mellan tjejers och killars förväntningar. Utifrån traditionella könsroller förväntas tjejerna gå upp i passionen och förhållandet generellt, medan killarna mer förväntas stå för förnuftet. Sett utifrån symbolisk interaktionism kan detta förstås som de roller vi spelar.¹³⁰

4.3 Förväntningar på tvåsamhetens villkor och innehåll

Uppsatsen tredje frågeställning handlar om vilka förväntningar ungdomar har på Den Stora Kärleken vad avser intimitet. I detta avsnitt redovisar vi för resultatet kring och analyserar frågor vad gäller ungdomarnas förväntningar vad gäller tvåsamhet, gemenskap och kommunikation i förhållandet.

Respondenterna ombads skriva ner tre viktiga faktorer i ett förhållande med Den Stora Kärleken. I figuren nedan redovisas resultaten:

---

¹²⁴ Hirdman, Y (1988)

¹²⁵ Ambjörnsson, F (2004)

¹²⁶ Haavind, H (1985) Goffman (2004)

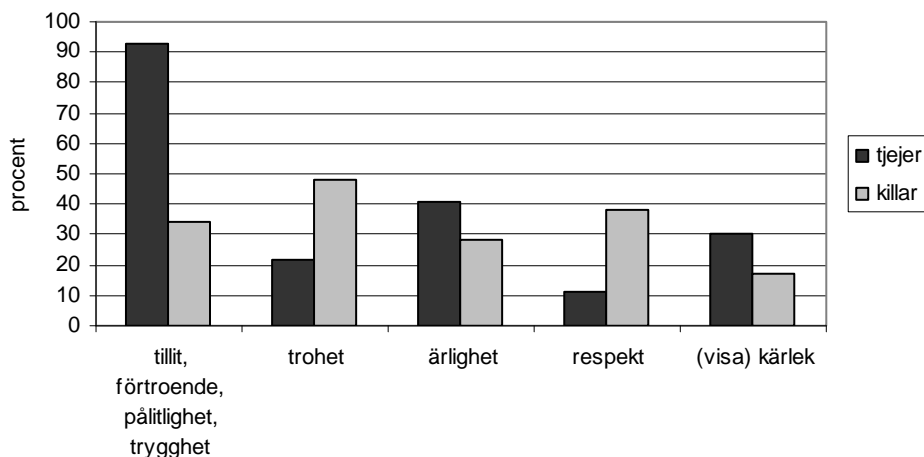
¹²⁷ Connell, RW (2002)

¹²⁸ Haavind, H (1985), Holmberg (1993)

¹²⁹ Ziehe (1985)

¹³⁰ Goffman (2004)

Tre viktiga faktorer i förhållandet med Den Stora Kärleken

Figur 3

Tjejerna och killarna lyfter fram samma topp fem faktorer men i olika utsträckning.

På frågan om sättet man umgås med sina vänner påverkas när man har ett förhållande svarar 79 % ungdomar ja, varav 60 % av dem hänvisar till tidsaspekten, det vill säga att man har mindre tid för vänner. 73 % av tjejerna och 45 % av killarna ser en påverkan.

Tjej: Ja, man umgås inte lika ofta med sina vänner och man lägger ner mer tid på sin stora kärlek. Då blir det automatiskt att man glider isär från kompisar

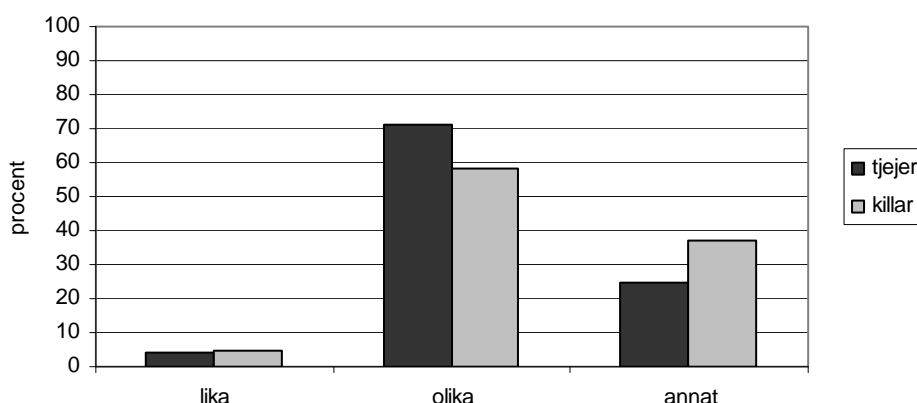
32 % killar har svarat klart nej på frågan mot 4 % tjejer, men av de sist nämnda har 4 % istället svarat svävande. Två killar har lyft upp hur deras kompisar känner sig.

Kille: Ibland för i början kan din kärlek ta väldigt mycket av din tid och få dina kompisar att känna sig "lämnade"

Sex ungdomar har tagit upp andra saker: en pratar om att han inte kan busa lika mycket som förut, en inte festa lika mycket som förut, en om tjejens svartsjuka gentemot gamla flickvännen. Tre av dem har tagit upp hur kompisarna känner – en säger att kompisarna blir sura då tiden blir mindre för dem. En skriver om hur det kan krocka med kompisarnas planer och skapa konflikter. Den tredje menar att tjejkompisarna kan känna sig lämnade och bli anklagade för att man prioriterar sin tid med dem efter pojkvännens schema. Sex tjejer har tagit upp andra aspekter. Två har tagit upp svartsjuka. En har tagit upp att man måste jobba sig igenom det, säger inte vad och hur, men ändå ett hopp om att det går att ordna. En tjej skriver att det är mycket som förstörs i vänskap. En annan tjej har skrivit om att man måste passa på hur man som par är tillsammans med sina kompisar när det gäller kroppskontakt.

En aspekt av tvåsamhet kan vara synen på ett pars likheter respektive olikheter. I figuren nedan illustreras ungdomars svar kring en fråga rörande detta.

Tycker du att man ska vara bra på olika eller likadana saker i förhållandet med sin Stora Kärlek?

figur 4

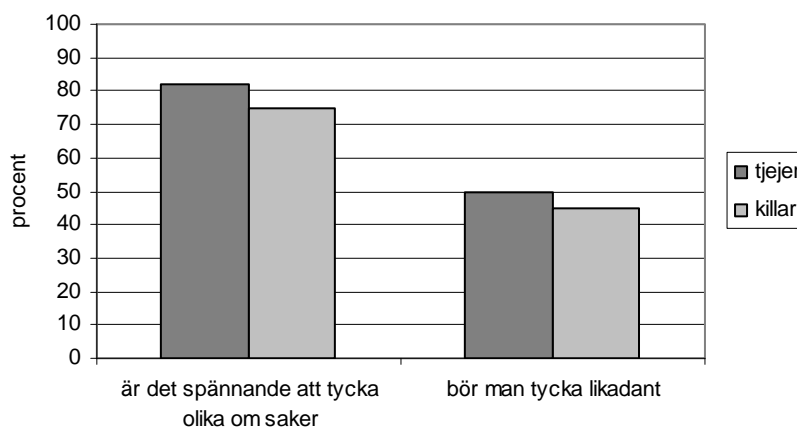
Respondenterna tycker tydligt att man ska vara bra på olika saker i ett förhållande. Återkommande bland ungdomars svar är det positiva med att lära sig av varandra samt det praktiska och roliga de ser med olikheter. En kille och två tjejer pratar om saker utifrån traditionella könsroller.

Kille: olika faktiskt för då har vi mer egenskaper tillsammans. Efter ett tag så lär man sig av den andre

Tjej: ja, för om jag kan något som inte han kan så kan jag hjälpa till och tvärtom.

En annan dimension av intimitet är toleransen för åsikts- och smakskillnader. Tabellen nedan redovisar responderas svar i denna fråga.

I förhållandet med Den Stora Kärleken...

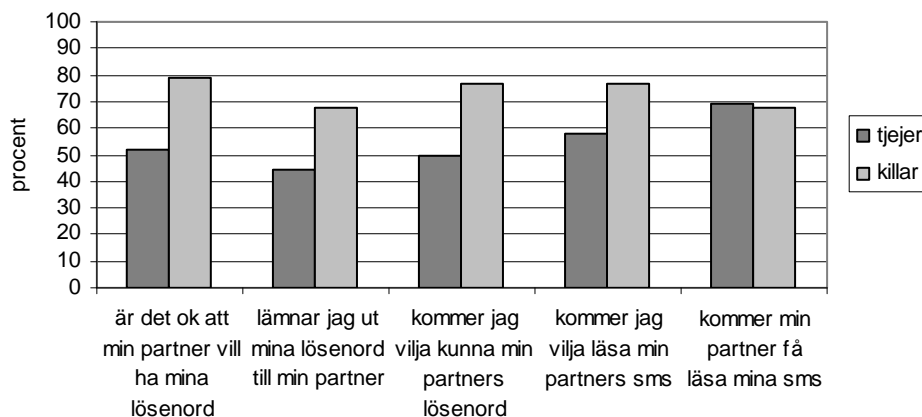

Figur 5

I förhållandet med den Stora Kärleken tycker 82 % av tjejerna och 75 % av killarna att det är spännande att tycka olika, men ungefär hälften av ungdomarna anser ändå att man alltid bör tycka likadant.

Av intresse för att utröna hur ungdomar ser på gränserna för tvåsamheten ställde vi frågor kring vad som anses privat och vad man ska dela med sig av till sin partner. I tabellen nedan visar hur många av ungdomarna som höll med de angivna påståendena.

När jag har träffat min Stora Kärlek och vi har ett förhållande....

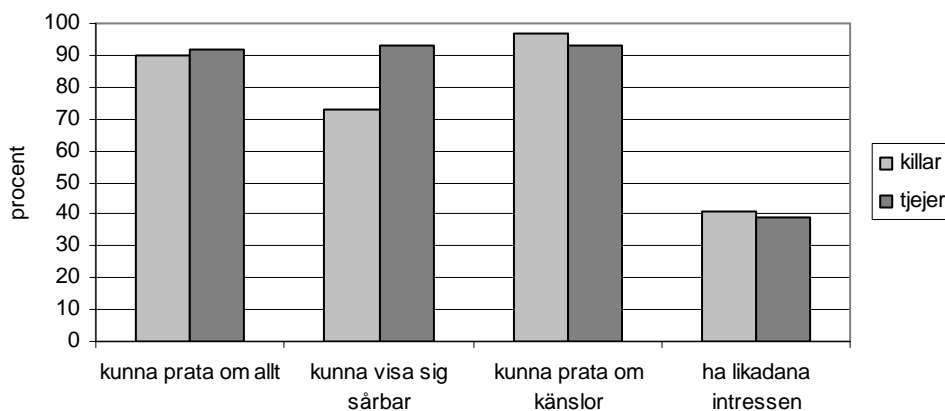

Figur 6

Häften av tjejerna och $\frac{3}{4}$ av killarna kommer vilja att kunna sin partners lösenord och tycker det är ok att ens partner vill ha ens lösenord. Något färre kommer att lämna ut sina lösenord till partnern, 44 % av tjejerna och $\frac{2}{3}$ av killarna. Liknande siffror framgår när det gäller att läsa ens partners sms där 58 % av tjejerna önskar det mot 77 % av killarna. På frågan om ens partner kommer få att läsa ens sms svarar 69 % av tjejerna ja mot 68 % av killarna.

I tabellen nedan kan det utläsas hur ungdomarna ser på andra aspekter av intimitet.

I relation med Den Stora Kärleken ska man

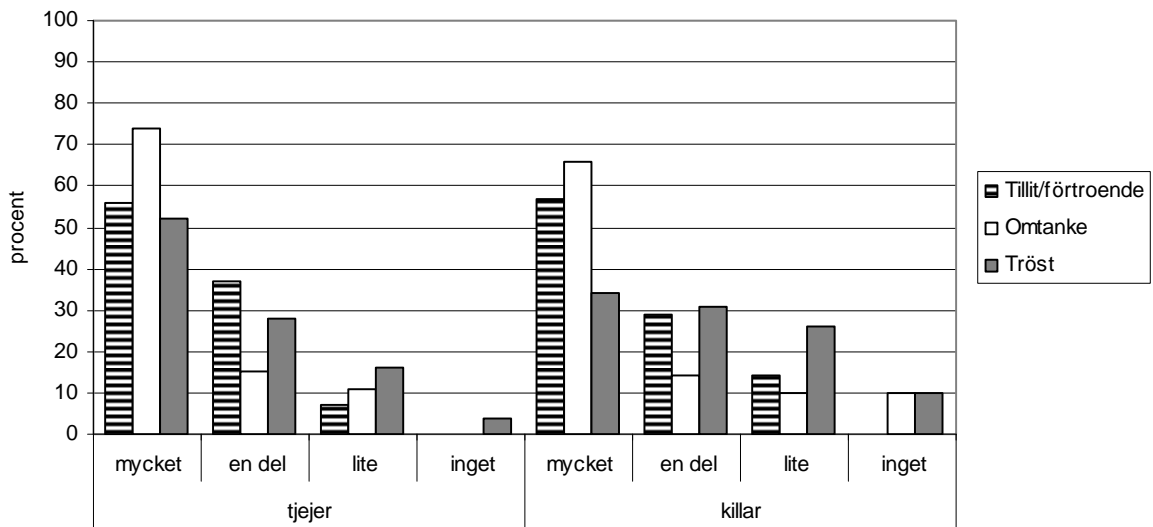

figur 7

Av intresse i tabellen ovan är hur samstämmiga respondenterna är. Över 90 % svarar att man i förhållande med Den Stora Kärleken ska kunna prata om allt och att man ska kunna prata om känslor. Knappt hälften tycker man ska ha likadana intressen. Den enda skillnaden mellan tjejer och killar värd att notera är när det gäller huruvida man ska kunna visa sig sårbar. 27 % av killarna håller inte med om detta påstående mot endast 7 % av tjejerna. 72 % av tjejer och 79 % av killarna håller med påståendet att man ska känna varandra så bra att man inte behöver tala om varför man är arg, ledsen eller besviken utan det ska den andra fatta ändå.

I följande tabell kan det uttydas vad respondenterna har för förväntningar när det gäller tröst, omtanke och tillit/förtroende.

I förhållandet med din Stora Kärlek hur mycket av följande alternativ tror du att du kommer att uppleva?

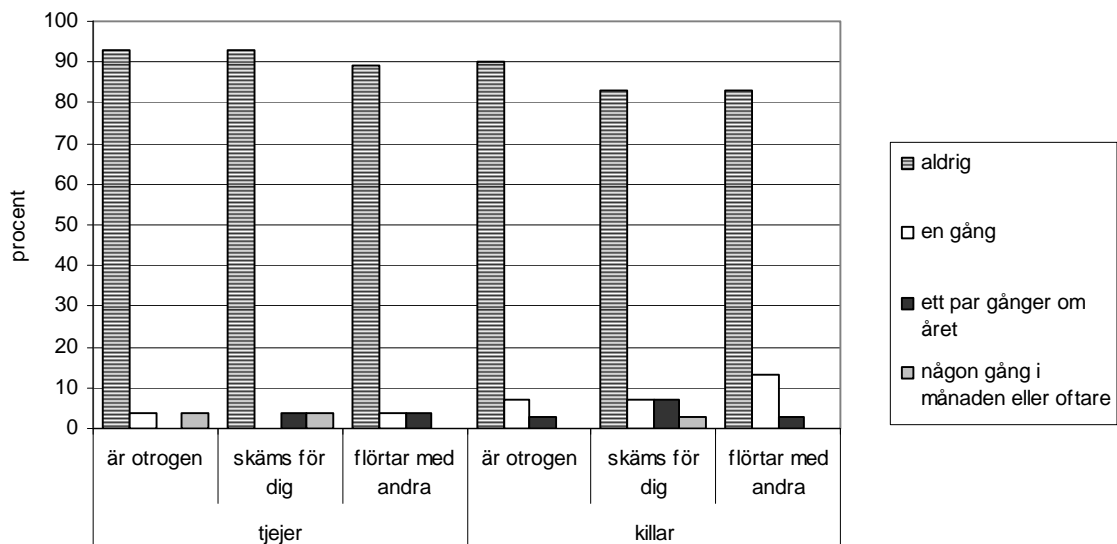

Figur 8

7 % av tjejerna förväntar sig lite eller inget tillit/förtroende och motsvarande siffra för killarna är 14 %. Strax över hälften av ungdomarna förväntar mycket av detta. Omtanke förväntas av flera tjejer, $\frac{3}{4}$ och av fler killar $\frac{2}{3}$. Däremot väntar sig 10 % av killarna ingen och 10 % lite omtanke. Ingen av tjejerna förväntar sig ingen omtanke och 11 % lite. När det gäller tröst räknar hälften av tjejerna och $\frac{1}{3}$ av killarna med mycket. $\frac{1}{3}$ av killarna förväntar sig inget eller lite tröst mot $\frac{1}{5}$ av tjejerna.

En annan aspekt av intimitet och tvåsamhet är var gränsen går för lojalitet och trohet. Följande diagram visar ungdomarnas svar kring frågor rörande detta.

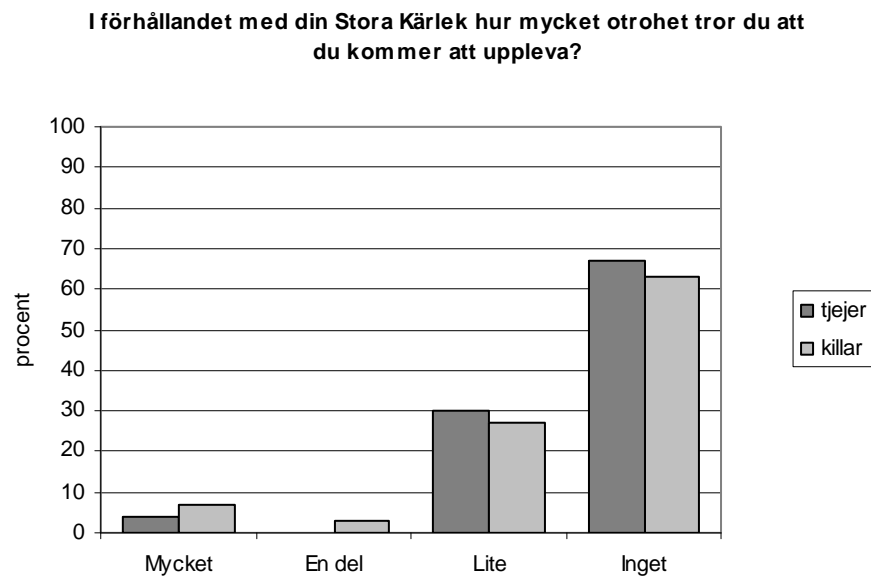
Hur ofta tycker du att det är acceptabelt att din partner gör följande mot dig?

Figur 9

Att ens partner skäms för en anses aldrig acceptabelt av 93 % av tjejerna och 83 % av killarna. Nästan lika oaccepterat är flört med andra där 83 % av killarna och 89 % av tjejerna uppger att det aldrig får ske. När det gäller otrohet är över 90 % av killarna och tjejerna av den åsikten att det aldrig är acceptabelt att ens partner är otrogen. Av de mest toleranta ungdomar är en tjej som menar att det är

acceptabelt någon gång i månaden eller oftare och en kille ett par gånger om året. I figuren som följer illustreras hur mycket otrohet ungdomarna tror de kommer att uppleva i förhållandet till sin Stora Kärlek.

Figur 10

67 % av tjejerna förväntar sig ingen otrohet och inte heller 63 % av killarna. En mindre andel förväntar sig lite otrohet, det vill säga 30 % av tjejerna och 27 % av killarna.

4.3.1 Analys

Det framkommer en stark önskan efter trygghet, psykisk intimitet och tvåsamhet i ungdomarnas svar. Monogami står oemotsagd som samlevnadsform.

Ungdomarna visar en samstämmighet vad gäller uppfattningar om kärleksförhållandets viktigaste faktorer. Detta kan bero på att de bor och lever i samma geografiska område, men kan även tolkas som ungdomarnas spegelbild av kärlek och kärleksrelationer så som de förmedlas genom media, det *mediapaket* som de ständigt måste bemöta och förhålla sig till.¹³¹ De faktorer som nämns förekommer i hög utsträckning i olika tv-serier och filmer, även om de är universella, det vill säga något som människor i allmänhet strävar efter. De rejäla nivåskillnaderna mellan könen i förväntningarna på tillit och trohet kan förklaras utifrån flera perspektiv. Killarna som grupp använder många fler ord, vilket antingen kan förstås utifrån att de inte har funderat lika mycket eller att de är mer genuina i sina svar. En fortsättning på denna tolkning är att tjejerna kanske upprepar ord som ofta förekommer i samband med kärlek. Å andra sidan kan deras färre antal ord istället bero på att de har tänkt till och samlat många begrepp under färre och heltäckande ord. En annan tänkbar förklaring är att killar och tjejer kan ha använt olika ord för samma sak. Killarnas syn på trohet kan naturligtvis inrymma även förtroende och tillit.

Av ungdomarnas svar kan vi utläsa att killar förväntar sig att umgänget med sina vänner påverkas mindre i jämförelse med tjejerna. Tjejer anger tidsskäl i mycket högre utsträckning än killar, vilket kan bero på att tjejer anpassar sig mer efter killars schema än tvärtom. Detta är ett fenomen som Holmberg lyfter fram i sin studie.¹³²

¹³¹ Lalander & Johansson (2002)

¹³² Holmberg (1993)

Det är tydligt hur många av ungdomarna oroar sig för hur det blir med kompisarna när de etablerar en djupare kärleksrelation. Flera uttrycker omtanke för att vännerna ska påverkas negativt och andra att de kommer bli utsatta för ilska. Det stämmer överens med tankar kring modernitet och hur tillhörighet till en grupp bli viktiga för ens identitet.¹³³ Inledandet av en ny relation, som kräver en minskad samhörighet med gruppen, sker inte konfliktfritt utan kräver jobb och ansträngning för att lösa den inter-rollkonflikt som ofta uppstår.¹³⁴ Individens nya roll som någons partner ska passa in med de övriga sociala rollerna.

Det är upplyftande att se hur många av ungdomarna som ser fram emot att lära sig av sin partner, att de inte känner sig hotad av att den andra kan saker eller har ett eget behov att kunna allt själv. Detta gäller även kring frågan att tycka olika eller lika. Ungdomarna som grupp tycker att det är spännande med olikheter och ger intryck av att värdesätta dynamiken. Samtidigt anser hälften att man bör tycka likadant. Vi tolkar detta som att ungdomarna önskar en intimitet där man är nära varandra i åsikt, men att det upplevs spännande när man vid tillfälle tycker olika. Vidare kan detta förstås som ett önskemål om en partner med liknande erfarenhetskonstruktioner för att underlätta kommunikation och ömsesidig förståelse.¹³⁵

Människor har olika bekvämlighetsfärer när det gäller utlämnande av till exempel lösenord och av att låta någon läsa ens sms. Ungdomarna tycker i stor utsträckning att det är ok att ta del av varandras sms och lösenord. Att dela med sig kan betraktas som ett kärleksuttryck där man vill förmedla att man har tillit och önskar stärka kärleks-viet.¹³⁶ Att hålla dessa saker för sig själv kan upplevas som att man har hemligheter och kan komma i vägen för känslan av intimitet. Killarna är betydligt mer benägna att lämna ut sina lösenord, vilket kan tydas som att de kanske har mindre personliga kontakter på Internet eller privata sms.

8 av 10 håller med om påståendet att *man ska känna varandra så bra att man inte behöver förklara när man känner olika saker utan den andra ska veta ändå*. Det finns en stark tro bland ungdomarna på att man ska kunna ”prata om allt” och om sina känslor i förhållandet med Den Stora Kärleken. Här kan man fundera över killarnas lika höga instämning utifrån en traditionell eller gammalmodig verklighet, där män gärna undviker just detta. Det här kan vara ett uttryck för en förändrad maskulinitet där unga killar värdesätter och har tillgång till förtroliga känslolagda samtal i en större utsträckning än tidigare. Utifrån Goffmans begrepp *intrycksstyrning* kan detta förstås som killars vilja att presentera sig själv på ett sätt som samstämmer med gällande normer. Killar förstår att en modern kille ska prata känslor och framställer sig därmed på sådan vis. Viljan att visa sig sårbar komplicerar det ytterligare. Även om över 2/3 säger sig tycka att det är viktigt att kunna visa sig sårbar är det en betydligt större andel killar än tjejer som inte håller med. Kanske visar detta ändå på en utveckling mot ett mer modernt förhållningssätt vad gäller rollförväntningar på killar och män. Den kulturella friställningsprocess de genomgår kan innebära motstridiga krav på killarna där de önskas prata känslor men ändå inte visa sin sårbarhet.¹³⁷ Det kan hända att förväntanstrycket här driver in killarna i konformitet trots deras önskan till intimitet, vilket skapar en *intrakonflikt*.¹³⁸ Kan hända upplever killarna att de möts av sanktioner vid visad sårbarhet, som exempelvis kan innebära en upplevelse av att förlorad manlighet. De som imiterar sin köns accepterade beteendemönster fel straffas.¹³⁹ Eventuell rollosäkerhet bland killarna i detta avseende kan begränsa deras handlingsutrymme genom *self monitoring*.¹⁴⁰

---

¹³³ Lalander & Johansson (2002)

¹³⁴ Payne (2002)

¹³⁵ Adams-Webber i Fransella (2003)

¹³⁶ Berg (1999)

¹³⁷ Ziehe (1989)

¹³⁸ Goffman (2004); Payne (2002)

¹³⁹ Butler (1990)

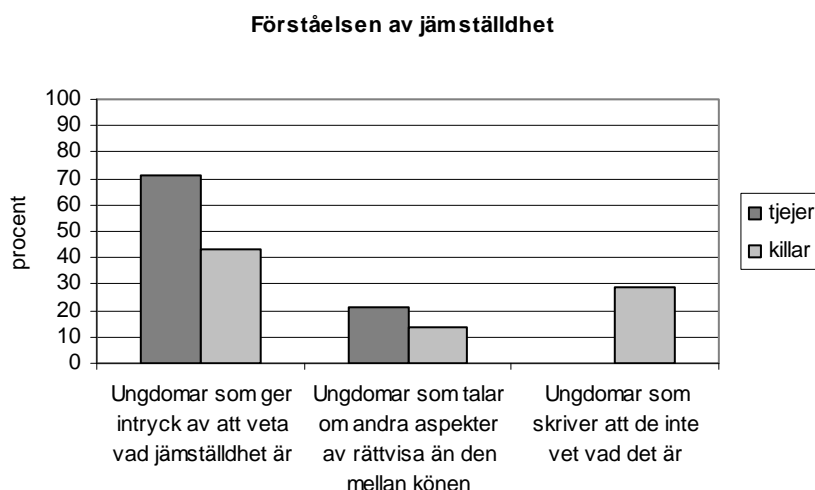
¹⁴⁰ Payne (2002); Lalander & Johansson (2002)

Vad gäller förväntningar på tillit/förtroende, omtanke och tröst framstår mycket låga förväntningar med tanke på att det är i relationen med den Stora Kärlek vi frågat om. Att dryga häften av alla ungdomar inte förväntar sig mycket förtroende känns som ett lågt antal med tanke på vilken viktig ingrediens i förhållandet de uppgivit att det är. Killarna förväntar sig inte mycket tröst, vilket kan ställas i relation till oviljan att visa sig sårbar. En förklaring till detta kan vara att ungdomarna kan ha dåliga erfarenheter av att kunna ge och ta förtroende eller att det är en svaghet hos deras förebilder. En annan tolkning kan vara att killar inte förväntas behöva tröst och därmed inte erbjuds någon. Förväntningsteorin kan bidra till ökad förståelse här genom att relatera de låga förväntningar på förtroende/tillit till begreppet *ansträngningskonsekvens*.¹⁴¹ Kanske ser de inte att det är värt att sträva efter förtroende. Kanske är de personliga konstruktioner ungdomarna byggd upp präglade av den brist de sett av förtroende mellan andra vuxna i sina förhållanden.

Toleransnivån för otrohet och flört med andra är låg och att ens partner skäms för en är inte heller accepterat. Det tyder på en sund integritet och god självkänsla. Att tjejer i mindre utsträckning säger sig tolerera att deras partner skäms för dem kan förstås utifrån det samhälleliga kravet att tjejer ska vara attraktiva för andra.¹⁴² Att någon då skäms å ens vägnar uppfattas då mer som ett angrepp på deras identitet. Däremot förväntas otrohet i förhållandet med den Stora Kärleken av 1/3 av ungdomarna, vilket kan motsvara en realitet. Vad respondenterna anser inbegripas i begreppet otrohet kan vi inte veta, men däremot anser vi att otrohet är något som är att betrakta som ett allvarligt svek som skadar den utsatte. En hög tolerans för otrohet kan betraktas som ett uttryck för en polygamisk syn på sexualitet, men i detta sammanhang tolkar vi det mer som ett uttryck för bristande självkänsla och troliga dåliga observationer och/eller erfarenheter.

4.4 Förväntningar på jämställdhet

Uppsatsens fjärde och sista frågeställning handlar om vilka förväntningar ungdomar har på jämställdhet i förhållandet med Den Stora Kärleken. För att få reda på vad ungdomarna relaterar till ordet jämställdhet ställde vi frågan *vad betyder jämställdhet för dig?* I figur 11 har vi sammanställt deras olika svar.

Figur 11

71 % av tjejerna, men bara 43 % av killarna, uppger svar som ger intryck av att de vet vad ordet jämställdhet innebär. Några citat är som följer:

¹⁴¹ Vroom (1964)

¹⁴² Connell (2002)

Tjej: att båda parter har samma villkor

Tjej: Att man respekterar varandra, att man delar det man har lika så att inget blir orättvist, ingen i förhållandet ska tro att han eller hon är värd mer än den andra.

Kille: att en kvinna och en man har samma rättigheter

Kille: att det ska vara lika mellan killar och tjejer

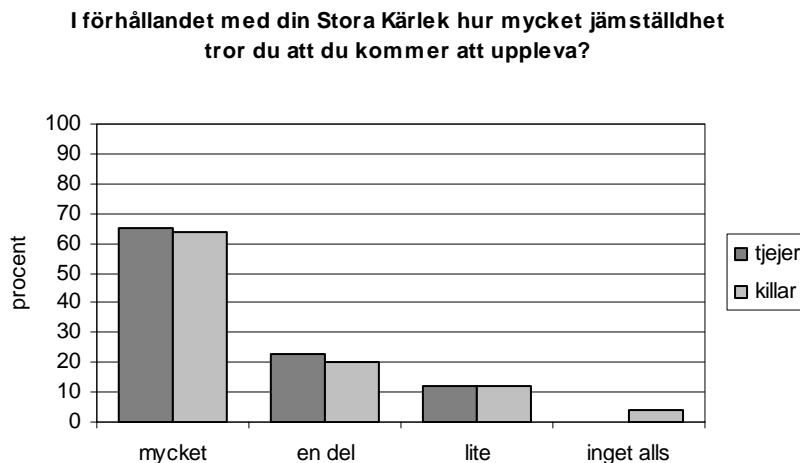
21 % av tjejerna och 14 % av killarna skriver om rättvisa, men tar inte upp makt mellan könen eller respekt. En kille skriver att jämställdhet betyder för honom

Kille: att båda parterna i ett förhållande tycker att det fungerar och är rättvist

Tjej: att vi ska behandla varandra så lika som möjligt.

Vi anser att dessa svar inte självklart kan tolkas som korrekta svar på frågan, men att ungdomarna antyder att de har en aning om vad jämställdhet handlar om. De resterande 11 % som har svarat på frågan har lämnat svar som inte ger någon egentlig indikation på om de förstår innebörden i begreppet, exempelvis *mycket* eller *det spelar ingen roll bara man älskar varandra*. Hela 29 % av killarna svarar att de inte vet vad ordet jämställdhet betyder. Av alla frågor i vår enkät har denna fråga högst inre bortfall. Totalt har hela 1/5 har valt att inte svara på frågan, det vill säga totalt 11 % av tjejerna och 30 % av killarna.

I figur 12 illustreras hur mycket jämställdhet ungdomarna förväntar sig i relationen med sin Stora Kärlek.

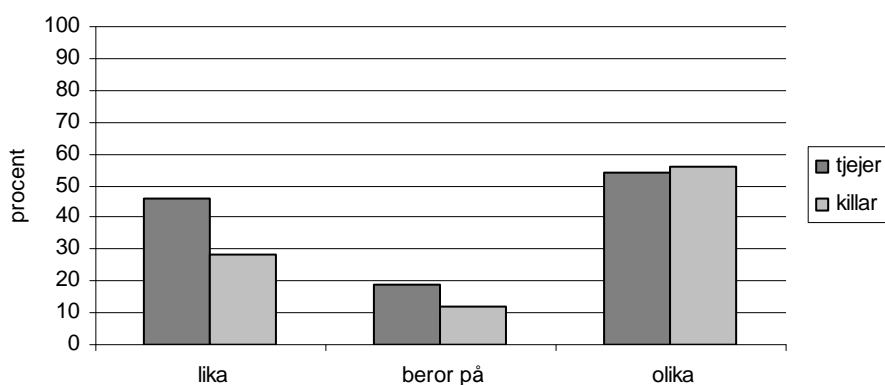

figur 12

Totalt 2/3 av ungdomarna svarade att de tror de kommer få uppleva *mycket* jämställdhet i förhållandet med sin Stora Kärlek. 22 % förväntar sig *en del*, medan 12 % räknar med *lite* jämställdhet.

En kille, tar upp biologi som styrande vad gäller könen olika förväntningar på förhållandet med Den Stora Kärleken. Självmant lyfter fyra ungdomar upp att de inte tror förväntningar är könsbundna utan individberoende. Nedan illustreras ungdomarnas svar på frågan om tjejers och killars förväntningar.

Har tjejer och killar lika eller olika förväntningar på förhållandet med Den Stora Kärleken?

figur 13

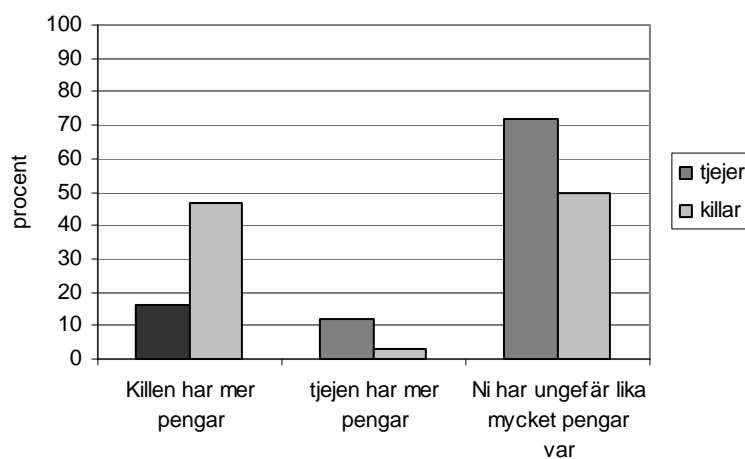
Figuren visar att ungdomarna inte är en enad grupp när det gäller syn på köns lika eller olika förväntningar. 28 % av killarna och 46 % av tjejerna tror dock att de är lika. Nedan följer några citat.

Tjej: Jag tror alla tänker samma när det gäller den stora kärleken: lycka och nöje

Kille: för killar och tjejer har olika tankar

Pengar är ett maktmedel i en kärleksrelation och kan användas för att få partnern att göra som man vill eller för att få igenom sin vilja. Av den anledning ansåg vi det vara viktigt att fråga ungdomarna hur de anser att pengar bör fördelas i relationen med Den Stora Kärleken.

Vad skulle kännas bäst för dig?

figur 14

72 % av tjejerna och hälften av killarna önskar en jämlik ekonomi där båda i förhållandet bör ha lika mycket pengar. Vi bad ungdomarna berätta bakgrunden för sitt ställningstagande.

Tre killar och två tjejerna svarade att pengar är obetydligt.

Kille: egentligen spelar det ingen roll för pengar är bara pengar, inget annat. Kärlek köps inte med pengar.

Tjej: pengar har ingen betydelse om man har hittat den rätte. Kärleken man har för varandra är det viktigaste. Egentligen spelar det ingen roll hur mycket båda har, men ungefär lika tror jag nog är bäst

32 % av killarna och 70 % av tjejerna svarar utifrån ett jämlikhets- eller rättviseperspektiv.

Kille: att finna sig i samma situation ger en mer förståelig bild av varandra.

Tjej: Jag skulle aldrig vilja vara beroende av min man på grund av pengar och skulle inte vilja att han försörjer mig. Skulle heller inte vilja försörja min man, han måste kunna ta eget ansvar. När båda har lika mycket pengar tror jag är de bästa, men givetvis kommer det gå ändå. Men då skulle jag helst vilja vara den som känner mest så att jag inte någonsin blir beroende av någon.

32 % av killarna och 17 % av tjejerna uppger svar av traditionell karaktär.

Kille: för att killen bjuder ut henne hela tiden

Kille: mannen ska försörja kvinnan

Kille: för att dom kanske inte vill jobba och jag kommer vilja jobba för att kunna ta hand om henne

Tjej: det känns mer tryggt

Kille: min stora kärlek skall helst ha mer pengar än mig då kan man ju bli bortskämd

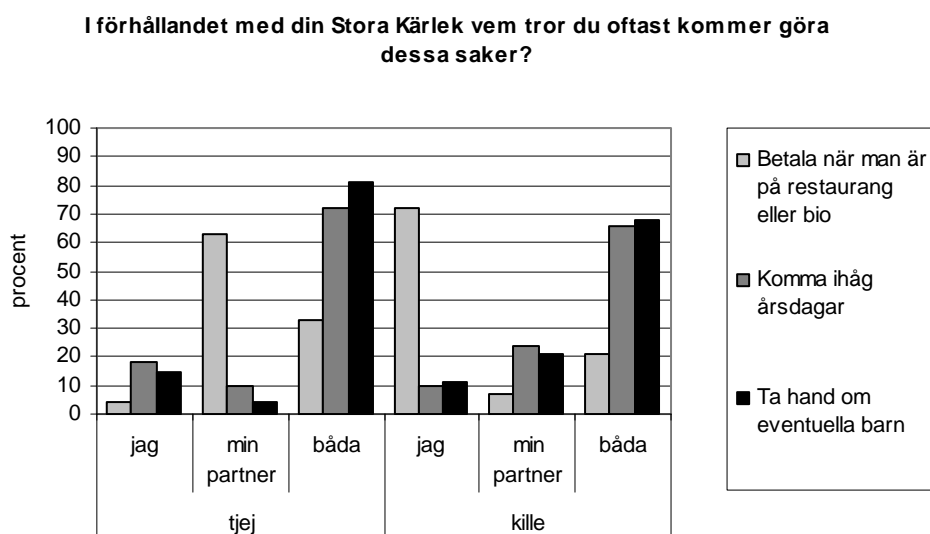
Kille: man ska ha mer pengar men man delar allt. Det är bådas

30 % av tjejerna och 4 % av killarna talar om pengar direkt eller indirekt i makttermer.

Tjej: för att man ska vara oberoende av den andre. Om relationen inte fungerar ska man ha pengar att klara sig själv”.

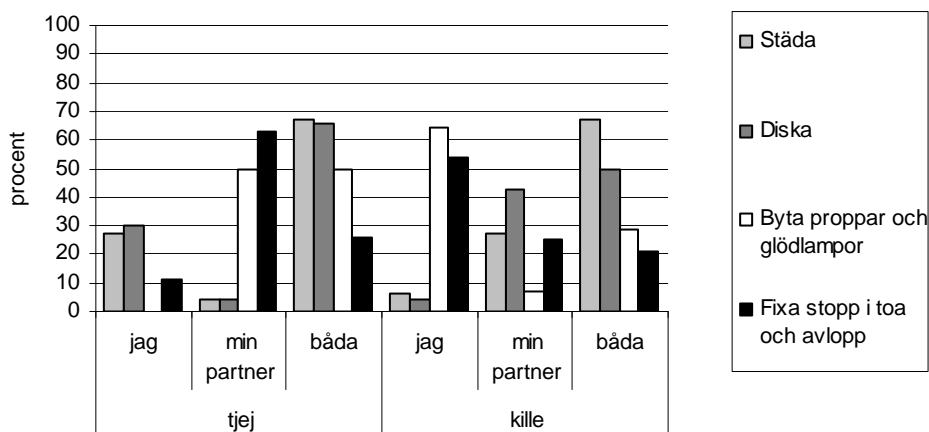
Tjej: Jag vill kunna visa att jag inte behöver min killes pengar. Därför tycker jag det är bra i fall jag har gott om pengar, Och jag tycker inte heller han ska behöva fråga mig om pengar. Det är ok i fall han gör det för vi har ett förhållande men det ska inte ske för ofta för då blir det mer som ett utnyttjande än som ett behovande av pengarna.

För att ta reda på hur ungdomarnas förväntningar på jämställdhet ser ut när det gäller arbetsfördelning ställde vi några frågor rörande vem de tror oftast kommer att ta hand om olika saker i förhållandet. Nedan ges en översikt över ungdomarnas förväntningar på arbetsfördelningen.

Figur 15

I förhållandet med din Stora Kärlek vem tror du oftast kommer göra dessa saker?

figur 16

I förhållandet med sin Stora Kärlek tror en klar majoritet av ungdomarna att det kommer vara killen som oftast betalar när de är på restaurang eller bio. Bara 1/5 killar och något flera tjejer 1/3 tror att de båda kommer betala. 72 % tjejer räknar med att båda i förhållandet kommer att komma ihåg årsdagar. Motsvarande siffra för killarna är 2/3. Tjejerna har en något högre förväntan än killarna på att båda i förhållandet ska ta hand om eventuella barn. 81 % av tjejerna och 68 % av killarna svarar så. 11 % av killarna och 4 % av tjejerna tror att det är killen som oftast kommer ta hand om barnen. 2/3 av ungdomarna tror att båda i förhållandet kommer ta hand om städningen och resten tror att det är tjejen som oftast kommer få att göra det. Strax över hälften av killarna och 2/3 av tjejerna räknar med att de båda kommer dela på att diska. 43 % av killarna och 30 % av tjejerna tror att det är tjejen som kommer få diska oftast. Nästan hälften av tjejerna men bara 29 % av killarna tror att de båda kommer att byta proppar och glödlampor. Hälften av tjejer och 2/3 av killarna räknar med att det kommer vara killen som oftast får ta hand om detta. 1/4 av tjejerna förväntar att båda kommer dela på att fixa stopp i avlopp. 63 % av tjejerna och 54 % av killarna räknar med att killen ska göra det. 11 % av tjejerna och 25 % av killarna tror att tjejen kommer få lösa problemet.

4.4.1 Analys

Även om vi faktiskt frågade efter vad jämställdhet betyder *för dig* svarade en påfallande stor andel tjejer, men framförallt killar, på ett sådant sätt att vi kunde förstå att de inte vet vad begreppet jämställdhet innebär. Denna insikt stärks ytterligare av de avvikande höga bortfallen på de två frågorna innehållande begreppet jämställdhet. Att majoriteten av ungdomarna förväntar sig mycket jämställdhet kan utifrån detta inte tolkas som att det enbart menas jämställdhet mellan könen utan syftar till en mer allmän rättvisaspekt. Om vi bortser från detta är den ändå anmärkningsvärt att en dryg 1/3 av ungdomarna inte förväntar sig mycket jämställdhet i sin relation med Den Stora Kärleken. Att ungdomar inte har högre kunskaper om jämställdhet och dess innebörder är en återspeglning av bland annat skolans brister. Att tjejer har större kunskaper om jämställdhet kan förstås utifrån deltagande i samtalsgrupper inom skol- och fritidsväsendet samt att deras underordning synliggör maktobalanser i en högre utsträckning. Ungdomarnas låga förväntningar på rättvisa inom kärleksrelationen kan förstås utifrån *konstruktiv alternativism*.¹⁴³ Deras konstruktioner kring kärleksrelationer kan med andra ord baseras på observationer av andras relationer eller egna erfarenheter, vilket är samstämmigt med att en högre andel av ungdomarna anser att killar och tjejer ska vara olika i kärleksförhållandet.

¹⁴³ Kelly (1966) i Franselle (2003)

Att inte fler än en ungdom tar upp könsskillnader eller problematiserar genus kan förstås ur två skilda perspektiv. Då skillnader baserade på kön inte anses legitima idag hålls de dolda,¹⁴⁴ vilket leder till att diskussioner om jämställdhet kopplad till ens egna liv blir känsligt. Kvinnor och män tenderar att förneka deras under- respektive överordnade position för att inte betraktas som ett misslyckat par. Individerna hålls på så sätt ansvariga för strukturella orättvisor. Då ungdomar sällan hör eller tar del av diskussioner mellan föräldrar eller andra vuxna om jämställdhet försämras deras förutsättningar att ifrågasätta gammalmodiga föreställningar. Jeffners forskning bidrar med en annan förklaring: att ungdomar förklarar upplevda skillnader mellan tjejer och killar på ett individuellt plan. Flickor som talar om pojkars större benägenhet att slåss ser de inte som uttryck för en önskan om makt eller utrymme, vilket hade varit ett alternativ. Jeffner menar att ungdomar upplever att flickor och pojkar är och skall vara olika och denna ”dubbla förståelse av kön” innebär ungdomar ser skillnader, men uttrycker trots det att det egentligen inte finns skillnader.¹⁴⁵ Detta kan vi utläsa i ungdomarnas tankar kring tjejers och killars lika respektive olika förväntningar då det i deras utsagor finns motsägelser.

Att det är inom parförhållandet vi till stor del får vår könsidentitet bekräftad¹⁴⁶ framgår i ungdomarnas önskningar kring fördelning av pengar i kärleksförhållandet. Nästan 1/5 av tjejerna vill att de fördelas till sin egen nackdel och då utifrån traditionen att ens partner ska ha mera pengar för att uppvakta, bland annat genom presenter och att bjuda ut sin partner. Häften av killarna ser gärna att de har mer pengar, vilket uttrycker en önskan om inflytelse och makt. Denna bild bekräftas av åsikten att killen betalar för bio- och restaurangbesök då endast en liten grupp ungdomar ser att man kommer att dela på kostnaden. Då det fortfarande är vanligare att män tjänar mer än kvinnor kan killarnas svar tolkas som ett sätt att leva upp till gängse uppfattningar om manlighet och tillhörande rollförväntningar.¹⁴⁷

När det gäller arbetsuppdelningen av hushållssysslor finns några avvikelser mot ett traditionellt mönster. 1/5 av killarna förväntar sig inte ta hand om barnen i lika stor utsträckning som tjejerna. Utifrån uppdelningen av föräldraansvar i vårt samhälle verkar det realistiskt samtidigt som det är en beklaglig verklighet där patriarkatet upprätthålls och reproduceras.¹⁴⁸ Ungdomar har säkerligen observerat hur det ser ut i de egna hemmen och deras förväntningar formas därefter. Med en sorgsenhet ser vi att ungdomarna inte planerar att revolutionera den ojämlika arbetsfördelningen i hemmet.

4.5 Förväntningar kring makt och kontroll

Ungdomarnas svar på påståendet om att det i förhållandet med deras Stora Kärlek är ok att träffa sina tjej- respektive killkompisar som förut visar huvudsakligen stor överensstämmelse mellan könen. I figuren nedan illustreras ungdomarnas svar.

---

¹⁴⁴ Haavind (1985)

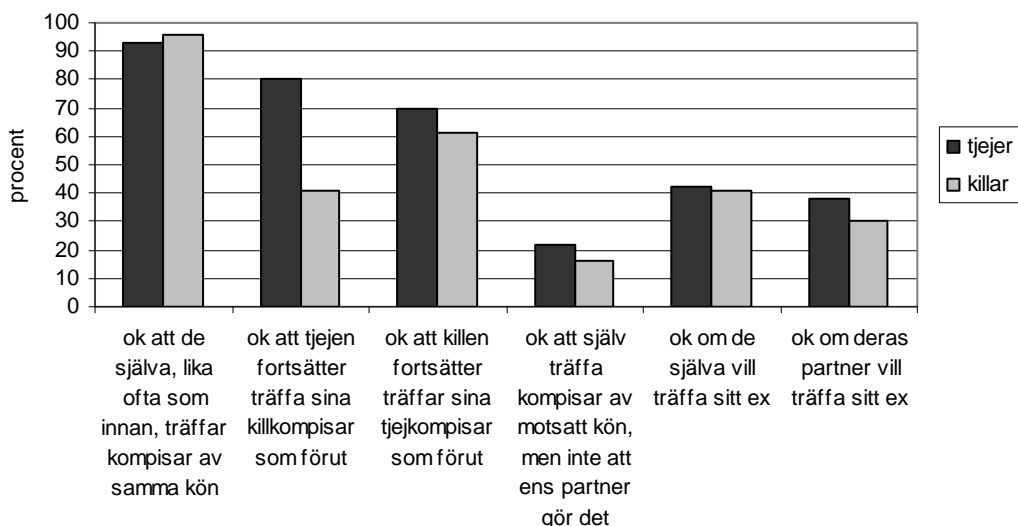
¹⁴⁵ Jeffner (1998)

¹⁴⁶ Bosseldal (1995)

¹⁴⁷ Goffman (2004)

¹⁴⁸ Haavind (1985), Holmberg (1993)

I förhållandet med Den Stora Kärleken är det...

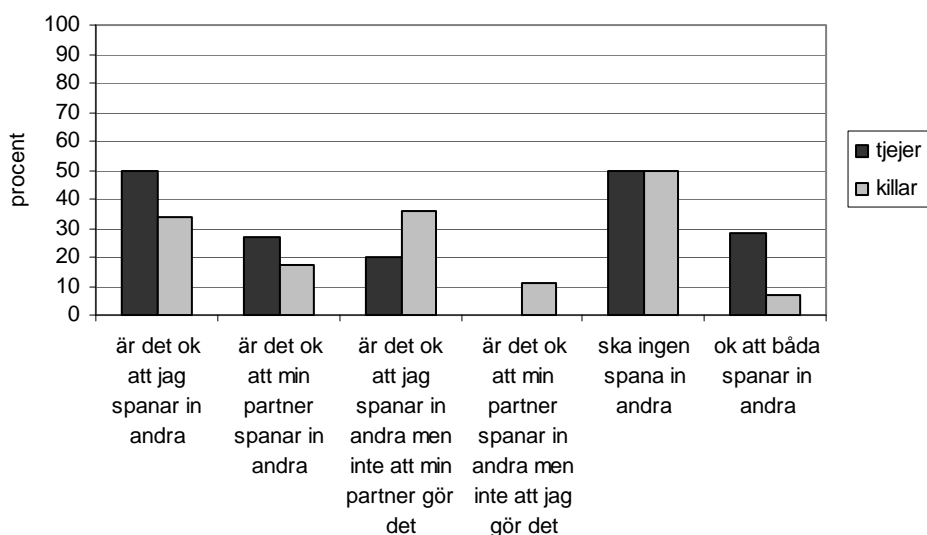

figur 17

Nästan alla ungdomar anser att det är ok att de själva, lika ofta som innan, träffar kompisar av samma kön. 80 % av tjejerna tycker att de ska få fortsätta träffa sina killkompisar men bara 41 % av killarna håller med. 70 % av tjejerna och 61 % av killarna tycker det är ok att killen träffar sina kompisar i samma utsträckning som innan. Korstabeller mellan dessa två påståenden visar att 22 % killar och 16 % tjejer tycker att det är ok om de själva träffar sina kompisar av motsatt kön, men inte att deras partner gör det. Cirka 42 % av ungdomarna tycker det är ok om de vill träffa sitt ex. 38 % av tjejerna och 30 % av killarna tycker det är ok om deras partner vill träffa sitt ex.

I figuren nedan synliggörs ungdomarnas åsikter kring att spana in andra när man har ett förhållande med sin Stora Kärlek.

I förhållandet med min Stora Kärlek...

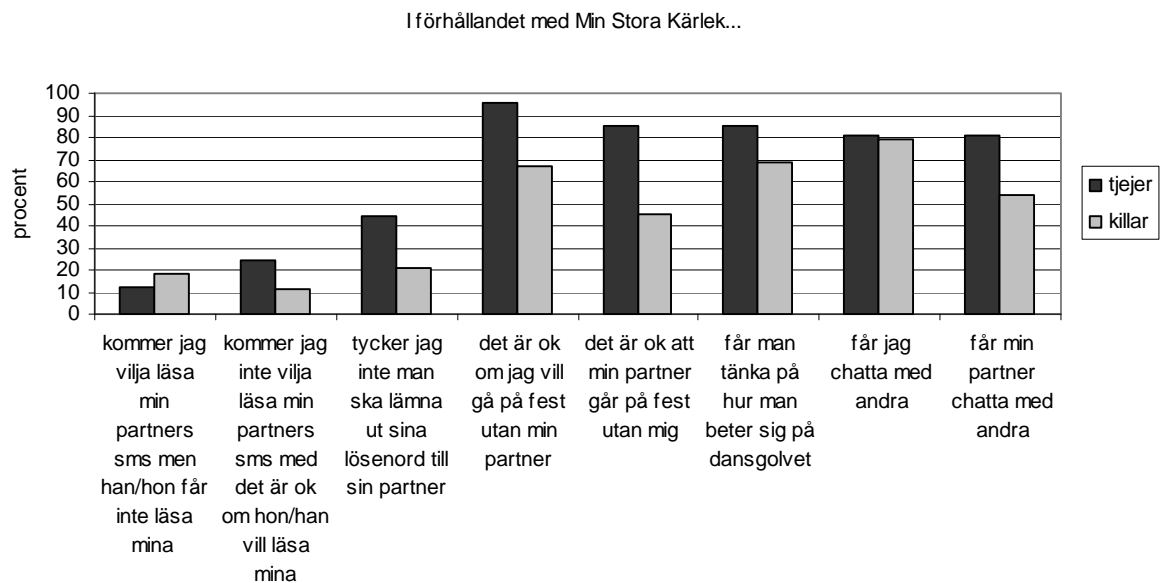

Figur 8

Hälften av tjejerna och 1/3 av killarna tycker det är ok att de själva spanar in andra efter att de har. Däremot tycker enbart hälften av dessa att det är ok att partnern spanar in andra. Genom att använda korstabeller har vi kunnat jämföra hur ungdomarna har svarat på de två olika frågorna. Strax över hälften av alla killar och tjejer tycker att ingen i förhållandet ska spana in andra. 28 % av tjejerna, men

bara 7 % av killarna tycker det är ok att båda i förhållandet spanar in andra. 11 % av killarna tyckte att det vore ok om deras partner spanar in andra, trots att de själva inte tycker de bör göra det. 1/5 av tjejerna och 36 % av killarna tycker det är ok att själva spana in andra, men vill inte att partnern ska göra det.

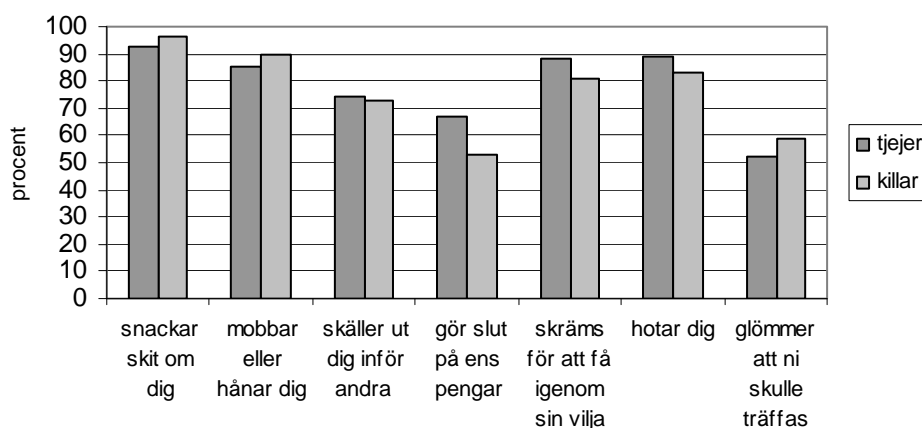
Figur 19

Förväntningarna som ungdomarna har på sin partners önskemål angående utlämning av lösenord överensstämmer med de egna önskemålen om att partnern ska lämna ut sina: 21 % killar och 44 % tjejer tycker inte man ska lämna ut sina lösenord till varandra alls. 14 % av killarna och 1/5 av tjejerna tycker inte att man ska läsa varandras sms. 11 % av killarna och 1/4 tjejer uppger att de inte kommer vilja att läsa sin partners sms, men att det är ok om deras partner vill läsa deras. Däremot uppger 18 % killar och 12 % tjejer att de kommer vilja att läsa partners sms, men att partnern inte får läsa deras. 79 % av killarna och 81 % av tjejerna tycker man själv ska få chatta med andra när man har ett förhållande med sin Stora Kärlek. 81 % av tjejerna, men bara 54 % av killarna tycker däremot det är ok om deras partner chattar med andra.

96 % av tjejerna och 67 % av killarna tycker det är ok om de vill gå på fest utan sin partner. 85 % av tjejerna och 45 % av killarna tycker det är ok om deras partner går på fest utan dem. 83 % av killarna och 73 % av tjejerna anser att de får tänka på hur de betar sig på dansgolvet. 69 % av killarna och 85 % av tjejerna tycker att deras partner tänka på hur han/hon betar sig på dansgolvet.

Figuren som följer visar deras ställningstagande vad gäller utövande av makt på den andras bekostnad.

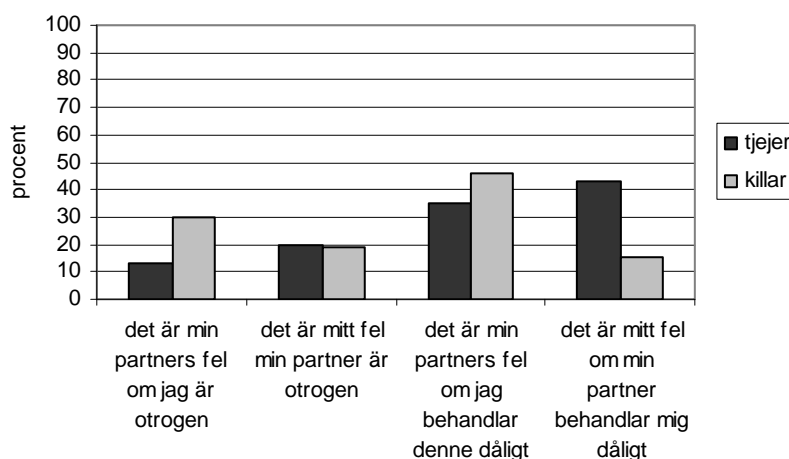
I ett förhållande med Din Stora Kärlek ska man aldrig acceptera att ens parter...

Figur 20

94 % av ungdomarna att de aldrig kommer acceptera att deras partner snackar skit om dem. 88 % kommer aldrig att acceptera att partnern mobbar eller hånar dem. Att skällas ut av sin partner inför andra är inte riktigt lika oacceptabelt bland ungdomarna.

I mitt förhållande med min Stora Kärlek ...

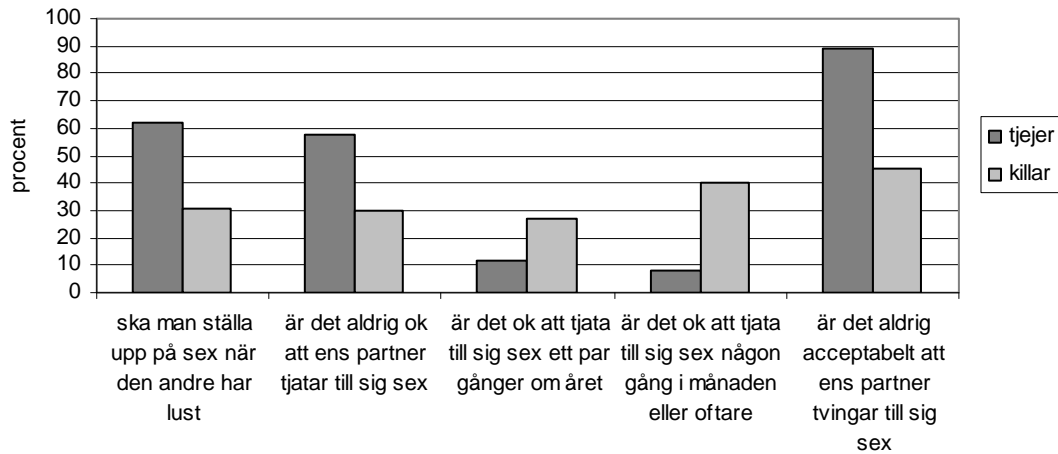

Figur 21

Det är en något vanligare åsikt bland killar än tjejer att tycka det är partners fel om man själv är otrogen: 30 % av killarna och 13 % av tjejerna tycker så. Däremot råder det samstämmighet rörande huruvida det är deras eget fel om partnern är otrogen. På detta påstående svarar 1/5 killar och 1/5 tjejer ja. 46 % av killarna och 35 % av tjejerna menar att det är deras partners fel om de behandlar denne dåligt. Lika många killar 43 % men bara hälften 15 % av tjejerna tror att det är deras eget fel om partnern behandlar dem dåligt. Tjejerna menar alltså att killarna har ett större ansvar och killarnas ställningstagande är mer jämt fördelad mellan könen.

I följande figur redovisas respondenternas svar på frågor kring sex genom tjat eller tvång.

I ett förhållande med Den Stora Kärleken...

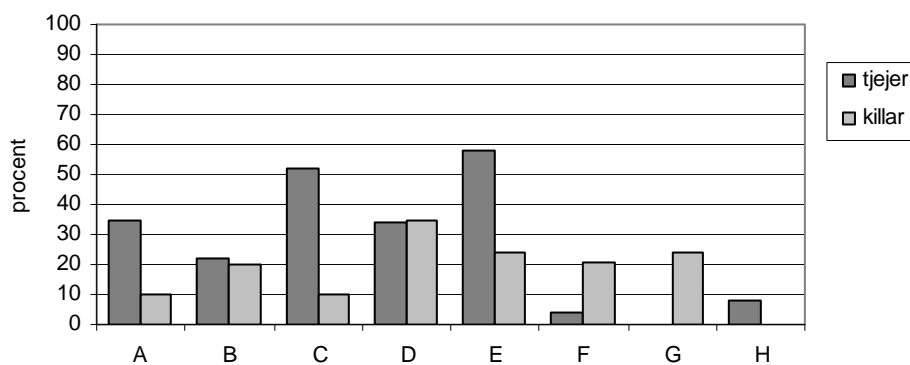

figur 22

31 % av tjejerna och 80 % av killarna anser att man ska ställa upp på sex när den andre har lust. 58 % tjejer och 30 % killar anser att det aldrig är ok att ens partner tjarar till sig sex. 89 % av tjejerna, men 45 % av killarna säger att de aldrig skulle acceptera att partnern skulle tvinga dem till sex. En tjej skulle acceptera det någon gång i månaden eller oftare. När det gäller killarna skulle 1/5 godta om det hände en gång, 10 % ett par gånger om året och 1/4 skulle tycka det vore ok att deras partner tvingade dem till sex någon gång i månaden eller oftare.

Det är av intresse att se hur ungdomar svarar på ett påstående jämfört med ett annat för att lyfta fram samband vad gäller avvikelse och överrensstämmelser. Via korstabeller jämfördes påståenden kring att tvinga till sig sex mot att tjata till sig sex. Resultaten anges i figuren nedan.

I ett förhållande med Den Stora Kärleken ska man...

A: inte ställa upp på sex när den andre har lust och aldrig acceptera att partnern tjarar till sig sex

B: ställa upp på sex när den andre har lust, men man ska aldrig acceptera att partnern tjarar till sig sex

C: inte ställa upp på sex när den andre har lust och aldrig acceptera att partnern tvingar en till sex

D: ställa upp på sex när den andre har lust, men aldrig acceptera att partnern tvingar en till sex

E: *aldrig* acceptera att den andre tjarar eller tvingar en till sex

F: godta om ens partner *någon gång i månaden eller oftare* tjarar eller tvingar en till sex

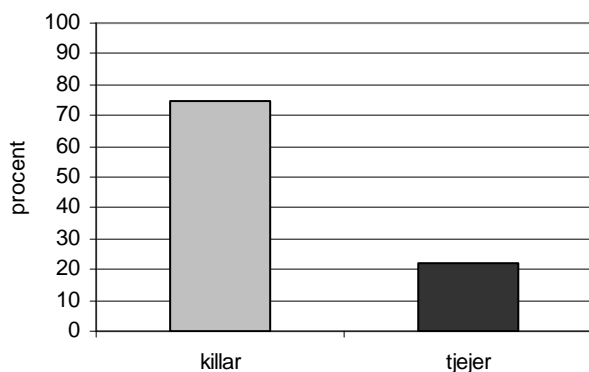
G: ställa upp på sex när den andre har lust och någon gång i månaden eller oftare acceptera att partnern tvingar till sig sex

H: inte ställa upp på sex men acceptera att ens partner tjarar till sig sex *någon gång i månaden eller oftare*

Figur 23

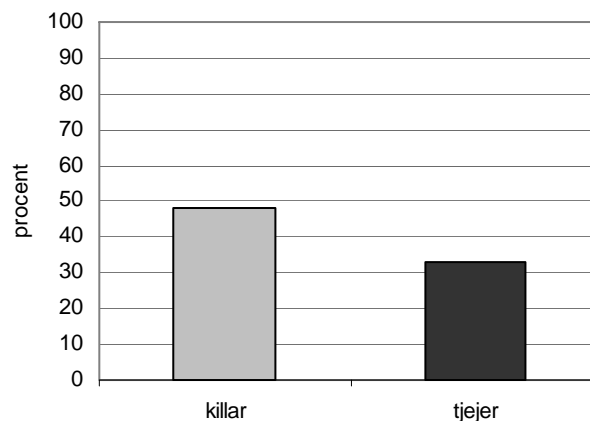
1/4 av killarna och 58 % av tjejerna säger att de aldrig kommer acceptera att deras Stora Kärlek tjarar till sig sex eller tvingar dem till sex. 1/5 av tjejerna och killarna anser att man ska ställa upp på sex när partnern har lust, men att man aldrig ska godta att denne tjarar till sig sex. 52 % av tjejerna och bara 10 % av killarna anser att man inte ska ställa upp på sex när den andre har lust och att de aldrig skulle acceptera att partnern tvingar till sig sex. Två av tjejerna som svarat nej på påståendet om att man ska ställa upp på sex svarar att de skulle acceptera att partnern tjarar till sig sex någon gång i månaden eller oftare. En dryg 1/3 av ungdomarna tycker man bör ställa upp på sex när den andre har lust, men att man aldrig skulle acceptera att partnern tvingar till sig sex. 1/4 av killarna tycker både ska ställa upp på sex när den andre har lust och att de någon gång i månaden eller oftare skulle acceptera att partnern tvingar till sig sex.

De som svarat alltid eller oftast på frågan om man kommer låta bli vad man tycker för att det inte ska bli bråk

figur 24

De som svarat alltid eller oftast på frågan om det är viktigt att båda är lika smarta

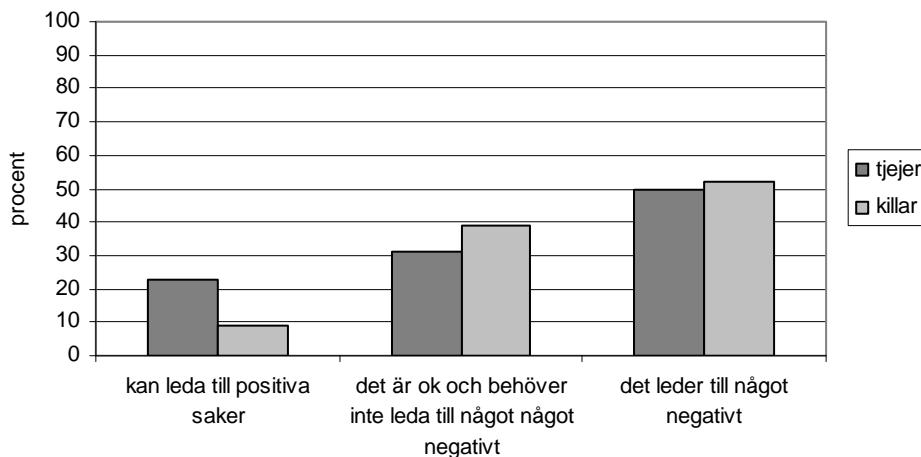

figur 25

1/3 av tjejerna och 48 % av killarna anser alltid eller oftast är viktigt att båda är lika smarta. 22 % av tjejerna och 75 % av killarna uppger att de alltid eller oftast kommer att låta bli att säga vad de tycker för att det inte ska bli bråk.

En annan öppen fråga vi ställde för att utröna syn på konfliktlösning var om vad kan hända när ungdomen och dens kärlek tycker olika. Svaren illustreras i figuren nedan. Respondenterna kan ha tagit upp flera alternativ.

Vad kan hända när du och din Stora Kärlek tycker olika om saker?

Figur 26

23 % av tjejerna och 9 % av killarna skriver att det kan leda till positiva saker att tycka olika.

Tjej: *Jag ser inte detta som något negativt, istället kan man ta lärdom av det. Visst kan det bli konflikter och sådant, men det beror ju på vad det handlar om. Men för det mesta ser jag det som en bra sak*

Tjej: *man pratar om det och kanske till och med prövar nya saker tillsammans”.*

35 % av ungdomarna tar upp att det inte är negativt att tycka olika eller att det är ok och att den inte leder till något dumt, som till exempel bråk.

Kille: *jag kommer att starta en diskussion, men med respekt så att man inte bråkar*

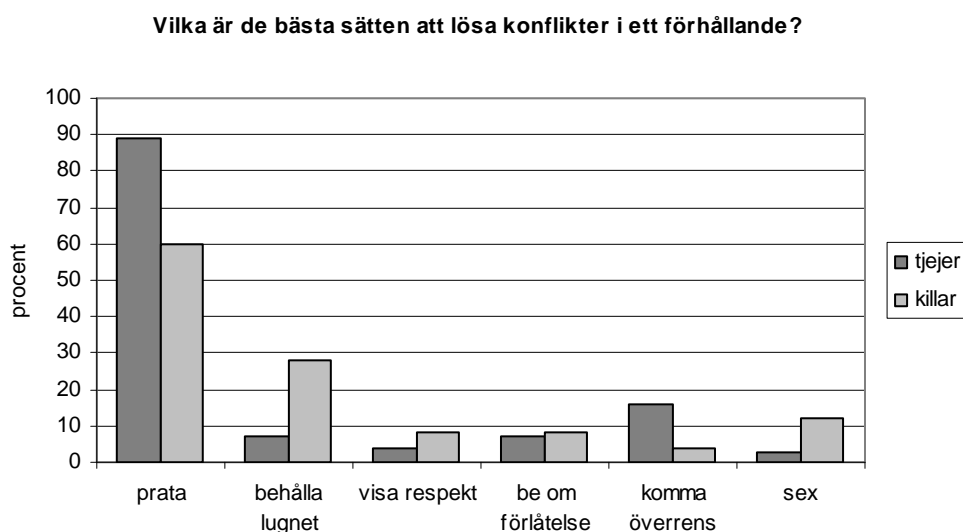
Kille: *vi kan smågräla men man blir oftast vänner samma dag igen då. Annars när det gäller stora och viktiga saker och beslut så är varje situation unik i sig*

Hälften av ungdomarna tar upp bråk som alternativ. Två av ungdomarna, som även har uppgett att de är tillsammans med någon, svarar såhär på vår fråga:

Kille: *bråka mera, inte samma känslor och respekt för varandra som förr. Missförstå varandra*

Tjej: *Hamnar alltid i "envis tjafs", båda är lika envisa och båda vill alltid ha rätt. Det är rätt jobbigt!*

Ingen ungdom skriver att de ser någon fara för fysiskt våld. När det gäller den öppna frågan om de bästa sätten att lösa konflikter kan ungdomarnas svar grupperas som i figuren nedan.

Figur 27

89 % av tjejerna och 60 % av killarna tar upp vikten av att prata för att lösa konflikter i ett förhållande.

Kille: *säg inte du är si du är så utan att man säger när du gör såhär känner jag mig ledsen. Så din partner inte känner sig attackerad och kan förstå dig*

Kille: *genom att prata med varandra*

Tjej: *sitta ner lugnt, prata och verkligen försöka förstå varandra*

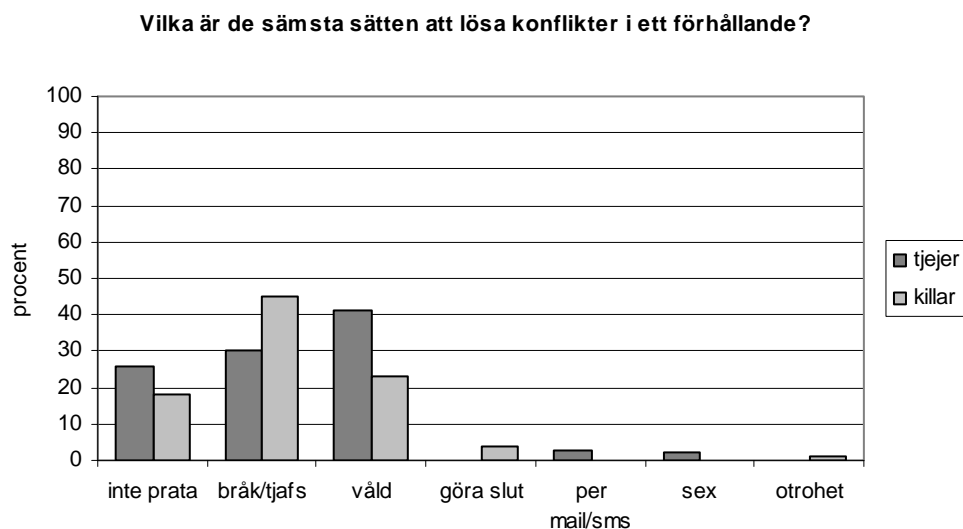
Tjej: *prata, prata och prata*

28 % av killarna mot 7 % av tjejerna talar om vikten av att behålla lugnet för att lösa konflikter på ett bra sätt. Tre av killarna en tjej nämner sex som det bästa sättet att lösa konflikter i ett parförhållande.

Tjej: *antingen att prata eller sex*

Kille: *ta tjejen till middag. Rajtantajtan*

Figuren nedan visar svaren på den öppna frågan om vad ungdomarna anser vara de sämsta sätten att lösa konflikter i ett förhållande.

Figur 28

26 % av tjejerna och 18 % av killarna av ungdomarna svarade att det vore att inte prata. Så här svarar några av ungdomarna:

Tjej: *Det är att ignorera problemen totalt och låtsas som de inte finns där*

Tjej: *Gå därifrån*

Kille: *Att inte kommunicera och prata utan bara skrika på varandra och prata i mun på varandra. Inte rensa luften utan låta spänningen ligga för länge*

45 % killar och 30 % tjejer svarade bråk/tjafs. 41 % av tjejerna och 23 % av killarna tar upp våld som ett dåligt sätt att lösa konflikter. En av tjejerna skriver att det värsta skulle vara

Tjej: *att vara lika aggressiv som den andra!*

Tjej: *att skrika på varandra eller använda våld*

Kille: *t.ex. att slå sin partner*

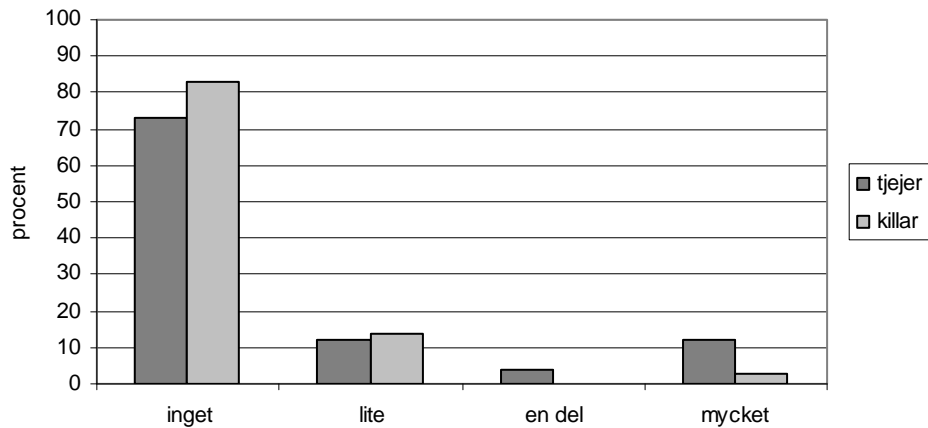
Kille: *det värsta är våld*

Två tjejer nämner sex som en dålig konfliktlösningsmetod.

Tjej: *genom försoningssex så man glömmer varför man bråkade*

Följande figur redogör för förväntningar kring våld i ens kärleksförhållanden.

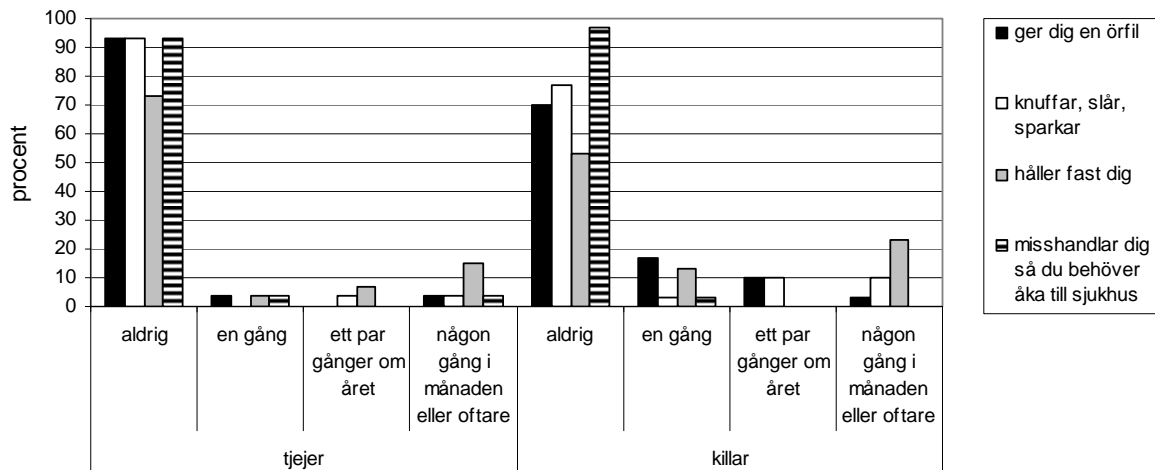
I förhållandet med Din Stora Kärlek hur mycket våld tror du att du kommer att uppleva?

figur 29

73 % av tjejerna och 83 % av killarna tror inte att de kommer att uppleva något våld i relationen till sin Stora Kärlek. 12 % av tjejerna och 3 % av killarna förväntar sig *mycket* våld. I figuren som följer synliggörs hur mycket av olika slags våld som anses acceptabelt.

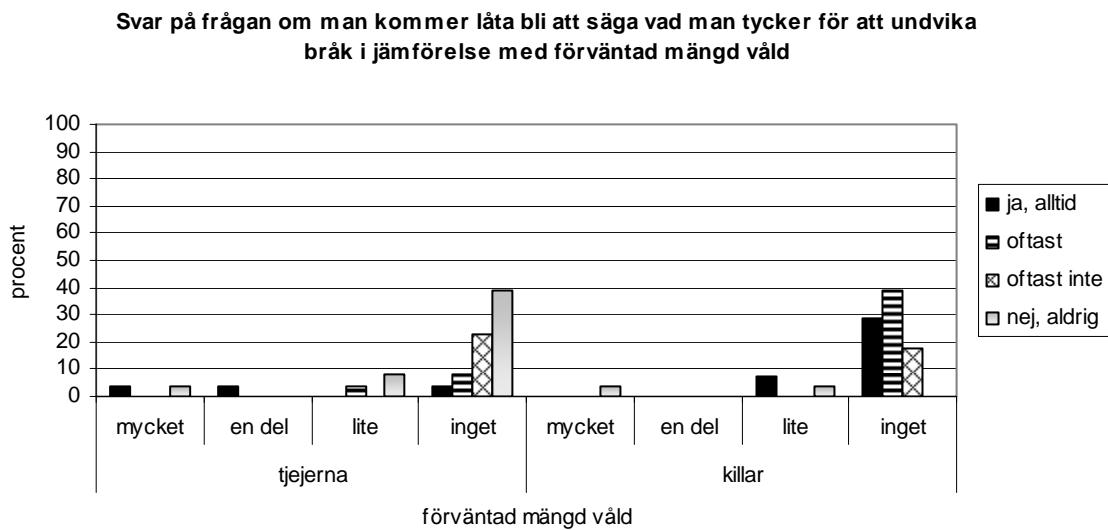
Hur ofta är det acceptabelt att din partner gör följande mot dig?

Figur 30

93 % av tjejerna och 70 % av killarna skulle aldrig acceptera att deras partner skulle ge dem en örfil. En tjej och en kille svarar att de skulle acceptera om deras partner ger dem en örfil någon gång i månaden eller oftare. 93 % av tjejerna och 77 % av killarna uppger att de aldrig skulle acceptera att deras partner knuffar, slår eller sparkar dem. 73 % tjejer och 53 % killar uppger att de aldrig skulle acceptera om deras partner skulle hålla fast dem. 15 % tjejer och 23 % killar svarar däremot att de skulle godta det någon gång i månaden eller oftare. 93 % av tjejerna och 97 % av killarna skulle aldrig acceptera att deras partner misshandlar dem så de behöver åka till sjukhuset. En kille och en tjej har svarat att de skulle godta det en gång och en tjej har svarat att hon skulle acceptera det någon gång i månaden eller oftare.

I figuren nedan jämförs tjejernas respektive killarnas förväntningar på våld i sina kärleksrelationer med deras sagda ställningstagande att låta bli att säga vad de tycker för att undvika bråk.

Figur 31

En av tjejerna som väntar sig mycket våld kommer alltid att låta bli att säga vad hon tycker för att det inte ska bli bråk. En annan tjej anger att hon förväntar sig *en del* våld och att hon *alltid* kommer att låta bli att säga vad hon tycker för att det inte ska bli bråk. 1/3 av killarna uppger att de *alltid* kommer att låta bli att säga vad de tycker för att det inte ska bli bråk. Av dessa 10 killar förväntar sig två av dem *lite* och åtta *inget* våld. Ytterligare 39 % av killarna svarar att de inte förväntar något våld i relationen med sin Stora Kärlek, men att de *oftast* kommer att låta bli att säga vad de tycker för att det inte ska bli bråk.

4.5.1 Analys

Ungdomarnas konstruktioner och hur de bearbetar sina erfarenheter formar deras förväntningar på framtiden och därmed även förväntningarna på Den Stora Kärleken och relationen med denne.¹⁴⁹ Deras uppfattning av den grad av makt och kontroll de behöver i sin relation kan tolkas utifrån det moderna samhällets individualiseringsprocess och fokus på självrealisering där fungerande parförhållanden kräver tillit och ärlighet.¹⁵⁰ Det krävs arbete för att hitta gemensamma och överlappande punkter mellan respektive parts konstruktioner av och förväntningar på hur ett förhållande ska se ut eller vara för att kunna få det att fungera.¹⁵¹ Om ungdomens självbild och/eller förtroendet för partnern inte är tillräckligt högt, eller om förväntningarna är alltför olika kan parternas känsla av kontrollbehov över varandra öka. Den *kulturella friställningsprocess* som Ziehe talar om, den mediala bilden av parrelationer, samt den reflexivitet som det leder till, kan påverka parternas behov av kontroll.¹⁵² Att kontrollera sin partners beteende och icke-beteende kan vara ett sätt att utöva en *intrycksstyrning*, det vill säga att försöka styra den bild andra människor får av en.¹⁵³ Hur min partner beter sig speglar vem jag är. Det kan även handla om att ungdomen har sett kontroll- och maktutövning mellan föräldrarna och adopterar deras livsstil och deras sätt att hantera sin relation,

¹⁴⁹ Kelly (1966) i Fransella (2003).

¹⁵⁰ Ziehe (1989).

¹⁵¹ Adams-Webber i Fransella (2003).

¹⁵² Ziehe (1989).

¹⁵³ Goffman (2004).

men det kan även röra sig om konstruktioner influerade av observationer eller erfarenheter av andra kärleksrelationer.¹⁵⁴

Att ungdomar sätter ett högt värde på vänskap och kompisgänget framgår på många håll i vår undersökning. Nästan alla tycker att man ska få träffa sina vänner även efter man inlett ett seriöst kärleksförhållande. Aspekten av maktutövande kan dock komma in vid betraktandet av att en stor andel killar tycker att tjejerna inte ska träffa sina vänner av motsatt kön. En av fem killar tycker de själva kan träffa sina vänner av motsatt kön, men vill inte ge sin partner samma frihet. Tjejerna är också mer accepterande av att både partner spanar in andra, medan killarna är betydligt mer restriktiva när det gäller deras partner. En annan infallsvinkel av utövandet av makt och kontroll är möjligheten att ta del av sin partners kommunikation med andra. Killar visar en stor ovilja till att tjejen ska chatta. Det råder stora skillnader i uppfattningen om man ska få gå på fest utan sin partner där killarna även här är mer restriktiva. Vi kan ana att allt detta inskränker på många tjejers livsutrymme och påverkar deras umgängesvanor. En möjlig tolkning av killarnas ovilja är upplevelser av svartsjuka eller att de känner sig hotade av tjejerna andra intima relationer.¹⁵⁵ Kanske ser färre killar än tjejer värdet av djupare relationer med någon annan än sin partner, alltså med nära kompisar. Att tjejerna är mer tillåtande kan även bero på att de är redo att tolerera och anpassa sig mer än vad killarna är utifrån den underordnade positionen.¹⁵⁶ En vilja hos killar att utöva kontroll kan också sättas i relation till århundrade av tradition där kvinnor kontrollerats av sina män och fäder. Ett av de få påståendena där tjejerna är mer restriktiva än killarna är på påståendet att man får tänka på hur man betar sig på dansgolvet när man har träffat sin Stora Kärlek. En förståelse av detta kan vara att tjejer reflekterar kring att dans inte bara är motion eller ett nöje utan använts också för att verka attraktiv för andra.

En stor andel killar menar att de kommer att låta bli att säga vad de tycker för att undvika bråk. Här ser vi att killarna tycks vara i ett underläge. En förklaring till det kan vara utifrån forskningen som visar att killar är lika emotionellt engagerade som tjejerna, men att de har mindre inflytande och makt. Pojkar har lägre självförtroende i förhållandet då de är mindre vana att relatera inom intima relationer.¹⁵⁷ Om killen inte ser att han kan hänga med i diskussionen kan ha välja att lägga ner den. Utifrån förväntningsteori kan detta tolkas som att han tar hänsyn till diskussionens *ansträngningskonsekvens*.¹⁵⁸ Han ser med andra ord att det inte är värt mödan att ge sig in i debatten då han inte förväntar att han kan vinna den.

Statistiken som framträder ur ungdomarnas svar visar på en generellt låg tolerans mot illa behandling. Att ens partner "snackar skit" om en anses mer oacceptabelt än att han/hon hotar eller hånar, vilket kan anses uppseendeväckande. Deras åsikter kan förstås utifrån att det i ungdomsgrupper läggs mycket tid på att förhålla sig andras och sitt eget skitsnack. Vi tror den låga acceptansnivån kan förklaras utifrån Ziehes begrepp *mediapak*¹⁵⁹ med tanke på innehållet i dokusåpor och andra tv-serier, med ungdomar som målgrupp, som till stor del kretsar kring intriger där skitsnack ofta är i fokus. Att andra talar illa om en påverkar känslan av trygghet och tillit i gruppen och/eller partnern och hotar ens identitet.¹⁶⁰

En stor del tjejer och en ännu större del killar menar att det är deras partners fel om de behandlar denne dåligt. Fler tjejer än killar menar att det är deras eget fel om partnern behandlar dem dåligt. Hur

---

¹⁵⁴ Kelly (1966) i Fransella (2003).

¹⁵⁵ Giordano (2006)

¹⁵⁶ Bossedal (1995); Haavind (1985)

¹⁵⁷ Giordano (2006)

¹⁵⁸ Arvidsson (2001).

¹⁵⁹ Ziehe (1989).

¹⁶⁰ Lalander & Johansson (2002).

påverkar detta synen på och förekomsten av våld mot tjejer? Utifrån att den sociala kontrollen i större grad internaliserats i människor bär vi ett större ansvar för våra misslyckanden än tidigare.¹⁶¹ Det kan bidra till en förståelse kring att skulden läggs på offret som satte sig försatte sig i den situationen. Det dolda genuskontraktet mellan kvinnor och män, där man döljer kvinnans underordning, kan också bidra till en förebråelse när hon blir illa behandlad.¹⁶²

Acceptansnivå för hur ofta partnern får tjata till sig sex eller tvinga dem till sex är att betrakta som höga. Killar acceptans av att tjejer tjarar eller tvingar till sig sex kan bero på att killarna inte ser sin partner som hotfull då killar i allmänhet är starkare fysiskt. Killar behöver inte förhålla sig till hot om sexuell gränsöverskridning eller våld i vardagen. Det är också troligt att killar i tonåren i allmänhet har svårt att se en situation där de inte skulle vilja ha sex och av den anledningen kan tjar om sex upplevas positivt och inte kränkande. Om det ännu bland vissa killar råder en syn där tjejer inte förväntas ta för sig sexuellt eller ha en lika stark lust kan det också bidra till en förklaring av att killar tycker det är mer accepterat att tjata eller tvinga till sig sex. Troligt är också att killar upplever en svårighet att säga nej till sex då det inte överrensstämmer med den *konstitutiva regeln* Rutschman & Sjögren talar om; att killar alltid vill ha sex och gärna på en gång.¹⁶³ Sociala uppfattningar kring manlig sexualitet kan leda till att killarna upplever rollosäkerhet och en rädsla för att tappa ansikte och en del av sin manlighet om de tackar nej till sex.¹⁶⁴

Tjejernas acceptansnivå för att ställa upp på sex när den andre har lust är hög. Denna kan tolkas utifrån att förväntningarna på kroppslig och känslomässig närhet i relationen kan hamna i konflikt med tjejernas behov av att värna om den personliga och kroppsliga integriteten.¹⁶⁵ Detta kan leda till svårigheter att säga *nej* när de inte har lust, utan känner en förväntanspress att ställa upp trots att de inte har lust. Det kan vidare vara svårt för tjejerna att dra en tydlig gräns mellan vad som är ok och vad som handlar om utnyttjade, utan det finns ett förhandlingsutrymme. Inom kärleksrelationen blir det extra svårt att för den utsatte att definiera en händelse som ett övergrepp.¹⁶⁶

En stor grupp ungdomar säger att de inte förväntar sig något våld i relationen till sin Stora Kärlek. Detta står i kontrast till deras ställningstaganden till påståenden om hur mycket de kommer att acceptera av olika typer våld, utifrån vår uppfattning, som mycket våld. Berg menar att våra förväntningar på att kärleks-viets ömsesidighet hindrar oss att se att vår partner behandlar en illa.¹⁶⁷ Förekomsten av våld i kärleksrelationer och att den utsatte ofta har svårt att greppa att beteendet inte handlar om kärlek är ett exempel på detta.

En stor grupp ungdomar förväntar sig inget våld i relationen till sin Stora Kärlek, men deras acceptansnivå för olika typer våld anser vi överlag vara låg. En möjlig anledning till detta kan vara att de är vana sedan tidigare av våld i nära relationer och att det de räknar som våld är grövre än vår uppfattning och vad vi frågat efter. Utifrån normaliseringsprocesser och Personal Constructs Theory kan detta förklaras med att den som upplevt och förväntar sig våld inte blir chockad när det förekommer, utan det är något som anses vara normalt.¹⁶⁸ En del förväntar sig mycket våld, men verkar ha en låg acceptansnivå på vad och hur ofta de tycker är ok att utsättas själva. Innebär det att de förväntar sig att det är *de själva* som kommer att vara våldsamma i relationen? Killar lägger inte lika

---

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² Hirdman (1988).

¹⁶³ Rutschman & Sjögren (2007).

¹⁶⁴ Goffman (2004); <http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,7671,00.html> 090330.

¹⁶⁵ Berg (2002)

¹⁶⁶ Jeffner (1998); <http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,7671,00.html> 090330.

¹⁶⁷ Berg (1999)

¹⁶⁸ Kelly (1966) i Fransella (2003)

stor betydelse av örfilar, knuffar, slag eller sparkar som tjejer. Troligen beror det på att de inte ser ett lika stort fysiskt hot från sina partners som tjejerna gör. Däremot anser vi att killar kränker sin integritet genom att acceptera ett sådant beteende. Jeffner menar att principen om köns isärhållande, kan fungera döljande av maktaspekter. Ungdomars ”dubbla förståelse av kön” innebär att kön ges en avgörande betydelse på generell nivå, men ses annorlunda i förhållande till enskilda individer. Ungdomar ser skillnader, men uttrycker trots det att det egentligen inte finns skillnader.¹⁶⁹

Men hur kommer det sig att ungdomar, som ju har hela livet framför sig, stannar kvar i förhållanden som präglas av brist på ömsesidig respekt och kärlek? En förklaring på detta kan vara det som Giddens benämner *self monitoring*¹⁷⁰, att ungdomarna nöjer sig med dåliga förhållanden för att de är rädda för att förlora den identitet, status och acceptans hos andra som det innebär att vara i ett förhållande. Behovet av att tillhöra ett intimt ”vi” och på den väg få bekräftad sin identitet är en konsekvens av det moderna samhället och man vill undvika att genomgå en *rollförlust* och hamna tillbaka i ensamhetens isolering.¹⁷¹ Kanske vägrar man inse att den idealbild man hade på kärleken kan ha varit fel¹⁷², eller så kanske man inser det, men vill ändå inte ge släpp på sitt förhållande i frustrationen över att behöva börja om. Kanske intalar man sig själv om att det istället handlar om en passion som man inte råår över, som Giddens beskrivning av den passionerade kärleken.¹⁷³ Alternativt skriver man om relationen till att vara något önskvärt, att relationen med dess brister är ett aktivt val som leder till önskade resultat. I bristen på kärlek konstrueras förhållande runt behovet av att skapa fungerande ramar, som i bästa fall fungerar för båda parter, där fokus ligger på ramarna och inte på förhållandets egentliga kvalitet. För att hålla en sådan relation vid liv finns, vad vi ser, två alternativ: underkastelse eller ökat kontroll- och maktutövande.

Intimitet i det moderna parförhållandet kan, enligt Giddens, bara ske demokratiskt¹⁷⁴, vilket borde innebära att ungdomarna bör ställa likadana krav på sig själv som sin partner i en strävan efter jämställdhet. Enligt Giddens byggs parternas förtroende för varandra upp genom intimitet och öppenhet, men hur påverkas parförhållandet av deras olika grad av makt- och kontrollbehov? Kan det vara så att det *rena* parförhållandet är en utopi? Handlar kontrollbehovet om ett behov av att anpassa partnern till de tankar, bilder, föreställningar och idealbilder man har på hur kärlek ska se ut och hur en kärleksrelation ska vara? Ett ömsesidigt kontrollbehov kan vara ett sätt för vi-et att bygga upp en gräns gentemot alla andra och att på konstlad väg skapa det symbiosliknande förhållandet Person talar om, den sanna kärleken.¹⁷⁵ Blir gränsbyggandet och kontrollen över varandra något som paret outtalat enas om, fastän det innebär inskränkningar av deras handlingsfrihet? Gör deras längtan efter tvåsamhet att de uppslukas av sin längtan efter uppslukande kärlek och den perfekta kärleksrelationen?¹⁷⁶ Blir individualiseringens konsekvens att många ungdomars känsla av maktlöshet, ambivalens och frustration drabbar deras nära och intima relationers kvalitet?

---

¹⁶⁹ Jeffner (1998)

¹⁷⁰ Lalander & Johansson (2002)

¹⁷¹ Fromm (1977); Berg (1999)

¹⁷² Bosseldal (1995)

¹⁷³ Giddens (1995)

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ Person (1991)

¹⁷⁶ Person (1991); Fromm (1977)

4.6 Ungdomarnas ytterligare kommentarer

Förutom uppmuntran och bekräftelse av att ungdomarna var nöjda med enkäten lämnade fyra ungdomar ytterligare kommentarer (mer de ville säga) och fem förslag på andra frågor.

Killar:

- vad är det viktigaste med kärleken? Mer sex-frågor?
- ja om man får ha sex med någon annan och jag tycker nej för att man kan ha det med sin partner
- t.ex. det finns vissa människor som går efter vad deras föräldrar tycker och tänker: inte vad deras Hjärta tycker själv.
- t.ex. hur många barn skulle du önska dig i framtiden.
- hur kärleken påverkar mig själv och psykiskt.

Tjejer:

- om vad ungdomar tycker om homosexualitet. Om hur många barn man önskar sig.
- att alla som har ett förhållande måste tänka på hur den är och beter sig
- Att kämpa som bara den i förhållandet är jätte viktigt, hur jobbigt/svårt än det är, det är värt de när man har fått det bra till slut

Eller som en ungdom skrev:

Nej, låt mig vara...

5 Reflektion och slutord

Vårt syfte var att granska förväntningar ungdomar har på sina framtida seriösa kärleksförhållanden som vi kallat Den Stora Kärleken. Vår undersökningsgrupp var 57 ungdomar i åldrarna 15 till 19 år som deltar i de öppna kommunala mötesplatserna som erbjuds ungdomar i stadsdelen Gunnared. För att göra vår undersökning hanterbar valde vi ut fyra områden som vi byggde våra frågeställningar kring. I texten nedan ger vi sammanfattade svar på var och en av dessa områden.

Vilka förväntningar har ungdomar på Den Stora Kärleken i fråga om effekter på den psykiska hälsan?

Inga ungdomar ifrågasatte tvåsamhetens ideal, de monogamiska tankarna eller begreppet Den Stora Kärleken. Det finns en förväntning att träffa en stor kärlek och då vid en ålder som stämmer överrens med det som kan betraktas som vanligt i vårt samhälle. Ungdomarna ger positiva bilder av sina förväntningar, men präglas samtidigt av sina erfarenheter och den sociala verkligheten de lever i. De ser att de kommer att gynnas psykiskt, exempelvis genom att självförtroendet ökas och de räknar med att livet blir bättre i stort. Förväntningarna på att denna kärlek ska vara livsomvälvande är stora samtidigt som de ger en negativ bild av förväntningar vad gäller tröst, omtanke och andra essentiella ingredienser i ett hälsosamt kärleksförhållande. Deras drömmar stämmer inte överrens med förväntningarna som är mer dämpade.

Vilka förväntningar har ungdomar på Den Stora Kärleken i fråga om tvåsamhetens villkor och innehåll?

Ungdomar visar en samstämmighet när det gäller att beskriva viktiga ingredienser i kärlek. Tjejerna använder färre ord att beskriva dessa beståndsdelar. Tjejer förväntar sig att anpassa sin tid i större utsträckning än killarna, men båda ser vikten av att behålla kontakten med sina vänner. Vänners betydelse kommer också fram då många oroar sig för hur de ska hantera situationen när de träffar någon och därmed drar sig lite ur gänget. I stort tycker ungdomarna att det är spännande att tycka olika och ser positivt på möjligheten att lära sig av sin partner. Lösenord och sms betraktas inte i större utsträckning som privata. Killar har en högre benägenhet att dela med sig av dessa saker, men kräver också det samma tillbaka vilket tjejerna visa motvilja till. Den intimitet som kan uppstå i tvåsamhet är eftersträvad och ungdomarna ser fram emot att öppna sig för sin partner. Undantaget är killar som i större utsträckning undviker att visa sårbarhet. När det gäller tillit/förtroende, omtanke och tröst har ungdomarna låga förväntningar och lägst har killar när det gäller tröst. Otrohet förväntas av 1/3, men toleransnivån är i allmänhet låg. Att ens partner skulle skämmas för en har tjejerna liten acceptans kring.

Vilka förväntningar har ungdomar på Den Stora Kärleken i fråga om genus och jämställdhet?

Ungdomar, särskilt killar, har en dålig kunskap om vad jämställdhet är och ett fåtal problematiserar kring genus i sina svar. Det framkommer motstridiga uppfattningar om tjejer och killar är mer lika eller olika varandra. När det gäller pengar syns traditionella åsikter där mannen ska betala och därmed behöver mer pengar, men tjejerna vill i större grad att pengar delas lika. Denna traditionella syn återkommer i fördelningen av hushållssysslor där tjejerna visar en större tendens till överskridande.

Vilka förväntningar har ungdomar på Den Stora Kärleken i fråga om makt och kontroll?

Ungdomarna tycker att man ska få fortsätta träffa sina vänner efter att ha inlett ett förhållande med den Stora Kärleken. Killarna är dock restriktiva och ser inte gärna att tjejer umgås i lika hög utsträckning

med sina vänner eller chattar. Vi betraktar det uppseendeväckande att det anses mer oacceptabelt att ens partner ”snackar skit” än att han/hon hotar eller hånar. Ungdomarna som grupp skuldbelägger den som behandlas illa i sin relation. I allmänhet ses konflikter som något som kan bidra med något utvecklande. Det finns också en relativt hög acceptansnivå vad gäller att tjata till sig sex. Ungdomarna menar att de inte kommer acceptera våld i någon större utsträckning men många säger sig förvänta våld.

Ungdomarna konstruerar sina liv i ett senmodernt samhälle, vilket innebär att kärleken får större fokus i förväntningarna på framtiden med Den Stora Kärleken än frågor om praktisk överlevnad. De visar en dubbelhet där man har sina drömmar, men inte helt ser att de kommer förverkligas. Vi ser mycket positivt som bär gott med en insiktsnivå som imponerar, samtidigt som de präglas av sin närmiljö och kanske allra skärskilt av brister i föräldrarnas relationer. Genusstrukturerna och det sociala sammanhanget de befinner sig i kan bidra till de mer dämpade förväntningarna och att drömmarna bara är drömmar.

Vi anser att valet av insamlingsmetod fungerade väl och att enkätundersökningen innebar stora fördelar då ungdomarna mer frikostigt kan ha delat med sig av sina tankar och funderingar. Vid större tidsutrymme skulle vi med iver studera på ett djupare plan och ta reda på fler samband. Det skulle vara intressant att återkoppla till vår population för att kunna få svar på frågor som dykt upp under databearbetning och analys. Vi hoppas vår undersökning kan inspirera andra till vidare diskussioner och forskning.

Referenser

- Ambjörnsson, F. (2004) *I en klass för sig: Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront.
- Angelöw, B. & Jonsson, T. (2000) *Introduktion till socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Arvidsson, P. (2001) *Syrning med belöningsystem*. Stockholm: Industrilitteratur AB.
- Berg, L. (1999) *Lagom är bäst. Unga kvinnors berättelser om heterosexuell samvaro och pornografi*. Stockholm: Bilda.
- Berglund, S. (2000) *Social pedagogik: i goda möten skapas goda skäl*. Lund: Studentlitteratur.
- Bosseldal, I. (1995) Skillnad mellan ideal och praktik i förälskelse. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 16(4) Umeå: Centraltryckeriet.
- Butler, J. (1990) *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Connell, R. (2002) *Gender*. Cambridge: Polity.
- Fransella, F. (2003) *International Handbook of Personal Construct Psychology*. Chichester, West Sussex, England : J. Wiley & Sons.
- Fromm, E. (1977) *Kärlekens konst* Stockholm : Natur och kultur.
- Furhoff, A. & Olsson, L. (1997) *Vi två hela livet : den varaktiga parrelationen - dröm och möjlighet* Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Goffman, E. (2005) *Relations in public, Microstudies of the public order*, London: The Penguin Press.
- Goffman, E. (2004) *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.
- Giddens, A. (1995) *Intimitetens omvandling*. Sverige: Engers Boktryckeri AB.
- Giddens, A. (2005) *Modernitet och självidentitet; Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.
- Giordano, P, Manning, W, & Longmore, A. (2006). Gender and the meanings of adolescent romantic relationships: A focus on boys. *American Sociological Review*, 71, 260-287.
- Haavind, H. (1985) Förändringar i förhållandet mellan kvinnor och män. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 3-1985. Umeå: Centraltryckeriet.
- Helmius, G. (1990) *Mogen för sex?! det sexuellt restriktiverande samhället och ungdomars heterosexuella glädje*. Sociologiska institutionen. Uppsala: Universitet Universitet
- Hirdman, Y. (1988) Genussystemet - teoretiska funderingar kring kvinnornas sociala underordning. *Maktutredningen rapport 23*.
- Holme, I. & Solvang, B. (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Studentlitteratur: Lund.
- Holmberg, C. (1993) *Det kallas kärlek*. Göteborg: Anamma förlag.
- Jacobsen, D. & Thorsvik, J. (2002) *Hur moderna organisationer fungerar*. Lund: Studentlitteratur.
- Jeffner, S. (1998) *Liksom våldtäkt, typ... Om ungdomars förståelse av våldtäkt*. Stockholm: Utbildningsförlaget Brevskolan.
- Kelly, G. (1955) *The psychology of personal constructs. A theory of personality. Vol. 1, A theory of personality*. Norton: New York.
- Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lalander, P & Johansson, T. (2002) *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

- Larsson, S. (red) (2005) *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lennéer-Axelsson, B. (1996) *Kärlek : om förälskelse, passion och vänskap, svartsjuka och mognande kärlek* Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Lundahl, U. & Skärvad, P. (1992) *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R. & Davidson, B. (1994) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Payne, M. (2002) *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur och kultur.
- Person, E. (1991) *Drömmen om kärlek och livsavgörande möten*. Stockholm: Forum.
- Simmel, G. (1981) *Hur är samhället möjligt?* Göteborg: Korpen.
- Solomon, R.. (1992) *Kärlek i vår tid* Stockholm: Natur och kultur.
- Trost, J. (2001) *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Vroom, V. (1964) *Work and Motivation*. New York: Wiley.
- Widerberg, K. (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Ziehe, T. (1989) *Kulturanalyser. Ungdom, utbildning, modernitet: essäer*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion
- Svenska Akademiens ordbok

Elektroniska källor

<http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0.2072.7671.00.html> 090330

www.vr.se datum.

<http://www.pcp-net.de/info/about.html> 090318.

Göteborgsbladet 2006 (april) Göteborgs stadskansli. www.goteborg.se 090317.

Svenska akademins ordbok <http://g3.spraakdata.gu.se/saob>

Övrigt

Möte med Charlotta Green, RFSU Göteborg 090305. (Charlotta.Green@rfsu.se, 031-708 79 98)

Bilagor

Bilaga 1: Enkät